Evangélikus Élet

EVANGÉLIKUS HETILAP 77. évfolyam, 2. szám ■ 2012. január 15. ■ Vízkereszt ünnepe után 2. vasárnap Ára: 250 Ft

„…mindnyájan el fogunk változni” (1Kor 15,51)

Imahét a Krisztus-hívők egységéért 2012

Az ez évi ökumenikus imahét megnyitó istentisztelete január 15-én, vasárnap 19 órakor lesz a budapesti Szent István-bazilikában.

Szentbeszédet mond *dr. Erdő Péter* bíboros, prímás, esztergom–budapesti érsek. Igét hirdet *Steinbach József,* a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) elnöke.

Az istentisztelet liturgiájában az Ökumenikus Tanács tagegyházainak püspökei és vezető lelkipásztorai végeznek szolgálatot. Minden érdeklődő testvérünket szeretettel várjuk!

■ Dr. Fischl Vilmos, *a MEÖT főtitkára*

„Nem lett több pénzük, nem kaptak új házat, sokkal többet kaptak – örök életet.”
Cigánysorok ▶▶ *15. oldal*

Oratio oecumenica ▶▶ *2. oldal*
Ordass Lajos-díj-átadó ▶▶ *3. oldal*
Az LVSZ-főtitkár újévi üzenete ▶▶ *3. oldal*
Ellenállás – keresztény módra ▶▶ *4. oldal*
Mi, „falusiak”... ▶▶ *5. oldal*
Ökumenikus imaheti melléklet ▶▶ *7–10. oldal*

2012 – vitorlabontás a változások szelében

■ Kákay István

A kezdődő új évet sokan – egyének, társadalmi csoportok, vallási közösségek, nemzetek – jelzővel látják el, vagy egy-egy kifejezést kötnek hozzá – ki-ki a maga igénye, beállítottsága, reményei, elvárásai szerint. Ezek a meghatározások lehetnek egymástól merőben eltérőek – a szempontok sokszínűségét csak csodálni lehet –, ugyanakkor mégis hasonlók valamiben: egy dolgot, fogalmat, szempontot, cselekvést vagy történést a többi közül kiemelnek, fontossá, követendővé, megvalósítandóvá téve azt.

Aligha járok messze az igazságtól, ha azt gondolom, hogy az új évtől nagyon sokan változást várnak. Sorsuk, élethelyzetük javulását, gondjaik, problémáik megoldását, valami pozitív fejleményt, amelyben reménykedve, esetleg a reményből erőt merítve kezdik az új évet. Mások – akik talán elégedettebbek helyzetükkel, esetleg tartanak a változásoktól – szeretnék megállítani az időt, a jelen helyzetet konzerválni, a mostani állapotokat bebetonozva őrizni azt, ami volt, ami van.

Egy régi bölcsesség szerint: *amikor a változás szelei fújnak, a kétkedők falakat emelnek, az optimisták vitorlát bontanak.*

Plasztikus, kifejező ez az ellentétpár. A feltámadó szél erejének lehet ellenállni, lehet szembeszegülni vele, harcolni ellene, megpróbálni megőrizni jelenlegi helyzetünket. A feltámadó szél erejét azonban vitorlánkba lehet fogni, segítségül használni, útra kelni, célunkhoz elérni vele.

Magam – optimista természetű lévén – az utóbbira biztatom kedves testvéreinket az esztendő elején, mely egyébként kevés jóval kecsegtet bennünket. Az általános társadalmi és gazdasági helyzet, az aggasztó európai és világjelenségek közepette falakat emelni, ölbe tett kézzel várni, pozícióinkat védelmezni strucc-politikának látszik.

Az elmúlt évben közzétett statisztikák adatai szerint egyházunkon belül sem olyan kiváló a helyzet, hogy érdemes lenne falakat emelve körülbástyázni, védelmezni, hosszabb távra rögzíteni. Évek óta tudjuk, látjuk, hogy – legalábbis – a társadalmi mutatók általános mértékének megfelelően romlanak népmozgalmi adataink, tart a nagyon lassú, nagyon biztos fogyatkozás. Egyes területeken még aggasztóbbak a tények, a kilátások.

Ezen a helyzeten elmozdulással, felfogásbeli változtatásokkal, lendületbe hozással, bátor vállalásokkal lehet javítani. Bontsuk ki azt a vitorlát, melybe befoghatjuk a változás szeleinek erejét, melynek segítségével elmozdulhatunk a holtpontról, elindulhatunk egy olyan úton, mely egyházunk lelki, szellemi és fizikai gyarapodásához vezet!

Ezt a vitorlát összefogásnak hívják. Töretlenül hiszek az összefogás eredményességében, a csapatmunka hatékonyságában, a közösség erejében. A közösség építésének folyamata türelmet, kitartást igényel; gyors sikereket nem ígér, ám hosszú távon mindig megéri a befektetést. Egyházunk tartaléka éppen abban rejlik, hogy mozgósíthatja ezt a hatalmas, sokszor szunnyadó erőt.

Megosztottság helyett széles összefogásban, széthúzás helyett kitartó együttműködésben, egyéni érdekek keresése helyett a közösségi érdekek megtalálásában látom egyházunk fejlődésének zálogát.

A számos lehangoló számadat mellett már eddig is akadtak biztató jelenségek: 2007 óta folyamatosan növekszik azon magyar adófizetők száma, akik adójuk egy százalékát a Magyarországi Evangélikus Egyháznak ajánlják föl. Ez az egyházunk közösségéhez való tartozás igényének, vállalásának egyértelmű bizonyítéka.

Évről évre többen keresik szülőként beíratási szándékkal oktatási intézményeinket, deklarálva ezzel egyházunk értékrendjébe, nevelési elveibe helyezett bizalmukat, legféltettebb kincsüket, gyermeküket bízva gondjainkra.

Diakóniai szolgálatunk területén ugyancsak látványos növekedést tapasztalunk: tartósan gyarapodnak intézményeink, szolgáltatásaink, így jelentősen emelkedik az evangélikus diakónia által gondozottak száma is. Mindez szintén az egyházunk közösségébe vetett bizalom csalhatatlan jele, missziói munkánk eredményességének bizonyítéka.

2011 őszén soha nem tapasztalt mértékben változtak meg mindennapi életünk szabályozói. A földindulásszerű törvényi változások szinte egyetlen területet sem hagynak érintetlenül. Az egyénnek az új helyzethez alkalmazkodni, a megváltozott környezetben eligazodni nagyon nehéz, sokszor lehetetlen vállalkozás.

A számtalan új feladat megoldása, az alkalmazkodás azonban nagyságrendekkel könnyebb a segítő, összetartó közösség számára. Bizakodva, optimistán, lendülettel kezdve a feladatok végrehajtását – az összefogás erejében bízva – joggal hihetjük: *Istenünk nemcsak kihívások elé állít, nemcsak tennivalókat ad, hanem elegendő erőt is nyújt a megoldásukhoz.*

Az országos iroda munkatársi közössége az elmúlt esztendőben jelentős sikereket ért el a csapatépítésben. A tudatos szervezetfejlesztés a közösség erejébe vetett hittel párosulva olyan eredményre vezetett, amely feljogosít bennünket arra, hogy bizakodjunk: a 2012-ben reánk váró nehézségeket képesek leszünk leküzdeni. A rohamosan növekvő elvárások, a szüntelenül változó jogszabályi környezet ellenére hatékonyabb munkaszervezéssel, arányosabb feladatelosztással, egymást segítő együttműködéssel, testvéri összefogással be tudjuk tölteni küldetésünket: biztos hátteret adhatunk gyülekezeteink, intézményeink működésének, minden területen szolgálhatjuk egyházunk építésének ügyét.

Az állami törvények változása, a működési feltételek átalakulása közepette egyházunk szervezete is jelentős megújulás előtt áll: megkezdődtek az általános tisztújítás előkészületei.

Abban a reményben kívánok bölcsességet, bizakodást, a jövő építésébe vetett hitet testvéreimnek, gyülekezeteinknek, hogy bátran vitorlát bonthatnak, és a változások szeleit befogva előbbre, a gyarapodás felé röpítik egyházunk hajóját. Ennek a küldetésnek a betöltéséhez kívánom valamennyiünknek Isten kegyelmét, áldását, erőtlenségünkben is biztos támogatását.

Erős vár a mi Istenünk!

A szerző a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának igazgatója

A választás éve

■ Dr. Korányi András

Ki tehertételként, ki megkönnyebbüléssel tekint a közelgő egyházi választásokra az új esztendőben. Gyülekezeteinkben már hetek óta folynak az előkészületek, az egyház vezető testületei hónapok óta a kiigazításokról tárgyalnak, keressük és bátorítjuk a tisztségekre – s a vele járó munkára – rátermett egyháztagjainkat a következő hatéves időszakra.

Mint minden választásra kelet-közép-európai térségünkben, egyházon belül és kívül egyaránt, erre a választási évünkre is nagy súllyal nehezednek majd egymással keveredő, lényegbe vágó és felszínes szempontok, kérdések, viták. Látszólag egyszerűen arról van szó, hogy – a püspöki és a lelkészi szolgálatot kivéve – minden tisztség és testület megújul, a gyülekezetitől az országos szintig bezárólag. Valójában viszont ennél sokkal szélesebb összefüggésekről is égető, hogy szót ejtsünk a választásokkal kapcsolatban, amelyek talán nemcsak hat évre, hanem annál is sokkal messzebbre hatnak majd.

Az új esztendő egyik tétje, hogy gyülekezeteinkben hitben élő, emberileg elkötelezett, közösségben gondolkodó és együttműködő presbitériumok – és mellettük más szolgálatokat végző munkatársi körök – alakuljanak ki vagy erősödjenek meg. Az egyházunk alapját jelentő, gyülekezeti szintű megújulás, missziói kisugárzás, lelki és anyagi megerősödés aligha várható máshonnan, mint ezeknek a gyülekezeti köröknek az önkéntes és vonzó, a lelkipásztorokkal egyetértésben végzett szolgálatából.

A népszámlálási adatok hamarosan meg fogják erősíteni egész egyházunkban azt a meggyőződést, hogy a gyülekezetek helyi életén, mozgósító erején áll vagy bukik egyházunk közeli és távolabbi jövője, legalábbis annak emberi oldala. A presbitériumi tagságnak vagy a más területen vállalt szolgálatvégzésnek olyan, a gyülekezetért végzett aktív munkát kell jelentenie, amely ténylegesen betölti az Istentől kapott tanítványi küldetést, amelynek eredménye a növekvő gyülekezet. Az ezzel ellentétes tapasztalatainkat, tendenciákat úgy kell közösen felmérnünk és lelkileg feldolgoznunk, hogy azokból lelkész és munkatársai egyaránt megerősödve jöjjenek ki. A választás egyik tétje tehát a gyülekezetépítés megerősödése vagy elerőtlenedése.

Jelöltek állítása és versengése során általában két véglet között szoktunk csapongani: alkatunk szerint vagy csak a személyiség vonzerejére, vagy – éppen ettől függetlenül – csak a megfogalmazott célokra és tervekre koncentrálunk. Természetesen mindkettő feltételezi, hogy a jelölteket a választó közösségek ténylegesen ismerik, különben sem erre, sem arra nem nyílik tényleges esély, csupán esetlegességek fogják eldönteni, hogy az egyes szolgálatokra melyik jelölt „fut be” – minél inkább távolodunk az alapokat jelentő gyülekezeti szinttől, annál nagyobb ennek a kockázata.

Az egyházi választásokat éppen ezeken a pontokon lényegesen meg kell különböztetnünk a közéleti és politikai választásoktól, mert itt a munkaprogram, a cselekvési terv és a személy közösségi elkötelezettsége, bizonyságtevő kisugárzása szorosan összefügg egymással. S azt is meg kell szoknunk, hogy az egyházban végzett, tényleges építő munkát – legyen önkéntes vagy hivatásszerűen gyakorolt – meg kell becsülni: azaz a vállalt és elvégzett munka, annak közösségépítő ereje legyen tényleges alapja a méltatásnak.

A választás bibliai értelemben a keresztény élet alapvető része, s nem csak hatévente. Apró, hétköznapi döntésektől a nagy horderejű, évtizedekre kiható irányváltásokig az egyháznak, azaz Isten földön vándorló népének életereje mutatkozik meg a mérlegelés, a közösségi összetartozás, az imádság mélységében: eléd adtam az életet és a halált, az élet útját és a halál útját – válaszd az életet, hogy élhess!

Az egyház szervezetében ciklusonként végbemegy a személyeket érintő választás, de a tisztségviselők és testületek választása előtt most tegyünk föl magunknak őszintén egy másik kérdést is: evangélikus egyházunkban a lelkiekben, a teológiában, a gyülekezet- és egyházépítésben, a misszióban kialakult választási, döntési helyzetekre fordítunk-e ugyanennyi figyelmet? S amíg ezekben az alapvető kérdésekben nem megy végbe bennünk és közöttünk a választás, nem tévedés-e egy tisztségviselőket érintő választástól mélyreható csodát várni?

A tényleges mutató ugyanis nem az, hogy hány tagja van egy presbitériumnak, hanem az, hogy hányan végeznek építő munkát a gyülekezetben. A tényleges mutató nem az, hogy hány testület és hány taggal építi fel az egyház döntéshozó testületeit, hanem az, hogy hány életerős gyülekezetünk van, s őket elegendő odaszánással támogatjuk-e. Az új év rideg gazdasági, hazai és világpolitikai körülményei, szociális drámái, népszámlálási mutatói mind-mind egyre sürgetőbbé teszik, hogy ezzel nyíltan szembesüljünk.

Átléptünk tehát egy olyan esztendőbe, amikor választunk, választhatunk: s talán sokkal mélyebb értelemben is, mint amilyet az egyházszervezeti megújulás jelent.

A szerző evangélikus lelkész, a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának lelkészi elnöke

Oratio œcumenica

Mindenható, örök Isten, mennyei Atyánk! Fiadban felvállaltad emberi létünk nyomorúságait, és feloldoztad megkötözöttségünket. Szabadításod által születik és újul meg bennünk a hála és a hit bizalma, amellyel könyörgünk hozzád.

Fiadban megbékéltetted magaddal a világot, a tőled elrejtőző, menekülő embert. Végtelen szeretetedet jelentetted ki, amely otthonává lehet mindannyiunknak. Könyörgünk minden emberért, aki még nem talált rá léte kétségei, fájdalmai között a gyógyulásra a te szeretetedben.

Fiadban a reménytelenül betegséggel küzdők szenvedését is megszüntetted. Könyörgünk gyógyító erődért minden embernek, akiket betegség keserít.

Fiadban gyógyító közösséget hívtál el: az egyház közösségét. Könyörgünk gyülekezetünkért. Add, hogy a benned bízók közössége megújuljon a benned való bizalomban és az egymás iránti szeretetben.

Fiadban gyógyítod azokat a sebeket is, amelyeket saját magunk ütünk bűneinkkel, mulasztásainkkal, közönyünkkel magunkon és környezetünkön. Oldozz fel bennünket megkötözöttségeinkből.

Fiadban az életnek adtál örök gyógyulást, legyőzted a bűn és a halál hatalmát. Nyitottá tetted életünket végtelen szereteted felé. Könyörgünk mindazokért, akik a halál rettentésével néznek szembe. Hadd lássák meg, hogy Fiadban ebben a mélységben is velünk jársz, és elvezetsz örök országodba.

Mennyei Atyánk! Fiadban az élet gyógyulását ajándékoztad nekünk. Add, hogy ennek reménységében járjunk azon az úton, amelyre elhívtál Jézus Krisztus, a mi Urunk által. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Krisztust tudakozd. Rajta kezdd, s nála végezd. Ha pedig a magad esze vagy akárki másfelé akar tántorítani, csukd be szemedet, és mondd: Ne tudjak – nem akarok tudni más istenről, csak az én Uram Krisztusomról. Ha egyszer az Atya küldte, akkor nem hiába jött, hanem az Atya akaratából igazi mondanivalója van, hogy úgy hallgassuk, mint magát a felséges Istent. Hallani pedig csak azt lehet tőle, hogy segíteni akar rajtunk, s kibékíteni az Atyát. Tenni sem tesz egyebet, csak ezt. Ebben jár, ezt prédikálja, ezért szenved s hal meg végül a kereszten. Az Atya szíve, akarata és műve tárul itt fel. Itt megismerheted. Másutt nem éred el, ha mégoly magasra hágnál is okoskodó eszed hegyes gondolataival. Ha pedig nem vagy hajlandó Istent a Krisztusban ragadni meg, hanem isteni felségébe akarsz felkapaszkodni, meglásd, pórul jársz. Rémülten visszahullsz. Mert a kegyelem helyett, melyből készakarva kiszakadtál, Isten fedetlen felsége mered rád, melyet el nem hordozhatsz. A bűnös ember Istenben a Krisztuson kívül kegyelmet és szeretetet se nem láthat, se nem találhat. Aminthogy Krisztuson kívül nincs is egyéb, hanem csak merő harag és kárhozat."

▶ *Luther Márton:*
Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

VÍZKERESZT ÜNNEPE UTÁN 2. VASÁRNAP – PÉLD 3,19–21.27–35

Isten a hentesnél

Nagymamám lelkes képeslapgyűjtő volt. Ez manapság furcsa, hiszen már karácsonytájt sem küldünk üdvözlőlapokat. Egy letűnt korszak maradványait tartom a kezemben. Szép látképek Zürichről, egy kép valamilyen magas, havas hegységből, egy másikon pálmafákkal szegélyezett út. Aztán hirtelen a képeslapok között egy fekete-fehér, amatőr kép. Nagymamám van rajta, ahogy kilép a konyhából, belemosolyog a fényképezőgépbe, nevetése olyan, mint a fiamé. Szíven üt ez a váratlan találkozás. Nagymamám már régen halott, mégis hirtelen megelevenedik sokszor emlék róla.

Régi gyülekezetemben sok nagycsalád volt. Talán azért is volt olyan stabil, azért működhetett olyan jól, mert nemzedékek együtt jártak templomba, gyülekezeti programokra. Egyszer valaki – még gyerek voltam – kezembe nyomott egy regényt:

– Olvasd el, ez Eszter néniékről szól!

Hitetlenkedve kezdtem el olvasni, aztán rájuk ismertem. Igaz, a regény már sok évvel azelőtti életükről szólt, a benne szereplők addigra már vagy tíz-tizenöt évvel idősebbek voltak, de kétségtelenül annak a családnak a története volt, amelynek a tagjaival együtt jártam gyerekórákra, később istentiszteletre, énekkarba. Némileg büszke is voltam, hogy ismerem a szereplőket, de aztán arra gondoltam, hogy milyen máshogy olvasom én, aki hetente találkozom velük, mint azok, akik még soha nem látták őket.

Szeretjük azokat a pillanatokat, amikor a világ szereplői hirtelen ismerőseinkké válnak. Annyi arcot hoz elénk minden nap, annyi név és sors, történet és szereplő!…

Természetesen nem lehetnek mind a mi életünk szerves részei. Ezek a mi képeslapjaink. Anziksz a teremtésről, megvásárolható üdvözlőlapok. Aztán hirtelen valaki, aki a miénk.

Könyveket olvasunk emberekről. Ismeretlenek – azután is, hogy megtudtunk róluk mindent, életüket, érzelmeiket, gondolataikat. A könyv lapjain maradnak. Továbbvisszük emléküket, de soha nem lesznek életünk valódi szereplőivé.

Milyen izgalmas, amikor ez a gát leomlik! Amikor a könyvből kilépve valaki személyes ismerősünkké lesz. Talán ezért szeretnek sokan hírességekkel találkozni. A múltkor az utcán láttam egy számomra nagyon szeretett film főszereplőjét. Ott királynőt alakított, az utcán olyannak láttam, amilyen valójában, gyermekét az óvodából hazavivő háziasszony.

Ahogyan a mai bibliai szakaszt olvastam, elkezdtem figyelni. Ez a tőlem – és mindegyikünktől – távol eső prófécia ugyanúgy megelevenedett, mint a fekete-fehér kép a képeslapok között vagy a könyv szereplői a gyülekezetben.

Húst vásároltam a hétvégére. Sokan voltunk a hentesnél, hetedikként vagy nyolcadikként álltam a sorban. Így legalább alkalmam nyílt kinézni, mit szeretnék venni. Próbáltam „leszámolni" a piros fénnyel megvilágított húsokról a manipulált hatásokat, és kinéztem egy elég soványnak tűnő combot. Ekkor lépett be a boltba Isten. Senki nem gondolta, hogy ő az, mert a ruhája kopott és meglehetősen piszkos is volt. Hosszú kabátját a derekán egy szakadt sállal kötötte meg. Kötött sapkája alatt még egy kendőt is viselt.

– Nem adna nekem egy kis kolbászt csak úgy? Holnapra megadom – fordult a henteshez.

Az nem is szólt – éppen egy vásárló fizetett –, csak a kezével intett félreérthetetlenül, elutasítóan. Isten visszautasításoktól edzetten némult el. Volt valami szívszaggató abban, ahogy kilépett a boltból, mint egy megvert kutya. Az éppen fizető vásárló, idős asszony ekkor azt mondta:

– Dobjon még hozzá nekem, Gyurikám, abból a kolbászból harminc dekát!

A hentes érezte, hogy őt kezdik megszégyeníteni, de nem tehetett semmit. Az asszony fizetett.

Amire kiértem a boltból, Isten ott ült a kőkerítésen, és éhesen falta a kolbászt. Még egy zsemle is volt a kezében, ki tudja, honnan.

Máskor ülök a buszon. A mögöttem levő székről egy fiatalember lezuhan a földre. Valaki nevet. „Biztos részeg!" De a férfi nem részeg. Habzik a szája, rángnak az izmai. Epilepsziás roham. Megbénulok a rémülettől. De egy szép gyapjúkabátos férfi lehajol hozzá. Szakértő kézzel a fogai közé teszi az esernyőjét. Nem érdekli, hogy közben a kabátja csupa tajték lesz. Homlokára teszi a kezét. Nyugodt hangon szól, hogy valaki hívjon mentőt. Ő nem hagyja ott a beteget. Én is oldódom hirtelen jött ijedtségemből. Hívom a mentőket. Közben lenézek az egyre inkább megnyugvó, meggyötört szerencsétlenre. Isten az. Kezdenek kisimulni vonásai, ujjai elernyednek. A mentő megérkezik. A hordágyon már hálás köszönömöt tud mondani segítőjének. A busz is továbbindul.

A teremtő Isten itt jár közöttünk. Ő, aki alkotta a csillagokat, aki megformálta a gyíkokat, aki kitalálta a margarétát, aki létrehozta a csókot, a táncot és a kirándulást, nem maradt a képeslapok vagy regények távolságában, a Biblia ismeretlenjei között.

Ő nem a felolvasott textus, a liturgia szövege, az oltárkép főalakja. Találkozhatunk vele az utcán, ismerősünkké lesz, mint a képeslapok közül ránk mosolygó nagymama fényképe vagy mint egy könyv idegen szereplői közül a jól ismert asszony, aki az altban ül, balra a második helyen. Ő a húsbolt hajléktalanja és az autóbuszon rohamot kapó epilepsziás. Csak el ne menjen mellette kegyetlen szívem!

■ Heinemann Ildikó

A VASÁRNAP IGÉJE

Imádkozzunk! Találkozz velem, Istenem! Adj érző szívet, hogy észrevegyelek a tömegben, hogy meglássalak, mint személyes ismerősömet, hogy ne forduljak el tőled, hogy megszólíthass engem, hogy megmenthess engem! Ámen.

Jövőt formáló szolgálat – nem középiskolás fokon…

Teológiai tanár iktatása

▶ **A *Liturgikus könyv* második kötete külön fejezetet szentel a teológiai tanár beiktatásának. Természetes ez, mert ha teológusprofesszoraink nincsenek is a rivaldafényben, munkájuk, szolgálatuk messze túlmutat egy oktató átlagos tevékenységén. Hivatásuk teljesítése meghatározza az egész egyház életét, és döntően formálja a jövőjét. Hatalmas lehetőség és még hatalmasabb felelősség jellemzi pályájukat. Méltó hát, hogy megfelelő módon indítsa őket egyházuk a szent feladat végzésére.**

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem sajátos helyet foglal el egyházunk intézményei között. A Magyarországi Evangélikus Egyház intézménye, ugyanakkor része a független magyar felsőoktatásnak, az egyetemek világának. Ezért még inkább kitapintható a professzor (egyetemi tanár) beiktatásánál a kettős vonatkozás: a jogi és a liturgikus aktus, hiszen nem csupán egyházjogi esemény zajlik a liturgikus alkalom mellett, hanem egy olyan személyt iktatnak be, akit a legfelsőbb állami szinten neveznek ki (természetesen az egyház egyetértésével). A *Liturgikus könyv* második kötete olyan tervezetet ad, amelyet szakemberekkel egyeztetve, de – a többi fejezethez hasonlóan – a változtatás és a javítás lehetőségével kínálnak fel a szerkesztők.

A tervezet szerint a teológiai tanár beiktatását istentisztelet keretében az egyetemért felelős püspök végzi a rektor és a rangidős tanár segítségével. (A rangidős tanár akadályoztatása esetén egy másik beiktatott oktató is szolgálhat.) Az istentiszteletet követő egyetemi ünnepi ülés pedig jegyzőkönyvbe foglalja az iktatás megtörténtét.

Az ünnepélyes bevonulás ismert és megszokott a különleges egyetemi alkalmakon. A tanár beiktatásakor is így történik: elöl a hallgatók, majd az adjunktusok, docensek, utánuk a professzorok, majd az új teológiai tanár, végül a püspök a két segédkező lelkésszel.

Az iktatás rendje – mint ahogy a *Liturgikus könyv* mindkét kötetében az összes ünnepi rendben konzekvensen látjuk – felépítése szerint megegyezik az egyház istentiszteletének rendjével. A bevezetőben Isten nevét hívjuk segítségül, bűnbánattal készülünk az új szolgálat végzésére, illetve elfogadására. A zsoltár antifónája az evangélium hirdetőinek alapállásáról szól: *„…nem önmagunkat hirdetjük, hanem Krisztus Jézust, az Urat, magunkat pedig mint szolgáitokat Jézusért."* (2Kor 4,5) A zsoltár pedig kapcsolódik a tanítás hivatalához: „Könyörülj rajtunk, Istenünk, és áldj meg minket, hogy megismerjék a földön a te utadat!" (Zsolt 67,2–3)

A *Kyriét* maga az iktatandó tanár mondja a terv szerint: „Úr Jézus Krisztus, te embereket hívsz el szent szolgálatodra, Uram, irgalmazz! Úr Jézus Krisztus, te emberekre bízod, hogy tanítsák az örök élet evangéliumát, Krisztus, kegyelmezz! Úr Jézus Krisztus, te megáldod követeidet, hogy áldássá legyenek mások számára, Uram, irgalmazz!"

Az új teológiai tanár és az egyetem életének fontos eseménye a hálaadás, a kegyelemkérés és a Szentlélek-hívás jegyében zajlik. A kollekta imádság helyén szereplő könyörgést a rangidős teológiai tanár mondja a következő szavakkal:

„Urunk, Istenünk, aki azt akarod, hogy minden ember üdvözüljön, és az igazság ismeretére eljusson: hálát adunk neked, hogy megajándékozod egyházadat Szentlelked sokféle ajándékával, megismerteted vele evangéliumodat, és megadod, hogy az igazság oszlopa legyen. Hálát adunk neked, hogy egyházunknak is megadod igéd ismeretének és az igaz tanításnak ajándékát. Kegyelmedbe ajánljuk most testvérünket, akit a teológiai tanári szolgálatra szántunk. Készítsd fel hivatására Szentlelked világosságával, hogy a te igazságod tanítója legyen sokak üdvösségére, Jézus Krisztus, a mi Urunk által."

Az iktató istentisztelet cselekvő alanya maga az Úristen. Ezért kulcskérdés, hogy igéjére figyeljünk. Az ünnep olvasmányaiból kiemelkedik az evangélium szava. Jézus ezt mondja: *„Az én tanításom nem az enyém, hanem azé, aki elküldött engem. Ha valaki kész cselekedni az ő akaratát, felismeri erről a tanításról, hogy vajon Istentől való-e, vagy én magamtól szólok. Aki magától szól, a saját dicsőségét keresi, aki pedig annak dicsőségét keresi, aki elküldte őt, az igaz, abban nincs hamisság."* (Jn 7,16–18)

Az epistola is a tanító küldetésére utal: *„Ő »adott« némelyeket… tanítókul, hogy felkészítse a szenteket a szolgálat végzésére, a Krisztus testének építésére, míg eljutunk mindnyájan a hitnek és az Isten Fia megismerésének egységére…"* (Ef 4,11–13a)

Az iktatás további része a szokott mederben folyik. A szándékot kifejező kérdések-válaszok után Isten Lelkét hívjuk segítségül, majd a személyes áldás hangzik a püspök szájából. Végül a tanártársak és hallgatók együtt éneklik az ősi imádságot: „Erősítsd meg Istenünk, amit cselekedtél értünk!"

Az egész alkalom lényegét foglalja össze az általános könyörgő imádság második mondatsora: „Áldd meg egyetemünket, az itt folyó tudományos munkát és képzést. Áldd meg teológiai tanárainkat és hallgatóinkat. Add nekik Szentlelked világosságát, hogy megismerjék és helyesen értsék az evangélium igazságát, Krisztus keresztjének titkát."

A rendkívüli felelősséggel járó szolgálat így indul Isten áldásával, az ige és az imádság közösségében.

■ Dr. Hafenscher Károly (ifj.)

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

Ordass Lajos-díj-átadó a Deák téren

A 11 órakor kezdődött istentiszteleten ezúttal is voltak néhányan a Deák téri templomban, akik még személyesen ismerték és/vagy hallották prédikálni mártírsorsú püspökünket, néhai *Ordass Lajost* (1901–1978), akiről egyházunk legrangosabb díja neveztetett el. És akik „az ország templomaként" is emlegetett budapesti hajlékban január 8-án hallották *Ittzés János* – 4Móz 14,10–23 alapján tartott – felkavaró igehirdetését, majd az érdemeit méltató laudációt, azokban kétség nem merülhetett fel, hogy az Ordass Lajos-díjat egyházunk illetékes grémiuma méltán ítélte oda a nyugalmazott püspöknek…

A hivatalos „kiírás" szerint a 2007-ben alapított Ordass Lajos-díj „annak a felszentelt (aktív vagy nyugalomba vonult), feddhetetlen életű, magyar vagy külföldi lelkésznek adható, aki a magyar evangélikusságért kiemelkedően sokat tett. A díj az ökumenikus kapcsolatokért sokat munkálkodó más felekezetű papi személynek is odaítélhető."

Mint *ifj. dr. Hafenscher Károly* – alábbiakban olvasható – laudációjából is kitűnik, Ittzés János lényegében már a 2000-ben újjászületett Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület „irányba állításával", annak első püspökeként beírta nevét a Magyarországi Evangélikus Egyház „történelemkönyvébe". Ám akik hallhatták igehirdetéseit (vagy épp az *EvÉlet* hasábjain olvasták – nyugállományba vonulásával felfüggesztett – rovatunkban, az *Égtájolóban* megjelent jegyzeteit), azok nem csupán egyházvezetőként, hanem lelki vezetőként is „díjazták" már korábban is.

Az Ordass Lajos-díjat a múlt vasárnapi istentisztelet keretében egyházunk országos felügyelője, *Prőhle Gergely* nyújtotta át Ittzés Jánosnak. Az ünnepi alkalmon szolgált elnök-püspök utódja, *Gáncs Péter* is, a padsorokban pedig – számos egyházi és közéleti személyiség mellett – helyet foglalt a zsinat nem lelkészi elnöke, *Muntag András,* valamint az Ittzés Jánost az egyházkerület élén követő püspök, *Szemerei János* is.

■ TPK

Laudáció Ittzés János nyugalmazott evangélikus püspök tiszteletére az Ordass Lajos-díj átadása alkalmából

Deák téri evangélikus templom, 2012. január 8.

FOTÓ: KISS TAMÁS

Egyházunk elnöksége a laudáció feladatára kért fel, de a készülés napjaiban és a jelen pillanatban – a díjazottal való évtizedes testvéri és munkatársi kapcsolat nyomán – egyaránt érzem azt az ellenkezést vagy inkább hárítást, amely kimondatlanul is azt fejezi ki: ne engem dicsérjenek. Az ellenkezés Keresztelő Jánosnak a jól ismert Cranach-képen látható ujjához válik hasonlóvá. Ez az ujj véletlenül sem önmagára mutat, annál inkább Krisztusra, a megfeszítettre.

De mintha azt is sugallná, hogy énekeljük együtt az egyház ősi liturgikus énekét: „Laudamus te, benedicimus te, adoramus te" – Isten, téged dicsérünk, áldunk és imádunk! Ezért következő szavaimat ne laudációként, hanem „Laudamus te"-ként értsük. Istent dicsérjük azért, mert szolgáin keresztül – *Ittzés János* szolgáján keresztül is – evangéliumát hirdetteti, szentségeivel megajándékoz, egyházát építi, fenntartja és kormányozza. Soli Deo gloria!

De Isten igéje figyelmeztet, hogy meg ne feledkezzünk vezetőinkről, lutheri értelemben Isten helyettese-iről. Ha megfeledkezünk, Isten iránt vagyunk hálátlanok. Ezért a díj, ezért a köszönet és ezért a hálaadás.

Ahogy a néhány éve hazatért katolikus apát-plébános földi vándorútja végén kiadott könyvének címében írta: „Ajándékba embereket kaptam". Isten ajándékait köszönjük ma is.

Ittzés János evangélikus lelkész, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület nyugalmazott püspöke *Ittzés Mihály* evangélikus lelkész és *Balikó Erzsébet* ötödik gyermekeként született Csornán 1944. június 18-án. Igazi papi család tagjaként indult, nőtt fel, végezte és végzi hivatását. Ifjúságának évei Győrhöz kötötték. A város szeretete máig megmaradt benne.

Teológiai tanulmányait – kora sajátosságaként – egyszemélyes évfolyamként végezte. Stúdiumainak befejezése után az egyházvezetéssel való lelkiismereti-személyes ellentéte miatt nem avatták lelkésszé, hanem segédmunkásként dolgozott, illetve sorkatonai szolgálatot teljesített. 1970-ben ordinálták. Ugyanez év őszén kötött házasságot *Balázsi Anna Réka* tanárnővel. Isten két gyermekkel áldotta meg házasságukat.

Takácsiban, majd Kőszegen volt gyülekezeti lelkész. 2000-ben szentelték püspökké Győrött, az evangélikus Öregtemplomban.

Nevéhez fűződik az egykor politikai döntésként, hatalmi szóval megszüntetett Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület újjászervezése, a drága dunántúli lutheránus tradícióhoz méltó indítása, irányba állítása. Neve ilyen értelemben is a magyar egyháztörténet részévé vált.

Igényes lelkipásztori, igehirdetői, egyházvezetői munkája meghatározó az egész Magyarországi Evangélikus Egyház számára.

Higgadt mérlegelőkészsége, fegyelmezett magatartása, rendszeretete, az igazsághoz való ragaszkodása, a törvényes rend következetes megtartása és megtartatása, embertársainak tisztelete, az erkölcsi jó rend iránt való elkötelezettsége, nagy tudása, világos meglátásai és kiemelkedő átlátóképessége alkalmassá tette arra, hogy közösséget vezessen, embereket irányítson, mind az egyházi, mind pedig a társadalmi életben jó példát mutasson.

Külön is meg kell említeni lelkészi-püspöki szolgálatában az istentisztelet, azon belül is az igehirdetés és a liturgia szerepét és szeretetét s a kettő magas értékű harmóniáját. Prédikációi mélyen lutheránus lelkülettel, prófétai hangvétellel a csacsogó felszín helyett mindig az igazi mélység és az isteni gazdagság felé törekedtek. Igényes nyelvi fordulatai, briliáns retorikai eszközei sokak, sokunk számára jelentettek örök életre tápláló lelki eledelt.

Szépen megformált, az isteni dramaturgiát élőn és igényesen megmutató liturgusi munkássága nemcsak jó érzékről és példaértékű felkészültségről tanúskodik, hanem arról az örök (mennyei) istentiszteletről, amelyre a Szentírás tanúsága szerint készülünk, s amelyet lerontva, igénytelenül, hanyag tudatlansággal végezni istenkáromlás. Megélni, megmutatni azonban a legszentebb közösségbe való vezetés művészete. Akkor is, ha sokan nem tudtak felnőni hozzá e területen, és nem értették vagy félreértették az istentiszteletet halálosan komolyan vevő attitűdjét s az ebből fakadó megújító szándékát.

Az egyházi élet minden területén jelentős teljesítménye, nemzetközi tapasztalata és tevékenysége, az egyházak között végzett értékteremtő és értékmentő szolgálata nemcsak az egyházi körökben, hanem a társadalomban is nevet szerzett Ittzés Jánosnak. Közismertsége, megbecsültsége úgy aktív püspöki szolgálata, mint nyugdíjas, de továbbra is intenzív munkálkodása idején kiemelkedő volt, és ma is jelentősnek mondható.

Sokat tett azért, hogy az evangélikus egyház szolgálatának prioritását – az evangélium hirdetését – komolyan véve megtalálja és megerősítse küldetését a mai magyar és európai közegben. Személye és tevékenysége nyomán a magyar társadalom és közélet is megérezhette az evangélikus szín jelentőségét, a lutheránus értékek meghatározó voltát.

Ittzés János nem könnyű úton maradt az Úristen hűséges szolgája. Az a kereszt, amelyet püspökként magára vett, és nem díszként vagy alkalmilag félretehető hatalmi jelvényként hordott, jelezte, hogy komolyan veszi Ura szavát: aki utánam akar jönni, vegye fel keresztjét. Több mint jelképértékű, hogy egyháza az érte való hálaadás jeleként annak az *Ordass Lajos* püspöknek a nevét hordó díjjal tünteti ki, aki hivatásában és munkájában példaképe, lelki atyja volt.

Ittzés Jánost kiemelkedő személyisége és munkássága méltóvá tette arra, hogy egyházunk a legmagasabb magyar evangélikus díjjal, az Ordass Lajos-díjjal tüntesse ki – e „méltó"-ságért hangzott és hangzik ma a „Laudamus te".

■ IFJ. DR. HAFENSCHER KÁROLY

A LUTHERÁNUS VILÁGSZÖVETSÉG FŐTITKÁRÁNAK ÚJÉVI ÜZENETE

„Az én erőm erőtlenség által ér célhoz"

(2Kor 12,9a)

Micsoda ígéret van ebben az igeversben, amelyet egy éven át emlékezetünkben tarthatunk, amelyről elgondolkodhatunk imádságaink alkalmával, és amelynek üzenetét hirdethetjük másoknak! A gyengeségen keresztül is érvényesülhet Isten ereje, sőt éppen a gyengeség tár ajtót Isten hatalmas cselekedeteinek.

Az az üzenet, hogy az erőtlenségben erő van, vonatkozik arra a jó hírre is, amikor Immanuel („Velünk az Isten"), vagyis az Isten a kiszolgáltatottság állapotában érkezett hozzánk. Hajléktalan, bevándorló házaspár gyermekeként született meg egy – a politikai-hatalmi központoktól távol eső – falucskában. A hit felfedezi azonban, hogy Isten éppen ebben az esendőségben erősíti meg az egész teremtett világra kiáradó, életadó ígéreteit.

A 2012-es esztendő útmutató igéje azzal a ténnyel is szoros kapcsolatban áll, hogy a keresztény ember másként értelmezi Jézus keresztha-lálát. Miközben a keresztet az erősek által gyakorolt megalázás és az élettől való megfosztás jelképeként, az erőszak és a halál eszközeként állították fel, a hit úgy tekint rá, mint arra a helyre, ahonnan az el nem múló békesség ered, és ahol az élet teljessége tapasztalható meg. Ahelyett, hogy az Isten-hiány rettenetéként értelmezné, a keresztények számára a kereszt az esendő emberrel való legbensőségesebb közösségvállalás isteni kifejeződésévé lesz. Igen, a kereszt annak erőteljes megerősítése, hogy „Velünk az Isten", ahogyan ez el is hangzott Betlehemben, a jászolnál.

Micsoda ígéretes útmutatás ez az egyházak számára szerte a földön! Mindazok számára, akik hűek Istenhez, és arra törekszenek, hogy az ő eszközeiként szolgáljanak a világban.

Amikor Pál apostol szembesült saját gyengeségeivel, nem kezdett védekezni, még csak tagadni sem kezdte makacsul a nagyon is emberi korlátait. Felismerte esendőségét, sebezhetőségét, és elfogadta ezt az állapotát, hangot adva az abban való bizonyosságának, hogy Isten az erőtlenséget erővé formálja át.

Az embereknek nehezükre esik elfogadni, hogy gyengék, sebezhetőek. Így azt sem akarják megérteni, hogy nagymértékben függnek Istentől, embertársaiktól, magától a teremtett világtól.

Az, hogy a nemzetközi közösségek nem foglalkoznak igazán a klímaváltozás fenyegető rémével, világosan tükrözi, hogy az emberiség nem bír helyes önismerettel. Fel kell ismernünk, hogy az emberi faj megannyi finom szállal szövődött bele az ökológiai rendszerek könnyen felszakítható szövetébe, és be kell ismernünk, hogy egymásra vagyunk utalva, kölcsönös függésben élünk az egész teremtett világgal. Ugyanakkor a hatalomvágyunk – s az, hogy ellenőrzésünk alá akarjuk vonni a természet rendjét – egyre közelebb sodor bennünket egy természeti katasztrófához.

Hasonlóképpen mutatja meg a jelenlegi pénzügyi válság is, hogy milyen hiábavaló kísérlet olyan forrásokból élni, amelyek valójában nem is léteznek. A gazdasági krízis felfedi, hogy végső soron zsákutcához vezet, ha a hatalom logikájára hagyatkozunk. Nem győzhető le sem a pénzügyi, sem pedig az ökológiai válság, ha folytatódik a piaci igények kiszolgálása. Egyedül csak úgy, ha az emberiség nagy családján belül végre nyíltan beszélünk az igazságosság kérdéseiről.

> **Micsoda ígéretes útmutatás ez az egyházak számára szerte a földön! Mindazok számára, akik hűek Istenhez, és arra törekszenek, hogy az ő eszközeiként szolgáljanak a világban.**

Az *Útmutató* 2012. évi igéje egyben erőteljes késztetés is arra, hogy ismerjük meg önmagunkat. Aztán becsületes önismerettel akarjuk megismerni a másikat, azzal a tudattal, hogy emberként esendőek, sebezhetőek vagyunk.

Ez az üzenet nekünk szól, azoknak, akik Isten kegyelméből felszabadított emberek vagyunk, és akik az egyházi közösségek tagjaiként tudjuk: bennünket az igazságos, békés és kiengesztelődött világért való munkálkodás tart össze. Úgy ér el bennünket ez az üzenet, mint azon egyházak communióját (közösségét), amelyek ragaszkodnak a tisztánlátáshoz, és folytatják a megkezdett párbeszédet arról, hogy miként szolgálhatják a leghűségesebben Istent ebben a világban.

Ezt a párbeszédet aztán tovább mélyíti az egyházaknak a misszió iránti elköteleződése és az, hogy bizalmukat mélyen abba az Istenbe vetik, aki hatalmával a látszólagos gyengeségben is jelen van. Ahelyett, hogy kétségbeesnénk azon, hogy nem találunk könnyű válaszokat bonyolult világunk kérdéseire, arra építsünk inkább, amit Isten végez majd el az egyházban és a világban!

Az az ige, hogy a gyengeségben erőt fedezhetünk fel, határozott emlékeztetés arra is, hogy az egyház missziójának az elesettek, a társadalom peremére sodródottak, az erőtlen rétegek felé kell irányulnia, illetve Isten teremtett világára kell figyelnie, amelyen oly sok sebet ejtett már az emberi felelőtlenség.

Amelyik egyház hűen és elkötelezetten akarja végezni Isten misszióját, az az emberiség és a teremtett világ megerősítésére törekszik. Az egyház azzal, hogy megérti saját gyengeségét, tökéletlenségét és azt, hogy mi, emberek egymásra vagyunk utalva, egyre inkább megtanul bízni az Úristen mindent tökéletessé tévő hatalmában.

Így áldjon meg minket Isten most, hogy a 2012-es esztendőbe lépünk. Legyünk tudatában gyengeségünknek és esendőségünknek, de annak is, hogy mindezeket Isten hatalmas erővé alakíthatja át!

Genf, 2012. január 6.

■ MARTIN JUNGE *főtitkár*

Angolból – a német szöveggel egybevetve – fordította B. Pintér Márta

Ellenállás – keresztény módra

■ Faggyas Sándor

Ez az év, az Úrnak 2012-es esztendeje úgy kezdődött számunkra, mintha az egész világ összefogott volna ellenünk: pénzügyi, politikai és médiahatalmasságok, az *Orwell* által oly pontosan leírt Nagy Testvér megannyi alakban, álarcban, színben és szólamban.

Az úgynevezett véleményformáló (pontosabban véleménydiktáló) „liberális" nemzetközi médiában minden rosszat, gyalázatosat leírtak kormányunkról és országunkról – ami majdnem ugyanaz, hiszen jelenlegi kormányunkat a magyar választópolgárok többsége szabad és demokratikus választáson kinyilvánított akaratával bízta meg, hatalmazta fel négy évre az ország vezetésére. Amikor kormányunkról azt mondják, írják és diplomáciai csatornákon üzengetik, hogy nem demokratikus, nem európai, és miniszterelnökünket náci és kommunista zsarnokokhoz hasonlítják, ezzel akarva-akaratlanul a magyar nemzetet, bennünket minősítenek minősíthetetlen és elfogadhatatlan módon.

Bár a híres görög filozófus, *Hérakleitosz* azt mondta, nem léphetsz kétszer ugyanabba a folyóba, úgy látszik, tézise a mi esetünkre nem vonatkozik.

Amikor 1849 elején egész Európában már egyedül csak a magyar nép küzdött az alkotmányos szabadságért és a nemzeti függetlenségért a túlerővel szemben, *Petőfi* joggal írta *Európa csendes, ujra csendes…* című felejthetetlen versében: „Magára hagyták, egymagára / A gyáva népek a magyart". A „haladó" Európa akkor sem segített nekünk az önkényuralkodó osztrák császár és az orosz cár inváziós hadseregei elleni élet-halál küzdelmünkben.

És 1956 novemberében a „haladó" Európa és Amerika kormányai – amelyek most demokráciából és jogállamiságból akarnak kioktatni minket –, meghazudtolva szép eszméiket, magára hagyták a magyar népet a szovjet hadsereg elleni önfeláldozó, hősies küzdelmében. Joggal mondta akkor *Márai Sándor* a Szabad Európa Rádióban: „Mit hazudtak ennek a népnek, és mit hazudtak felőle? Ellenségei elhíresztelték barbárnak, ázsiai jövevénynek. Azt kertelték, hogy műveletlen, maradi, majd azt, hogy fasiszta, később, hogy kommunista… És akkor ez a nép, amelynek és amelyről annyit hazudtak a világban, történelmének legfájdalmasabb pillanatában kezébe vette sorsát."

A Nobel-díjas francia író, *Camus* fogalmazta meg legtisztességesebben a „fülét betömő, szemét eltakaró nyugati társadalom" lelkiismeretfurdalását: „A megmaradt Európában csak úgy maradhatunk hívek Magyarországhoz, ha soha és sehol el nem áruljuk, amiért a magyar harcosok életüket adták, és soha, sehol – még közvetve sem – igazoljuk a gyilkosokat. Nehéz minekünk méltónak lenni ennyi áldozatra."

Ma nincs forradalmi helyzet, nem dúl szabadságharc Magyarországon, de vannak hatalmukat és zsákmányukat elvesztett, sokszorosan levitézlett, a magyarok többsége által meg- és elvetett politikusok és az ilyen-olyan zavarkeltő és a zavarosban halászó kétes elemek között szép számmal olyanok, akik „bohócforradalommal" és – mint január 2-án történt – szánalmas „operaforradalommal" szeretnék megbuktatni a demokratikus magyar kormányt. Meghirdették a „demokratikus ellenállást" a „diktatórikus kormány elsöprése" érdekében, és azt állítják, hogy a nép többsége, valamint Európa közvéleménye velük van.

Hogy ez utóbbi igaz volna? 1849, 1918–20, 1945–47 és 1956 fájdalmas csalódásai ellenére is azt mondom, remélem, hogy nem – nem léphet sokadszor is ugyanabba a folyóba Európa, nem árulhat el megint minket, magyarokat, akik egyszerűen csak szabadságban, békességben, biztonságban, a saját észjárásunk, kultúránk, hagyományaink, alkotmányunk és törvényeink szerint, a saját lábunkon állva szeretnénk élni, nem zavarva és sértve másokat. És nemzeti érzésű, demokratikus elkötelezettségű református magyar emberként határozottan azt hiszem és állítom, hogy nem a január 2-án az Operaház előtt tüntetőkkel, az új alkotmánnyal és a demokratikus kormánnyal szemben utcai ellenállást és felforgatást hirdetőkkel van a magyarok többsége.

Természetesen a kormánynak lehet, van is demokratikus ellenzéke, és a jelenlegi parlamenti kisebbségből a következő választások után lehet többség – ha a nép, a választók többsége úgy akarja! Ahhoz azonban, hogy a többség mit akar, hogyan dönt majd, nekünk, keresztény hitű embereknek is van, legyen szavunk. Nem hagyhatjuk, hogy megint mások döntsenek rólunk, nélkülünk, mint az elmúlt ötszáz évben annyiszor történt. Ha sértegetnek, támadnak, zsarolnak minket, országunkat, kormányunkat, nem hagyhatjuk szó nélkül. Egyetértek *Fabiny Tamás* evangélikus püspökkel, aki egy szilveszteri interjúban azt mondta, azt szeretné, ha a hitvalló keresztények bátrabban elmondanák véleményüket bármilyen társadalmi kérdésről, közügyről, még akkor is, ha az árral szemben kell úszniuk.

Én is ezt szeretném, hiszen ennek a társadalomnak éppúgy a tagjai vagyunk, mint a nem keresztények, a közömbösek és nihilisták. Nekünk éppolyan jogunk és lehetőségünk, hogy a közügyekben részt vegyünk, a közgondolkodást és a közhangulatot formáljuk, mint az elmúlt húsz évben a nyilvánosság eszközeit monopolizáló hangos és erőszakos kisebbség tagjainak.

Ha kell, nekünk is vállalnunk kell az ellenállást, de nem erőszakosan, hanem szelíden, alázatosan, ahogy *Jakab levelében* olvassuk: *„Engedelmeskedjetek azért az Istennek, de álljatok ellen az ördögnek, és elfut tőletek."* (4,7)

A demokratikus közéleti kultúra *Kölcsey* által örök érvényűen megfogalmazott fő szabályát kövessük: eszerint „csak a gonoszt ne tűrd, egyébként az ellenkező véleményt, hol kell, ostromold, de azt, vagy érette birtokosát, gyűlölnöd igazságtalanság".

Ezzel a jó tanáccsal kívánok mindenkinek az – igencsak viharosnak ígérkező – új évben sok türelmet, önuralmat, bátorságot és sikeres ellenállást. És ha azt látjuk, hogy e világ minden ördöge elnyelni akarna, akkor se féljünk, mert: „Erős vár a mi Istenünk – Ha ő velünk, ki ellenünk?"

A szerző újságíró, a Magyar Hírlap lapszerkesztője, a Protestáns Újságírók Szövetségének (Prúsz) alelnöke

Otthoniaktól itthonra

Hírlevelek az Indiában szolgáló tanár házaspártól

▶ **Fél évvel ezelőtt, tavaly június 26-án búcsúzott el a piliscsabai gyülekezet, valamint az Evangélikus Külmissziói Egyesület (EKME) a *Szigeti* családtól. A nyár derekán indultak el, hogy három éven át az indiai Kodaikanalban dolgozzanak.**

A Kodaikanal International School bejárata

Kodaikanal neve sokak számára csenghet ismerősen, hiszen az amerikai misszionáriusok által alapított nemzetközi iskolában korábban már dolgozott két „ismerős" magyar házaspár: *Jó András* és *Angelika,* valamint – az evangélikus iskolalelkészként jelenleg Sopronban szolgáló – *Mesterházy Balázs* és felesége, *Andrea.*

Nem kis szerepük volt nekik is abban, hogy *dr. Szigeti Imre* és párja, *Zita* pályáztak az intézménybe meghirdetett tanári állásokra. Az iskola jó hírének köszönhetően bátran vállalkoztak arra, hogy három kisgyermekkel együtt néhány évre Indiába költözzenek.

Az ország és az iskola nemzetközi légkörének megtapasztalásán túl céljuk az is, hogy hitükről bizonyságot tegyenek. Indiában ugyanis egyáltalán nem magától értetődő, hogy valaki Krisztust követi. A diákok legtöbbje ebben az egyházi iskolában sem keresztény. (Erről még októberben, első hírlevelükben számolt be Zita.) Mégis, épp a más vallási hátterű fiatalok azok, akik jobban figyelnek, kíváncsiak a keresztyén tanításokra.

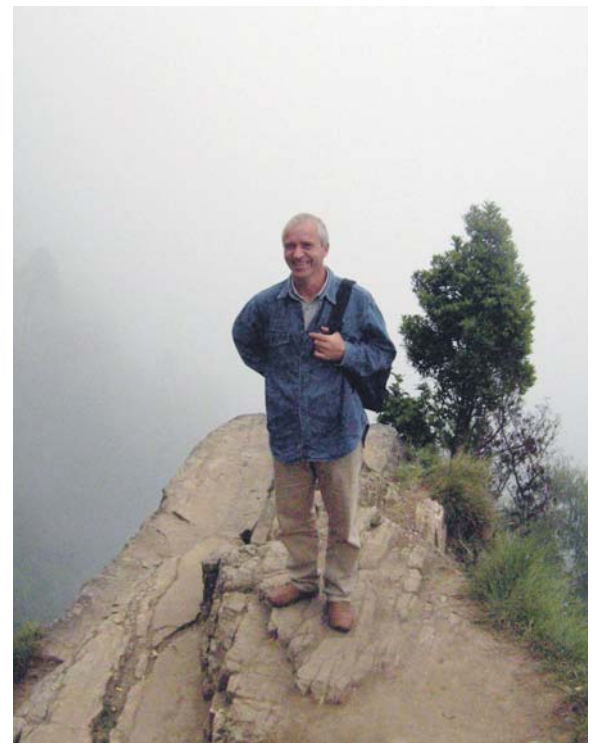

Imre a Kodaikanal melletti csúcsot megmászva, a „Delfin" orrán

„Hatalmas missziói lehetőség (lenne) ez – írja Zita –, de sajnos folyvást imádkoznunk kell azért, hogy Isten ne engedje meg, hogy a mások által fontosabbnak ítélt programok, képzések miatt ezek az alkalmak kiszoruljanak, veszendőbe menjenek." Aztán meg is magyarázza: „Az iskola jellegét egyre inkább az befolyásolja, hogy az amerikai típusú, nemzetközi érettségi rendszer (IB) tagja, mintsem az, hogy eredetileg keresztyén iskolának alapították, vagyis misszionáriusok gyermekeinek. (…) Most például arról folyik vita, hogy legyen-e a 9–12. évfolyamon RE- (hittan-) oktatás. Az ellenzők érve, hogy a hittan oktatása felesleges, csak elveszi az időt a fontosabb vizsgatárgyaktól."

Zita beszámolóját olvasva úgy érzi az ember, hogy nincs is olyan messze India. Ő maga is párhuzamot von magyarországi tapasztalatai és ottani élményei között: „Sajnos az iskola tanulóit nem képességeik alapján választják ki, hanem egyszerű pénzalapon: az járhat ide, akinek a szülei meg tudják fizetni az igencsak borsos tandíjat. Ez azzal a szomorú következménnyel jár, hogy sok diák nem azért jár ide, hogy tanuljon: napi szinten meg kell küzdenünk az érdektelenséggel és a lustasággal.

Itt Indiában az a szokás, hogy minden család, amelynek van jövedelme, alkalmaz egy (vagy több) szolgálót a házimunkára, így segítve, hogy a szegényebbeknek is legyen munkájuk, ők is meg tudjanak élni. Ez idáig rendben is lenne, ha nem járna azzal a következménnyel, hogy ezek az elkényeztetett gyerekek aztán, amikor eljönnek egy ilyen bentlakásos iskolába, nem képesek saját magukra gondot viselni, rendet rakni – a kollégiumi szülőknek bizony komoly erőfeszítésükbe kerül ráncba szedni a diákságot. Tanárként pedig azt tapasztaljuk, hogy – tisztelet a kevés kivételnek – ugyanaz a mentalitás dívik itt is, amivel Magyarországon is találkoztunk: diplomát szeretnének, minél előbb, de lehetőleg semmit se kelljen tenni érte. (…) Szomorú arra gondolni, hogy lehetnek rátermettebb gyermekek, akik megérdemelnék, hogy itt tanulhassanak, szegénységük miatt viszont ki vannak rekesztve innen."

Dickens Karácsonyi énekének indiai előadása

Zita beszámolójából – amelynek szövege hozzáférhető az EKME honlapján – most szándékosan azokat a sorokat emeltem ki önkényesen, amelyek a kodaikanali iskola kevésbé vonzó arcát mutatják be. De természetesen sok öröme is van a Szigeti családnak kint. Jó közösségre találtak tanárokkal, diákokkal. „Bármilyen probléma, elintéznivaló akadt, a már régebb óta itt dolgozók készségesen kisegítettek minket" – számolt be az érkezésüket követő napokról, majd így folytatta: „Az első héten folyton eszembe jutott Jézus mondata: *»Aki az Isten akaratát cselekszi, az az én fivérem, nővérem és az én anyám.«* (Mk 3,35) A helyi Krisztus-követőkben igazi testvérekre találtunk."

Mégis figyeljünk most az árnyoldalakra, a Zita és Imre kodaikanali szolgálatában rejlő kihívásokra! Mert ez mindannyiunk kihívása. A (kül)misszió nem néhány bátor, Istentől indított embernek az ügye, hanem mindnyájunké. Hogy a Szigeti házaspár Isten eszköze tudjon lenni kint, Indiában, ez a mi feladatunk is. Hordozzuk őket imádságban! És vigyük Isten elé hazai egyházi iskoláinkat is, ahogyan kérték: Isten Lelke hárítson el minden olyan akadályt, amely gátolná evangéliumának terjedését ott és itthon.

■ B. Pintér Márta,
az EKME lelkészi elnöke

Mi, „falusiak”…

Gyorsjelentés egy zsugorodó világfaluból

Közel és mégis távol

Mindig is városban éltem, és számomra „természetes”, hogy kevés kivételtől eltekintve nem tudom, ki lakik az utcában, a szomszéd házban vagy – ad absurdum – a társasházunk többi emeletén. Sajnos mifelénk nem szoktak köszönni egymásnak az utcabeliek sem, még ha látásból régóta ismerősek is egymás számára. Az, hogy a kis bolt és a közeli étterem tulajdonosával régóta fennálló ismeretségünk immár baráti és közvetlen – talán olyan kivétel, amely erősíti a fenti „szabályt”.

Egy régi nyaralás alkalmával falun töltöttem néhány napot. Nagymamámmal gyalog mentünk a boltba. Ő sem ott élt, ahol nyaraltunk, a közeli nagyobb városból a falucskába, nyári kis házába csak ritkán ment az unokákkal. Mégis mindenki ismerősként üdvözölt minket, *engem is,* s ezt én, a „pesti” unoka, ámulva és megilletődötten figyeltem. Tetszett…

Az emberek, mi mindannyian rohanunk; űzöttek, bizalmatlanok és gyanakvók lettünk, emberi, családi kapcsolataink néha (de inkább sokszor) zűrösek, a három lépés távolságot egyre inkább betartjuk. Pedig… egyébre sem vágyunk, mint egy jó szóra, *nem formális* érdeklődésre, arra, hogy megkérdezzék, hogy vagyunk – és nem hiszem, hogy mindenkinek annyira kihűlt volna a szíve, hogy egyáltalán ne érdekelje a másik ember, akivel egy városban, egy kerületben, egy utcában, egy házban él.

Lehet, hogy csak szemérmesek vagyunk, nem merünk közeledni, nem akarunk tolakodni, határt sérteni, így hát csak csendben bezárkózunk falaink közé, és magányunkat megszokottnak tekintve belefeledkezünk abba, amit a tévé nyújt – s máris elértünk ahhoz az abszurd jelenséghez, amelynek mindannyian részt vevő alanyai vagyunk.

A tömegkommunikációs eszközök révén szinte azonnal és szinte mindent megtudunk a világról és a benne élő emberekről. Hősökről és antihősökről. Egyszerű emberekről. Világvégi helyek lakóiról. Globális gazdasági és pénzügyi válságról, háborúk áldozatairól, éhínségekről, természeti csapásokról, lottómilliárdosokról, hercegi esküvőkről, kínos politikai botrányokról. Tényekről és pletykákról. Mindenkiről mindent és azonnal. Mint egy faluban…

Egy gigantikus falu

A *globális falu (global village)* fogalmát *Marshall McLuhan* kanadai médiateoretikus alkotta meg az 1960-as évek elején. A kifejezés arra utal, hogy az elektronikus kommunikációs technológiák fejlődésével a világ oly mértékben vált összekötötté vagy „kicsivé”, mint egy falu, amelyben az emberek gyorsan kommunikálnak, és minden eseményről szinte azonnal értesülnek. A globális falu fogalmával harminc évvel korábban megjósolta a *world wide web,* azaz az internet létrejöttét.

McLuhan a globális falu kifejezést *A Gutenberg-galaxis* című könyvében használja először: „Az azonban bizonyos, hogy az elektromagnetikus felfedezések újra létrehozták minden emberi viszonylatban az egyidejűség »mezőjét«, úgyhogy a mai emberiség családja most a »globális falu« állapotában él. Az egyetlen korlátozott térben élünk, amelyben a törzsek dobjai visszhangzanak.” És: „Mivel a világ elektronikusan össze van kötve, ezért nem több, mint egy falu.”

De milyen népek is élnek ebben a faluban? Ha a szakemberek által készített felmérések alapján a Föld hétmilliárdos lakosságát egyetlen százfős faluba sűrítenénk, és az ott élő 100 ember arányosan reprezentálná a Föld teljes népességét, akkor lenne köztük 57 ázsiai, 21 európai, 14 amerikai és 8 afrikai. Lenne 52 nő és 48 férfi; 30 keresztény és 70 nem keresztény; 89 hetero- és 11 homoszexuális. 6 személy kezében összpontosulna Földünk vagyonának 59%-a, ők mindannyian az USA-ból származnának. 80 ember nyomorban élne, 70 analfabéta volna, 50 éhezne és alultáplált lenne. 1 haldokolna, 1 éppen akkor születne, 1 fő (!) rendelkezne számítógéppel, és csak egyiküknek lenne egyetemi végzettsége…

Te ma egészségesen ébredtél? Szerencsés vagy! A világon egymillió ember nem fogja túlélni ezt a hetet. Ha nem élsz háborús övezetben, nem ismered a börtön magányát, a kínzások fájdalmát, az éhezés gyötrelmét, a halálfélelmet, jobb helyzetben vagy, mint 500 millió ember ma a Földön. Szabadon gyakorolhatod a vallásodat, és félelem és üldözés nélkül járhatsz a templomodba? Akkor szerencsésebb vagy, mint 3 milliárd (!) embertársad a világon. Ha van hűtőszekrényed, ráadásul élelmiszerrel tele, ha van az évszaknak megfelelő ruházatod, van tető a fejed felett, és ágyad, ahol álomra hajthatod a fejed, akkor sokkal gazdagabb vagy, mint a Föld lakosságának 75%-a. Ha van bankszámlád, és még készpénz, étkezési jegy is van a zsebedben, akkor olyan privilégiumaid vannak, amelyekkel a Föld népességének csupán 8%-a rendelkezik. Ha még élnek a szüleid, és együtt vannak, olyan különlegesen ritka és szerencsés személy vagy, mint kevesek ezen Földön.

Végül, ha ezeket a sorokat e-mailen küldeném el neked, kedves Olvasó, és tudod fogadni, akkor még szűkebb kiváltságos kör tagjának érezheted magad, hiszen van asztali számítógéped vagy laptopod, ismered és használod az internetet. És azáltal, hogy az *EvÉlet* hasábjain találkozol ezekkel a sorokkal, azért (is) érezheted magad kivételesnek, mert tagja vagy egy közösségnek, vannak barátaid, ismerőseid, akikkel közös ügyet képviselsz és szolgálsz. S ami szintén lényeges szempont: nem tartozol azon több milliárd ember közé, akik még olvasni sem tudnak, így az emberi élet szellemi téren legjelentősebb építő és gazdagító ajándékától is meg vannak fosztva.

Globalizált idegenség

E falu lakóiként tehát sok szempontból vagyunk szerencsések és áldottak. És bár a globális faluban hasonló gyorsasággal terjednek a nagyvilág információi, mint a kis vidéki települések zárt életközösségében, a kettő között mégis akad egy jelentős különbség. A nagyvilág kis faluvá zsugorodása mégsem tesz bennünket „igazán” falusivá: minél „globálisabbak” vagyunk, annál kevesebbet tudunk a közvetlen környezetünkben élő embertársainkról. A globális falu információzuhataga egyre inkább csupán saját zárt világunk részét képezi (sokszor teljesen öncélúan), miközben közvetlen környezetünk mikrovilága, a mellettünk élő „másik ember” egyre idegenebbé válik. Sőt egy idő után saját személyiségünk lényege, magva is egyre távolibbá, ismeretlenebbé, idegenebbé válik a számunkra…

A szociálpszichológia jól ismeri a modern tömegkommunikációs és multimédiás technikai eszközök hatására felerősödő negatív pszichés jelenséget, az úgynevezett elidegenedés folyamatát. Maga a lelki folyamat nem feltétlenül a műszaki eszközök közvetlen hatásának következménye, de tény, hogy azok nem kellően tudatos használata felerősíti ezt a káros, lélekromboló tendenciát. Az információáramlás mesterséges formáit lehetővé tevő eszközök (rádió, televízió, internet, mobiltelefon) kritikátlan, kontrollálatlan, (m)értéktelen használata fokozatosan elszemélyteleníti az adó és a vevő közti információátadás teljes folyamatát. A jelenség úgy is felfogható, hogy minél több mesterséges eszközzel veszi körül magát az ember, személyiségének annál több „darabját” helyezi önmagán kívülre – vagyis egyszerre idegenedik el saját környező világától és önmaga tudattalanná váló lélekrészei miatt saját lelki mélységeitől, önmaga lényegétől is.

Az elidegenedés jelensége azonban nem csupán ebben a két – horizontális – irányban megy végbe. A lélektan felismerései mellett és azokon túlmutatva a teológiai reflexió egy harmadik, vertikális irányt is feltár, és rámutat arra, hogy a globális falu lakója a létezés ősforrásától, a lét alapjától, Istentől is elidegenedik.

Valóságos kapcsolatok és a szeretet cselekedetei

És ezen a ponton szembesülünk a kikerülhetetlen kérdéssel: mi az, ami ebben a globálissá váló faluvilágunkban képes ezt a romboló tendenciát megakadályozni, feltartóztatni vagy legalább valamennyire mérsékelni? Mi az, ami megtart, és megóv az elidegenedés süllyedésétől?

A sokféle irányban tájékozódó lehetséges válaszok között talán három dolgot érdemes megemlíteni: *kapcsolat, közösség, személyesség.* Mindhárom rendelkezik megtartó erővel, s mindegyik benne foglaltatik a másik kettőben, ám nem mindegy, milyen minőségben fordulnak elő egy ember életében.

Az ember társas lény, nem képes kapcsolatok nélkül élni. Csakhogy a pusztán elektronikus formákra redukált kapcsolattartás lelki értelemben meglehetősen szegényes és sivár; az embernek „hús-vér” kapcsolatokra van szüksége személyiségének teljes értékű lelki-szellemi kibontakozásához.

Egy internetes közösség tagjának lenni nem rossz dolog; azt azonban aligha lehet kétségbe vonni, hogy egy ilyen közösséget nem hasonlíthatunk össze egy olyan közösséggel, amelynek tagjai nem a virtuális, hanem a fizikai térben jönnek össze, hogy valóságosan együtt legyenek úgy, hogy látják egymást, hallják egymás hangját, és beszélgetés közben a másik szemébe tudnak nézni. Az elektronikus médiumokon keresztül kétségtelenül megjelenhetnek, átjöhetnek a személyesség egyes – akár lényeges – vetületei; ám a fenti két példából már világosan kiderül, hogy a valódi személyesség értékének átadásához teljes jelenlétre van szükség.

Mi, „falusiak” immár olyan világot alkottunk magunk köré, amelynek elszabadult erői a kapcsolatokat, a közösségeket és a személyességet is rombolják és gyengítik. Mit tehetünk hát azért, hogy ezek a megtartó erők ne vesszenek ki az életünkből?

A lutheránus teológiának van egy kulcsfontosságú tétele, a sokak számára elcsépelten hangzó *hitből fakadó jó cselekedetek,* amelyek spontán megélése és magától értődő gyakorlása egészen bizonyosan fenntartja, erősíti, elmélyíti és megtartó erővel tölti meg emberi kapcsolatainkat, közösségi életünket és személyességünk mások számára sokat jelentő értékeit.

S bár a teológiai reflexióban megkerülhetetlen szerepe van az istenhitnek, anélkül hogy e végtelen ősforrás jelentőségét relativizálnánk, hadd fejezzük ki most egyszerűbben e súlyos mélységű teológiai fogalom lényegét: azt, ami a legfalanszterikusabb globális faluban is megóv az elidegenedéstől, és az örökkévalóság távlatába helyezve őrzi meg társas kapcsolataink értékét, saját személyiségünk lényegét és létezésünk isteni gyökereinek tudatát – úgy hívják: a szeretet cselekedetei.

■ Kőháti Dóra – Petri Gábor

A vallásközi megbékélést munkálják – egyetemi szinten

Ma földünk 236 országából 130-ban tapasztalható kemény keresztyénüldözés vagy a kisebbségi vallások diszkriminációja az Egyesült Államok Kongresszusának Nemzetközi Vallásszabadság Bizottsága, továbbá a Nemzetközi Keresztyén Szolidaritás (CSI) és húsz más szervezet egybehangzó jelentése szerint. Csak 2011-ben kétszázezer keresztyént üldöztek el hazájából, öltek meg, zártak börtönbe vagy félemlítettek meg hitük miatt. Ugyanakkor milyen arcpirító, csaknem komikus abszurdum, hogy karácsonykor a betlehemi Születés-templomban közel száz örmény és görög ortodox keresztyén pap és szerzetes esett egymásnak söprűkkel és botokkal, és a – feltehetőleg többségében muszlim – palesztin rendőrségnek kellett megfékeznie őket. Ilyen helyzetben óriási jelentősége van minden kezdeményezésnek, amely a keresztyének és a vallások közötti megbékélést munkálja. A keresztyén egység imahete mellett ugyan csepp a tengerben, de mégis létezik másfajta, ezt kiegészítő kezdeményezés is, amelyre érdemes odafigyelni. Ilyen a múlt év szeptembere óta az Egyesült Államok Dél-Kalifornia államában működő Claremont Lincoln Teológiai Akadémia, amely a világ első vallásközi egyeteme.

Örmény és görög szerzetesek karácsonyi összetűzése Betlehemben, a Születés templomában

Az új egyetem a neve egyik felét – a Claremontot – a korábbi metodista iskolára utalva kapta, a másikat, a Lincoln nevet pedig arról a férfiról, aki ötvenmillió dollárt adományozott az „interfaith", a hitek közötti projekt létrehozására, illetve az egyetem megteremtésére.

David Lincoln mérnök, tolmács, nevelési tanácsadó, nonprofit cégek vezetője volt. 2003-ban kezdte el terve megvalósítását. Ritkán fordul elő, hogy valaki megálmodik valamit, s néhány év alatt meg is valósul az álma. Márpedig ez történt.

Álomból valóság – a nevelés és megbékélés új modellje

Ehhez persze Amerika kell – mondhatják a szkeptikusok – meg pénz, s nem is kevés. Ez is igaz, de ennél még több is kell: elkötelezett szív és adakozó kéz. Mindez megvolt Lincolnban, és elképzelését megértően támogatta felesége, *Joan.*

2003-ban David Lincoln levelet írt az akkori (és mai) felekezeti teológiai iskola elnökének, *Jerry Campbellnek,* s felvázolta nevelési és stratégiai elképzeléseit. Olyan intézetet kívánt létrehozni, amelyben a nevelés új modellje értelmében a vallási hagyományok és hitek képviselői nem egymástól elkülönülten, hanem egy fedél alatt, egymást is megismerve folytatják a maguk vallása, hite szerinti nevelést és oktatást, illetve tudományos kutatást. Lincoln üzletemberként évtizedeken át látta, hogy a hitnek és az etikának fontos szerepe van a sikerben, az eredményességben. Szlogenje ez volt: „Jó erkölcs – jó üzlet!"

Felesége, aki keramikus, művészi érzékkel és intuícióval segítette férje terveinek megvalósulását. Az etikus üzleti, művészi gondolkodás és életmód népszerűsítése, elterjesztése céljából már korábban megalapították az Alkalmazott Etika Lincoln Központját az arizonai egyetemen, egy másik intézményben pedig a Globális Menedzselés és Etika Központot. Nagy álmuk azonban olyan egyetem volt, ahol az „interreligiozitás", azaz a vallásközi nevelés valósulhat meg a tolerancia és a másik ember vallásának, hitének tisztelete, illetve értékeinek megbecsülése szellemében.

A cselekvő spiritualitás, a vallási intelligencia fejlesztése sok fiatalt vonz

A teljes egyetemi képzést – beleértve a doktorátus megszerzésének lehetőségét is – kínáló, a tudományos kutatáshoz tág teret nyújtó egyetemen az oktatás az elmúlt nyár végén indult el Lincoln elképzeléseinek szellemében. A tanári kar már 2010 nyarára összeállt.

Az alapító akaratának megfelelően a keresztyén teológia mellett a keleti vallások, a buddhizmus és a dzsanaizmus bemutatása is része a programnak. De elsősorban a zsidó vallás és az iszlám oktatása képezi az egyetemi képzés hangsúlyos részét – magyarázza Jerry Campbell tiszteletes, a keresztyén „részleg" igazgatója. Nagyon fontos megtalálni a különböző vallások és etikai nézetek között a találkozási pontokat – mondja *Claudia Pearce,* az egyetem kommunikációs felelőse.

A képzésben részt vevők elsajátítják a különféle, főként vallási természetű vagy gyökerű konfliktusok kezelésének technikáit, a közösségszervezés, közösségépítés módszereit, megismerkednek a politikai etika rendszerével, a cselekvő spiritualitás és a vallási intelligencia szerepével a mai és a holnapi világban, hogy az emberek a rohamos technikai és technológiai fejlődés közepette ne maradjanak emberségükben kiskorúak, erkölcsileg fogyatékosak.

Az oktatás három területen folyik párhuzamosan. A Claremont Teológiai Iskolában a bibliai alapokon álló keresztyén vallást, illetve felekezeteket ismerik meg a hallgatók. A Kaliforniai Zsidó Vallási Akadémián a héber nyelv és biblia, illetve történelem megismertetése a cél, a Dél-kaliforniai Iszlám Központ feladata pedig, hogy a legfiatalabb „könyves vallás" világába vezesse be a fiatalokat.

David Lincoln, az alapító tanévnyitó beszédet mond

A multikulturális, „multivallásos" világban igen fontos a vallásközi nevelés és oktatás szerepe a különféle konfliktusok átlátása, kezelése, megoldása szempontjából. A vallási türelmet is tanulni kell, s ennek egyik műhelye ez az egyetem, ahol több olyan program fut, amelyben a keresztyén, zsidó, muszlim hallgatók együtt vesznek részt, miközben kapcsolatok szövődnek közöttük. Ennek a jelentősége a jövő szempontjából alig becsülhető túl.

Az új demográfiai valóság és a toleránsabb jövő iskolája

„Nagy kedvelője vagyok a vallási különbségeknek. Úgy vélem, többet tudunk meg önmagunkról, saját vallásunkról, s jobban ragaszkodunk is hozzá, ha megismerjük, mások miként hisznek, hogyan és miért gyakorolják a vallásukat úgy, ahogyan" – mondta *Tami J. Schneider,* az egyetem héber bibliaismereti tanszékének vezetője. *Grace Yia-Hei Kao* etikaprofesszor a hallgatók közötti interaktív ismeretszerzést találja igen fontosnak.

Jan Love dékán, a keresztyénségismeret és a világpolitika tanára az új demográfiai valóság kihívásaira adható válaszok átgondolását, keresését látja igen hasznosnak: „Keresztyén embereknek az ajtószomszédja, a munkatársa, diáknak az osztálytársa lehet valamelyik más vallás, felekezet hívő tagja. Velük együtt lehet és kell is élni, megértően, empatikusan és persze úgy, hogy mi ugyanezt várjuk tőlük." A keresztyén részleget Jerry Campbell, a zsidót *Mel Gottlieb* rabbi, a muszlimot *Jihad Turk* imám vezeti. „Nagyon jó, ha megnézzük magunkat mások tükrében" – jegyzi meg Gottlieb rabbi.

„Azzal, ami itt elkezdődött, remélhetőleg történelmet írunk, s lesz folytatása, el fog terjedni az ilyen szellemű, vallásközi, értékmegőrző, másokat megbecsülni tanító oktatás, nevelés" – mondják meggyőződéssel, szinte egybehangzóan a tanárok.

Nagyon-nagyon jó lenne, ha ez a szellemiség valóban történelmet tudna formálni, építeni, főként a felnövekvő nemzedékekben. Az sem olyan elképzelhetetlen, hogy a Claremont-akadémia *kihelyezett vallásközi kurzusokat tartson olyan területeken, ahol kiváltképpen nagy a feszültség a keresztyének és a muszlimok vagy más vallásúak között.* Nagy szükség lenne erre már ma, de még nagyobb szükség lesz rá a jövőben, hogy vallása és Istene nevében senki ne forduljon szembe a másik emberrel.

Az egyetemes imahét alkalmain gondoljunk imáinkban a hitük vagy vallásuk miatt üldözött százezrekre és a vallási, felekezeti megbékélést munkáló intézményekre, szervezetekre, odaszánt, elkötelezett életekre!

■ Dr. Békefy Lajos

HIRDETÉS

ÖKUMENIKUS IMAHÉT

a Krisztus-hívők egységéért
2012. január 15–22.

Részletek a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia és a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa kiadásában megjelent imafüzet anyagából

Kedves Testvérek!

A verseny nemes formái lelkesítő erővel hatottak minden korban. A győzelem vágya mindig fontos motiváció volt a sportban, kultúrában, zenében, tudományban, műveltségben való megmérettetés alkalmával.

A verseny ártalmatlan és lelkesítően nemes formáiban is azonban szükségszerűen ott vannak a vesztesek is. A sikerélmény felemelő érzése mások kudarcélményének fájdalmán is születik. Ha pedig a gazdasági élet mozgatórugójaként működő kegyetlen versengést vagy a népek és nemzetek hatalmi rivalizációját nézzük, akkor a verseny humanista ártalmatlansága végképp ködbe vész.

Az ez évi egyetemes imahét apostoli tanítása azonban felfed egy titkot. Annak a győzelemnek a titkát, amelynek egyetlen vesztese van: a halál. *A korinthusi első levél* 15. fejezete arra emlékeztet bennünket, hogy Jézus Krisztus halál fölötti győzelmében osztozunk. Ez a jó hír átformálja a verseny, a győzni akarás értelmét, az evangélium ereje átformálhatja a győzni akaró ember értékrendjét.

A Szentháromság Isten örökkévaló és megváltoztathatatlan szeretete a halál fölötti győzelme által megváltoztat bennünket. Ez az „elváltozás” az utolsó napon a feltámadást jelenti, addig pedig a „nem hiábavaló” fáradozásra való készségünk és képességünk gyakorlását.

Jézus a versengés kísértésébe esett tanítványait minősített versenyre hívja: aki első akar lenni, legyen az utolsó, és legyen mindenki szolgája. Bűnös természetünk „elváltozás”, átváltozás, átformálódás nélkül erre képtelen, de az átformáló erő Krisztusban itt van közöttünk.

Az imahét nyolc napja arra rendeltetik, hogy ez az átformálódás Krisztus híveiben világszerte valósággá legyen. Segítsük egymást ebben, hogy Krisztussal sok olyan győzelmet arassunk, amelynek további nyertesei vannak, s csak a gonosz és a halál a vesztese. Ez az átformálódott élet szerezzen sok boldogságot nekünk és a körülöttünk lévőknek az új esztendőben.

■ Dr. Erdő Péter *bíboros, prímás, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke*
D. Szebik Imre *ny. püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának volt elnöke*

Bevezetés az imahét gondolatkörébe

A 2012-es imahét imádságos és tanulmányi anyagát egy olyan munkacsoport készítette, amely a Lengyelországban élő római katolikus, ortodox, ókatolikus és protestáns egyházak képviselőiből áll.

Széles körű megbeszéléseket követően – amelyeken a különböző lengyel ökumenikus körök képviselői vettek részt – elhatározták, hogy olyan témát választanak, amely a Krisztusban való hit átformáló erejéről beszél, különös tekintettel az egyház – mint Krisztus teste – látható egységéért folytatott imádságra.

Gondolataikhoz Pál apostol *Korinthusiakhoz írt első levelének* szavait vették alapul, amelyek jelenlegi életünk mulandó természetéről szólnak, annak minden nyilvánvaló „győzelmével” és „vereségével” együtt, összehasonlítva azzal, amit Krisztus húsvéti győzelmében kapunk.

Miért e témakör?

Lengyelország történetét vereségek és győzelmek sorozata jellemzi. Sok olyan eseményt említhetünk, amikor az országot megtámadták, felosztották, és idegen hatalmak, ellenséges rendszerek elnyomása alá került.

Az állandó törekvés, hogy legyőzzenek mindenfajta elnyomást, és a szabadság utáni vágy olyan jellemzői a lengyel történelemnek, amelyek jelentős változásokhoz vezettek a nemzet életében. Viszont ahol győzelem van, ott vesztesek is vannak, akik nem osztoznak a győztesek örömében és győzelmében.

A lengyel nemzet eme különleges történelme indította az idei imahét anyagát összeállító ökumenikus csoportot arra, hogy mélyebben foglalkozzon azzal, mit is jelent győzni vagy veszíteni. S hogy a győzelemnek mindig érvényes-e a „triumfalista” értelmezése? Krisztus keresztje és feltámadása egészen másról beszél.

A 2012-es labdarúgó-Európa-bajnokságot Lengyelországban és Ukrajnában rendezik meg. Erre a régi időkben soha nem kerülhetett volna sor! Ezért sokak számára ez új „nemzeti győzelem” jele. Rajongók százmilliói várják az Európa ezen részén pályára lépő győztes csapatokról szóló híreket.

Ez a példa azokra is ráirányíthatja figyelmünket, akik sohasem nyernek – nemcsak a sportban, de egyéni vagy közösségi életükben sem. Ki veszteget akár egy gondolatot is a vesztesekre? Azokra, akik állandóan vereséget szenvednek, akik különböző feltételek és körülmények miatt sohasem részesülnek a győzelemben? A vetélkedés nemcsak a sport állandó jellemzője, de a politikai, üzleti és kulturális életé, sőt átszövi az egyház életét is.

Amikor Jézus tanítványai arról vitatkoztak, hogy ki a nagyobb (Mk 9,34), akkor ez a rivalizáló indíték nyilvánvalóan igen erős volt. De Jézus válasza nagyon egyszerű: *„Aki első akar lenni, legyen az utolsó és mindenki szolgája.”* (Mk 9,35) E szavak szerint a győzelem kölcsönös szolgálatot jelent, segítségnyújtást, az utolsók, elfeledettek, kirekesztettek önbecsülésének erősítését.

Ennek az alázatos szolgálatnak minden keresztény ember számára a legjobb példája Jézus Krisztus, az ő halálon aratott győzelme és feltámadása. Szeretnénk, ha az ő életéből, cselekedeteiből, tanításából, szenvedéséből, halálából és feltámadásából nyernénk ösztönzést a mai győzelmes hitélethez. Ez a fajta hit a társadalmi elköteleződésben, alázatos, szolgáló, az evangéliumhoz hűséges lélekben jut kifejezésre.

Amikor Jézus az eljövendő szenvedést és halált várta, akkor imádkozott tanítványaiért, hogy egyek legyenek, hogy a világ higgyen. Ez a „győzelem” csakis lelki átalakulás, megtérés által lehetséges. Ezért gondoltuk úgy, hogy elmélkedéseink témájául az apostolnak a népekhez szóló szavait vesszük alapul. A cél az, hogy olyan győzelemben legyen részünk, amely minden keresztényt egyesít Isten és a felebarát szolgálatában.

Miközben az egyház teljes látható egységéért imádkozunk, és afelé törekszünk, aközben mi magunk – és felekezetünk, amelyhez tartozunk – meg fogunk változni, át fogunk alakulni, és Krisztushoz hasonlóvá válunk. Az egységért folytatott imádságunk könnyen szükségessé teheti egyházi életünk eddig megszokott formáinak megújulását. Ez izgalmas jövőkép, de talán félelemmel tölt el bennünket.

> ***„Mindannyian el fogunk változni a mi Urunk Jézus Krisztus győzelme által” (1Kor 15,51)***

Az egység, amiért imádkozunk, nem csupán kényelmes elképzelés a barátkozásról és az együttműködésről, hanem azt is igényli, hogy mellőzzük a köztünk lévő versengést. Meg kell nyílnunk egymás felé, fel kell ajánlanunk ajándékainkat másoknak, és késznek kell lennünk elfogadni az ő ajándékaikat, hogy valóban új életet kezdhessünk Krisztussal. Ez az egyetlen igazi győzelem.

Mindenki számára van hely Isten üdvözítő tervében. Halálán és feltámadásán keresztül Krisztus magához ölel mindenkit, függetlenül attól, hogy nyertes-e vagy vesztes, hogy *„aki hisz őbenne, annak örök élete legyen”* (Jn 3,15). Mi is részesülhetünk győzelméből! Elegendő, ha hiszünk benne, és máris könnyebb lesz a gonoszt jóval legyőzni.

A Krisztus-hívők egységéért megtartott imahetek témái (1968–2012)

1968: Dicsőségének magasztalása – Ef 1,14
1969: Szabadságra vagyunk elhívva – Gal 5,13
1970: Isten munkatársai vagyunk – 1Kor 3,9
1971: A Szentlélek közössége – 2Kor 13,13
1972: Új parancsolatot adok néktek – Jn 13,34
1973: Urunk, taníts minket imádkozni – Lk 11,1
1974: Minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr – Fil 2,1–13
1975: Isten szándéka: Krisztusban egybefoglal mindeneket – Ef 1,3–10
1976: Isten gyermekei legyünk, vagy az a hivatásunk, hogy legyünk, amik vagyunk – 1Jn 3,2
1977: A reménység nem csal meg többé – Róm 5,1–5
1978: Nem vagytok idegenek – Ef 2,13–22
1979: Szolgáljatok egymásnak Isten dicsőségére – 1Pt 4,7–11
1980: Jöjjön el a Te országod! – Mt 6,10
1981: Egy Lélek – sok ajándék – egy test – 1Kor 12,3–13
1982: Hogy megtalálják hajlékukat nálad, Urunk – Zsolt 84,5
1983: Jézus Krisztus a világ élete – 1Jn 1,1–4
1984: Az a hivatásunk: legyünk egyek Urunk keresztje által – 1Kor 2,2; Kol 1,20
1985: Halálból az életre Krisztussal – Ef 2,4–7
1986: Tanúim lesztek – ApCsel 1,6–8
1987: Krisztusban egyek – új teremtés – 2Kor 6,17
1988: Isten szeretete elűzi a félelmet – 1Jn 4,18
1989: Közösséget építünk, egy test vagyunk a Krisztusban – Róm 12,5–6
1990: Hogy mindnyájan egyek legyenek… hogy elhiggye a világ – Jn 17,21
1991: Dicsérjétek az Urat, minden nemzetek – Zsolt 117; Róm 15,5–13
1992: Menjetek el, veletek vagyok mindenkor – Mt 28,16–20
1993: A krisztusi egységért: teremjétek a Lélek gyümölcsét – Gal 5,22–23
1994: Isten népe feladata, hogy egy legyen szívében és gondolataiban – ApCsel 4,23–27
1995: Koinónia: közösség Istennel és egymással – Jn 15,1–17
1996: Íme, az ajtó előtt állok és zörgetek – Jel 3,14–22
1997: Krisztusért kérünk, béküljetek meg és engesztelődjetek ki Istennel – 2Kor 5,16–21
1998: Gyöngeségünkben is segítségül siet a Lélek – Róm 8,26
1999: Ő majd velük lakik, ők pedig népévé lesznek – Jel 21,3
2000: Áldott legyen az Isten, aki megáldott bennünket Krisztusban – Ef 1,3
2001: Én vagyok az út, az igazság és az élet – Jn 14,6
2002: Nálad van az élet forrása – Zsolt 36,10
2003: Ez a kincsünk cserépedényben van – 2Kor 4,7
2004: Az én békességemet adom nektek – Jn 14,27
2005: Krisztus az egyház egyetlen fundamentuma – 1Kor 3,1–23
2006: Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben: ott vagyok közöttük – Mt 18,20
2007: A süketeket is hallóvá teszi, a némákat is beszélővé – Mk 7,37
2008: Szüntelenül imádkozzatok! – 1Thessz 5,17
2009: Legyenek eggyé kezedben – Ez 37,17
2010: Ti vagytok erre a tanúk – Lk 24,48
2011: Kitartottak az apostolok tanításában – ApCsel 2,42
2012: Mindnyájan el fogunk változni – 1Kor 15,51

A NYOLC NAP

1. nap

Főtéma: *A szolgáló Krisztus átformál.* • Alapige: *Az Emberfia azért jött, hogy szolgáljon.* (Mk 10,45)

Olvasmányok

- Zak 9,9–10: *A király igaz és diadalmas.*
- Zsolt 131: *Az alázatos ember éneke.*
- Róm 12,3–8: *A kegyelmi ajándékok sokfélesége.*
- Mk 10,42–45: *Az Emberfia azért jött, hogy szolgáljon.*

Magyarázat

A Messiás eljövetele és az ő győzelme a szolgálatban teljesedett ki. Jézus azt szeretné, hogy követőit is a szolgálat lelke töltse be. Arra tanít bennünket, hogy az igazi nagyság az Isten és a felebarátunk szolgálatában rejlik. Krisztus bátorsággal ajándékoz meg, hogy felfedezhessük: ő az egyetlen, akit szolgálni uralkodás – így hangzik egy kora keresztény mondás.

Zakariás próféciája a diadalmas és alázatos királyról Jézusban teljesedett be. Ő, a békesség királya az övéihez jön, a saját városába, Jeruzsálembe – a békesség városába. Nem csalással vagy erőszakkal veszi be a várost, hanem kedvességgel és alázatossággal.

A *131. zsoltár* ékesszólóan írja le a lelki békesség állapotát, amely az alázatosság gyümölcse. Az anya-gyermek kép az Isten gondoskodó szeretetét jeleníti meg, és azt az Istenbe vetett bizalmat, amelyre a hívők teljes közössége meghívást kapott.

Pál apostol arra szólít fel, hogy mértéktartó és alázatos legyen önértékelésünk, és fedezzük fel valódi képességeinket. Míg a lelki ajándékainkat tekintve különbözőek vagyunk, mégis egy test tagjai Krisztusban. Megosztottságunkban minden felekezetet ajándékokkal áldott meg az Úr, és arra hívott el bennünket, hogy azokkal másoknak szolgáljunk.

„Mert az Emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon, és életét adja váltságul sokakért." (Mk 10,45) Szolgálatával Krisztus megváltott bennünket attól, hogy az Istennek való szolgálatot elutasítsuk. Példájává lett az emberek közötti kapcsolatok gyógyításának: Bárki közöttetek nagy kívánna lenni, szolgává kell lennie – ezek a nagyság és előkelőség új mintái.

Rómaiakhoz írt levelében Pál apostol arra figyelmeztet, hogy a különböző ajándékainkat szolgálatra kaptuk: prófétálás, szolgálat, tanítás, buzdítás, adakozás, vezetés, könyörület gyakorlása. Különbözőségünk ellenére mindig egy test vagyunk Krisztusban, és tagjai egymásnak. Ha a különböző kegyelmi ajándékainkat az emberi közösség szolgálatába állítjuk, akkor igazán láthatóvá válik egységünk a Krisztusban.

Az egyház és a világ is sóvárogva várja a keresztények összefogását, az ökumené megjelenését a mindennapi életben: ezek a szegénység és a kiszolgáltatottság legyőzése, az elnyomottak megvédése, a békesség munkálása és az élet védelme, a tudományok fejlesztése, a kultúra és a művészetek támogatása. A szolgáló Krisztus példájának követése egyben hiteles tanúbizonyság az evangéliumról, megszólítva nemcsak az elmét, hanem megindítva a szíveket is. A közösségért végzett szolgálat az Isten országának – a szolgáló Krisztus országának – eljövetelét hirdeti.

Imádság

Mindenható és örök Isten! Együtt haladva a szolgálat királyi útján, Fiad elvezet bennünket engedetlen arroganciánkból a szív alázatosságához. Egyesíts egymással bennünket Szentlelked által, hogy a testvéreinknek végzett szolgálatunkon keresztül a te valódi arcod mutatkozhasson meg, a te arcod, aki élsz és uralkodsz mindörökkön örökké. Ámen.

2. nap

Főtéma: *Az Úrra való csendes várakozás átformál.* • Alapige: *„Engedj most, mert az illik hozzánk, hogy így töltsünk be minden igazságot."* (Mt 3,15)

Olvasmányok

- 1Sám 1,1–20: *Anna bizalma és türelmes várakozása.*
- Zsolt 40: *Türelmesen várni az Úrra.*
- Zsid 11,32–34: *Hit által királyságokat igáztak le, igazságot szolgáltattak.*
- Mt 3,13–17: *Engedj most, mert az illik hozzánk, hogy így töltsünk be minden igazságot.*

Magyarázat

A győzelmet gyakran az azonnali sikerrel azonosítják. Mindenki ismeri a siker ízét, amikor a nehéz küzdelmek után gratulációkat, elismerést, sőt anyagi elismerést kap. Egy ilyen örömteli pillanatban senkinek sem jutna eszébe, hogy keresztény szempontból a győzelem az átformálódás hosszú folyamata. Az átformálódás győzelmének ilyenfajta megértése tanít bennünket arra, hogy ez a győzelem Isten ideje, és nem a mi időnk szerint történik. Arra hív, hogy legyen a szívünkben türelmes bizalom és mélységes reménység az Isten iránt.

A zsoltár szerzője Anna türelmes várakozását visszhangozza másfajta küzdelmek között. Ő is szabadításért fohászkodik, képes megfogalmazása szerint *„a pusztulás verméből, a sárból, az iszapból".* Hálát ad Istennek, hogy szégyenét és zavarodottságát átformálta, és továbbra is Isten állhatatos szeretetében bízik.

A zsidókhoz írt levél írója olyan emberek türelmét hozza fel például, mint Ábrahám és mások, akik képesek voltak győzedelmeskedni hitük és Istenbe vetett bizalmuk által. Annak a felismerése, hogy Isten az emberi történelemben jelen van, beleavatkozik, és abba belép, képessé tesz bennünket arra, hogy ne csak az emberi fogalmak szerinti győzelmet várjunk.

Az evangéliumban, amikor Jézus megkeresztelkedésénél az égből szózat hallatszik: *„Ez az én szerelmes Fiam",* úgy tűnhet, hogy ez Jézus messiási küldetésének azonnali beteljesülését hozza. Jézus azonban ellenállt a gonosz kísértésének, hogy késlekedés nélkül Isten országába tessékeljen be mindenkit, és türelmesen kinyilvánítja, hogy ez a királyság mit is jelent. Teszi ezt a saját életén és szolgálatán keresztül, amely végül kereszthálálához vezet. Habár Isten országa győzedelmesen mutatkozik meg a feltámadásban, még mindig nem teljesen megfogható. A végső győzelem Urunk második eljövetelével következik be. És így mi is türelmes reménységgel és bizalommal várjuk, együtt kiáltva: *„Jövel, Uram Jézus!"*

Sóvárgásunk az egyház látható egysége után hasonlóképp türelmes és bizalommal teljes várakozást igényel. Imádságunk a keresztények egységéért hasonló Anna és a zsoltáros könyörgéséhez. Munkánk a keresztények egységéért hasonló *A zsidókhoz írt levélben* felsorolt tettekhez. Türelmes várakozásunk nem ügyefogyottságunkat vagy passzivitásunkat jelenti, hanem mélységes bizalmat az iránt, hogy az egyház egysége Isten ajándéka, és nem általunk elért eredmény. Az ilyen türelmes várakozás, imádság és bizalom formál bennünket, és felkészít az egyház látható egységére, nem úgy, ahogy azt mi tervezzük, hanem ahogy Isten adja.

Imádság

Hűséges Istenünk! Te mindig hű maradsz szavaidhoz minden időben. Hadd legyen bennünk is, ahogy Jézusban is megvolt, az állhatatos szereteted iránti türelem és bizalom. Világosíts meg bennünket Szentlelkeddel, hogy igazságod teljességét ne romboljuk le hirtelen hozott ítéleteinkkel, hanem inkább fedezzük fel mindenben bölcsességedet és szeretetedet. Légy velünk, aki élsz és uralkodsz most és mindörökkön örökké. Ámen.

3. nap

Főtéma: *A szenvedő szolga átformál.* • Alapige: *Krisztus szenvedett értünk.* (1Pt 2,21)

Olvasmányok

- Ézs/Iz 53,3–11: *Isten szenvedő szolgája.*
- Zsolt 22,12–24: *Ő nem veti meg a nyomorultat szenvedésében.*
- 1Pt 2,21–25: *Krisztus szenvedett értünk.*
- Lk 24,25–27: *Hát nem ezt kellett-e elszenvednie a Krisztusnak?*

Magyarázat

Isteni paradoxon az, hogy Isten a tragédiát és a katasztrófát győzelemre tudja fordítani. Minden szenvedésünket, szerencsétlenségünket, a történelem fájdalmainak iszonyát feltámadássá tudja alakítani, amely körülfogja az egész világot. Míg úgy tűnik, hogy legyőzték, ő az igazi győzelem, akit senki és semmi nem tud felülmúlni.

Ézsaiás/Izaiás megindító jövendölése Isten szenvedő szolgájáról Krisztusban teljesedett be. Rettenetes haldoklását elszenvedte, és utána a fájdalmak férfija megláthatja fiait. Mi vagyunk azok a fiak, akik a Megváltó szenvedése által születtünk. Ily módon egy család vagyunk őbenne.

Azt is mondhatjuk, hogy a *22. zsoltár* nemcsak Jézusról, hanem Jézushoz szól. A Megváltó maga is ezt az imádságot mondta a kereszten, amikor ezeket a vigasztalan szavakat kiáltotta: *„Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?"* Mégis a zsoltár második felében a fájdalommal teli panasz átalakul. A zsoltár szerzője Istent dicséri művéért.

Péter apostol tanúja Krisztus szenvedéseinek (1Pt 5,1), amelyeket példaként állít elénk. A szeretetből való szenvedésre hívattunk el. Jézus nem átkozta az Atyát, hanem alávetette magát neki, aki igazságosan ítél. Az ő sebei által gyógyultunk meg, és ő térített vissza mindnyájunkat az egyetlen pásztorhoz.

Isten jelenlétének és szavának fényében válhat számunkra érthetővé a Messiás szenvedésének értelme. Ahogy a tanítványokkal együtt ment Jézus az Emmausba vezető úton, úgy jön velünk is életünk rögös útján. Ébresztgeti szívünket, és nyitogatja szemünket, hogy lássuk meg a megváltás titokzatos tervét.

A keresztények is – törékeny emberi mivoltunkból fakadóan – szenvedéseken mennek keresztül, amelyeket társadalmi igazságtalanságban vagy üldöztetésben élnek át. A kereszt hatalma egységre hív. Itt találkozunk Krisztus szenvedésével, mint az egész emberi család iránt érzett szolidaritás és együttérzés forrásával. Ahogy egy kortárs teológus mondja: minél közelebb megyünk Krisztus keresztjéhez, annál közelebb kerülünk egymáshoz.

A keresztények közös bizonyságtétele a szenvedések közepette valódi hitelességet mutat. A szenvedőkkel való együtt érző közösségvállalásunkban a megfeszített szenvedő szolgától tanuljuk meg az önmagunk megüresítésének, az önátadásnak és az önfeláldozásnak leckéjét. Ezekre a Szentlélek adományozta ajándékokra van szükségünk a vele való egyesülésünk útján.

Imádság

Vigasztalás Istene! Te a kereszt szégyenét a győzelem jelévé változtattad. Add, hogy Fiad keresztje körül egyesülve imádjuk őt a kegyelemért, amelyet szenvedése által kínál nekünk. Szentlelked nyissa fel szemünket és nyissa meg szívünket, hogy segíthessünk azokon, akik attól szenvednek, hogy még nem tapasztalták meg közelségedet. Áldj meg minket te, aki élsz és uralkodsz mindörökkön örökké. Ámen

4. nap

Főtéma: *Az Úr gonosz feletti győzelme átformál.* • Alapige: *Győzd le a rosszat jóval!* (Róm 12,21)

Olvasmányok

- 2Móz/Ex 23,1–9: *Ne állj a rosszat akaró többség mellé.*
- Zsolt 1: *Boldog az ember, aki az Úr törvényében gyönyörködik.*
- Róm 12,17–21: *Te győzd le a rosszat jóval.*
- Mt 4,1–11: *Az Urat, a te Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!*

Magyarázat

Jézusban tanuljuk meg, hogy a „győzelem" valójában mit is jelent az ember számára. A győzelem azt jelenti, hogy boldogságban élünk egymással Isten szeretetében, amely felülemelkedik mindenen, ami szétválaszt. Osztozunk így Krisztus ártó hatalmak feletti győzelmében, amelyek elpusztítanák az emberiességet és Isten minden teremtményét. Jézusban új életet nyerünk, amely arra hív mindannyiunkat, hogy küzdjünk a világban minden rossz ellen megújult bizalommal és a jó miatti örvendezéssel.

Az *Ószövetség* szavai egyértelműen óvnak attól, hogy gaztettekbe és igazságtalanságokba keveredjünk. A többség viselkedése semmilyen körülmények között sem adhat számunkra felmentést. Hasonlóképp nem jogosíthat fel senkit a rosszra sem a gazdagság, sem más élethelyzet.

Az *1. zsoltár* nemcsak arra hívja fel a figyelmünket, hogy tartsuk be a parancsolatokat, hanem a betartásuknak az örömteli gyümölcseit hangsúlyozza. Azt a személyt, aki Isten törvényét mindennél jobban szereti, boldognak és áldottnak nevezi. Isten szava biztos iránymutatás a szerencsétlenségben. Jó az Isten szavain elmélkedni éjjel és nappal, mert az ember így teljes, gyümölcsöző életet élhet mindenki javára.

Az apostol figyelmeztetéséből bátorítást meríthetünk, hogy a gonoszt jóval győzzük le. Egyedül a jó tudja megtörni a gyűlölet és az emberi bosszú végtelen láncolatát. Nem minden múlik az emberen a jóért való küzdelemben. Ennek ellenére Pál apostol arra buzdít, hogy minden lehetséges erőfeszítést tegyünk meg a másokkal való békesség megmaradásáért. Megérti folytonos küzdelmünket saját ösztöneinkkel, amelyek azt súgják, bántsuk azokat, akik nekünk ártottak. De Pál apostol figyelmeztet arra: ne hagyjuk, hogy ezek a romboló érzések elhatalmasodjanak rajtunk. A jótett a leghatékonyabb eszköz a rossz elleni harcban.

Az evangéliumi olvasmány az Isten Fiának küzdelmét írja le a sátánnal, a gonosz megszemélyesítőjével. Jézus győzelme a kísértések felett ott, a sivatagban az Atya iránti engedelmességében teljesedett ki, és ez az engedelmesség őt a kereszthez vezette. A Megváltó feltámadása erősíti meg azt, hogy végül Isten jósága győzedelmeskedik. A szeretet legyőzi a halált. A feltámadott Úr közel! Ő velünk van minden kísértés és bűn elleni küzdelmünkben. Jelenléte arra hívja a keresztényeket, hogy közösen cselekedjenek a jóság érdekében.

A szégyen az, hogy megosztottságunk miatt nem tudunk elég erősek lenni a korunk gonoszságai ellen vívott küzdelemben. Egyesülve Krisztusban és gyönyörködve szeretettörvényében, arra kapunk meghívást, hogy részesei legyünk küldetésének. Vigyünk reményt az igazságtalanság, gyűlölet és kétségbeesés világába.

Imádság

Urunk Jézus Krisztus! Köszönjük győzelmedet a gonosz és a megosztottság felett. Dicsőítünk téged áldozatodért és feltámadásodért, amely legyőzte a halált. Segíts bennünket mindennapi küzdelmeinkben. Szentlelked adjon erőt és bölcsességet, hogy téged követve a gonoszt jóval, a megosztottságot pedig megbékéléssel győzhessük le. Ámen.

TEMATIKÁJA

„Mindannyian el fogunk változni a mi Urunk Jézus Krisztus győzelme által” (1Kor 15,51–58)

5. nap

Főtéma: *A feltámadott Úr békessége átformál.* • Alapige: *Jézus közéjük lépett, és ezt mondta: Békesség néktek!* (Jn 20,19)

Olvasmányok

- Mal 3,23–24: *Az atyák szívét a gyermekekhez téríti, a gyermekek szívét az atyákhoz.*
- Zsolt 133: *Ó, mily szép és gyönyörűséges, ha a testvérek egyetértésben élnek.*
- Ef 2,14–20: *Megbékéltette mindkettőt egy testben az Istennel, miután a kereszt által megölte az ellenségeskedést önmagában.*
- Jn 20,19–23: *Jézus közéjük lépett, és ezt mondta: Békesség néktek!*

Magyarázat

Az *Ószövetség* utolsó könyvének végső szavai Isten ígéretét közvetítik. Elküldi választottját, hogy harmóniát és tiszteletet teremtsen minden családban. Általában félünk a nemzetek közötti háborúságtól vagy a váratlan agressziótól. De Malakiás próféta a legbonyolultabb és legmakacsabb konfliktusra hívja fel a figyelmünket: a megromlott kapcsolatra szülők és gyermekeik között. A szülők és gyermekeik közötti egység helyreállítása nem lehetséges Isten segítsége nélkül. Isten küldötte az, aki csodát tesz. Átformálja az emberek szívét és kapcsolatait.

A zsoltár pedig arról beszél, hogy milyen nagy öröm is az, amikor ez az egység létrejön az emberek között. Az embert nem magányra teremtette Isten. S ez a közösségi ember nem tud megelégedetten élni ellenséges légkörben sem. A boldogság az emberi közösségben a harmóniából, békességből, bizalomból és megértésből áll. Az emberek közötti jó kapcsolat olyan, mint a kiszáradt földnek a harmat, vagy mint az illatos olaj, amely az egészséget támogatja. A zsoltár azt mondja, hogy Isten áldása és meg nem érdemelt ajándéka az együttélés jósága, ahogyan a harmat is az a szomjazó földnek. Az egységben való együttélés nemcsak a családtagok kiváltsága. Azoknak az egymáshoz való közelségét írja le, akik elfogadják Isten békességét.

Az apostoli levél arról a valakiről szól, akiről Malakiás próféta is jövendölt. Jézus hoz egységet, mert ő az, aki az emberek közötti ellenségeskedés falát lerombolta saját testében. Általában azt mondhatjuk, hogy valaki győzelme azok elbukásával és szégyenével jár együtt, akiket legyőzött, vagy akik visszavonulásra kényszerültek. Jézus azonban nem utasít el, nem pusztít el, nem aláz meg. Ellenben véget vet az elidegenedésnek, átformál, gyógyít és egyesít mindeneket, hogy Isten családjának tagjaivá válhassanak.

Az evangélium emlékeztet a feltámadott Úr ajándékára, amelyet bizonytalankodó és megrettent tanítványainak adott. *Békesség néktek!* Ez Krisztus köszönése és egyben ajándéka is. Továbbá meghívás arra, hogy az Istennel való békességet keressük. Új, tartós kapcsolatokat építsünk az emberek nagy családjában és az egész teremtett világban.

Addig, amíg a keresztények megosztottságban élnek, a világot sem tudják meggyőzni az evangélium teljes igazságáról, arról, hogy mi Krisztus üzenete az új emberről. A békesség és az egység a fémjelzései ennek az átalakulásnak. Az egyházaknak ezeket az ajándékokat kell felmutatniuk, és ezekről kell tanúbizonyságot tenniük, mint akik Isten egy nagy családjába tartoznak. Ez a nagy család pedig Jézusra mint biztos alapra épült, aki a szegletkő.

Imádság

Szerető és kegyelmes Istenünk! Taníts bennünket a békességedben való részesedés örömére. Tölts el bennünket Szentlelkeddel, hogy az ellenségeskedés falait lerombolhassuk, mert ezek elválasztanak egymástól. A mi békességünk, a feltámadott Krisztus segítsen, hogy minden megosztottságot legyőzzünk, és egyesítsen bennünket Isten családjának tagjaiként. Jézus Krisztus nevében kérjük ezt, akié – az Atyával és a Szentlélekkel együtt – minden tisztelet és dicsőség és a föld teljessége. Ámen.

6. nap

Főtéma: *Isten állhatatos szeretete átformál.* • Alapige: *Ez a győzelem a mi hitünk.* (1Jn 5,4)

Olvasmányok

- Hab 3,1–19: *Az Úr, az én Uram ad nekem erőt.*
- Zsolt 136,1–4.23–26: *Adjatok hálát az Úrnak, mert jó, mert örökké tart szeretete.*
- 1Jn 5,1–6: *Ez a győzelem a mi hitünk.*
- Jn 15,9–17: *Nincs senkiben nagyobb szeretet annál, mint ha valaki életét adja barátaiért.*

Magyarázat

Az ószövetségi szövegben az Istenbe vetett hit az, ami a reményt életben tartja minden szerencsétlenség ellenére. Habakuk panasza Isten hűsége feletti örömre fordul, ami erővel tölti el a nehézségek ellenére is.

A *136. zsoltár* abban erősít meg, hogy Isten Izráel történetében milyen csodálatosan cselekedett, és ez bizonyítéka örökké tartó szeretetének. Isten közbeavatkozásának köszönhetően Izráel népe egészen különleges és meglepő győzelmeket élt át. Isten nagy tettei az öröm, a hála és a reménység forrásai, amelyeket a hívők évszázadokon át imádságban, dicsőítő énekekben és muzsikában fejeztek ki.

Az apostoli levél arra emlékeztet, hogy *„ami Istentől született, legyőzi a világot”* (1Jn 5,4). Ez nem feltétlenül jelent emberi mércével mért győzelmeket. A Krisztusban való győzelem együtt jár szívünk megváltozásával, a földi valóság és az örökkévaló perspektívájának megértésével és a halál feletti végső győzelembe vetett hittel. Ez a győzelmes erő a hit, amelynek letéteményese és forrása Isten, legtökéletesebb megtestesülése pedig a szeretet.

Az evangéliumban Krisztus biztosítja tanítványait Isten szeretetéről, amelynek végső megerősítése a Megváltó kereszthalála. Ugyanakkor arra hívja és szólítja fel őket, hogy mutassanak szeretetet egymás iránt. Jézus kapcsolata tanítványaival a szereteten alapul: nemcsak egyszerűen tanítványaiként kezeli, hanem barátainak hívja őket. Krisztusi szolgálatuk abban áll, hogy életüket egyre inkább a szeretet legfőbb parancsolatához teszik hasonlóvá, amely belső meggyőződésükből és hitükből következik. A szeretet lelkületével szívünkben nem veszítjük el a reményt, még ha a teljes látható egység felé vezető úton való előrejutás oly nagyon lassúnak tűnik is. Isten örökkévaló szeretete képessé tesz bennünket arra, hogy legyőzzük a legnagyobb ellenséget és a legmélyebb megosztottságot. Ez az, amiért a világot leigázó isteni győzelem a mi hitünk számára átformáló erő.

Imádság

Urunk Jézus Krisztus, az élő Isten Fia! Feltámadásod által győzedelmeskedtél a halál felett, és te lettél az életnek Ura. Irántunk való szeretetedből bennünket választottál, hogy barátaid legyünk. Szentlelked egyesítsen veled és egymással a barátság kötelékével, hogy hűségesen szolgálhassunk téged a világban, és lehessünk örökkévaló szereteted tanúbizonyság-tévői, mert te élsz és uralkodsz az Atyával és a Szentlélekkel, egy Isten örökkön-örökké. Ámen.

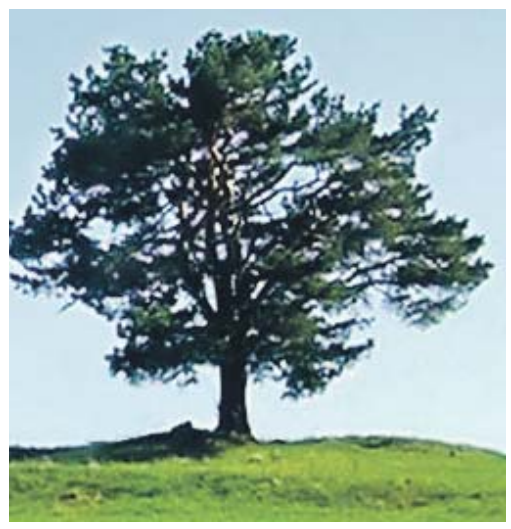

7. nap

Főtéma: *A jó pásztor átformál.* • Alapige: *Legeltessétek az én juhaimat.* (Jn 21,17)

Olvasmányok

- 1Sám 2,1–10: *Senkit sem tesz hőssé a maga ereje.*
- Zsolt 23: *Mert te velem vagy: vessződ és botod megvigasztal engem.*
- Ef 6,10–20: *Erősödjetek meg az Úrban.*
- Jn 21,15–19: *Legeltessétek az én juhaimat.*

Magyarázat

Azoknak, akik győzedelmeskednek a szenvedés felett, onnan felülről van szükségük segítségre. A segítséget pedig imádságon keresztül kapják. *Sámuel első könyvének* első fejezetében Anna imádságának erejéről olvasunk. A második fejezetben Anna hálaénekét találjuk. Megértette, hogy bizonyos dolgok csak Isten segítségével történhetnek meg. Anna és férje az ő akarata által lettek szülőkké. Ez a történet példa, amely megerősíti hitünket az egyébként reménytelennek tűnő helyzetekben. Ez a történet a győzelem példája.

A *23. zsoltárban* a jó pásztor vezeti juhait, még a legsötétebb helyeken keresztül is, megnyugtatva őket jelenlétével. Akik reményüket az Úrba helyezik, nem kell, hogy féljenek a pusztulás és a széthullás árnyékától sem, mert pásztoruk az igazság zöldellő mezejére vezeti őket, hogy Isten házában lakozzanak.

Az *Efézusiakhoz írt levélben* Pál apostol sürget bennünket, hogy erősek legyünk az Úrban és az ő hatalmának erejében. Öltsünk magunkra lelki fegyverzetet: az igazságot, az igazságosságot, a jó hír meghirdetését, a hitet, a megváltást, az Isten szavát, az imádságot és a könyörgést.

A feltámadt Úr sürgeti Pétert és vele együtt minden tanítványt, hogy ismerje fel magában az Úr iránti szeretetet, aki az egyedül igaz pásztor. Ha van benned ilyen szeretet, akkor legeltesd a juhaimat! Más szavakkal: tápláld és védd őket, törődj velük, erősítsd őket – mert ők az enyéim, és hozzám tartoznak! Légy jó szolgám, és viseld gondját azoknak, akik szerettek engem, és akik követik hangomat. Tanítsd őket a szeretetre, együttműködésre és bátorságra, míg az élet rögös és kanyargós útján járnak.

Az isteni kegyelem eredményeként Krisztus tetteinek szemtanúja az, aki bennünk megerősítést nyer, és kényszerít, hogy az egység érdekében közösen cselekedjünk. Megvan a képességünk és tudásunk, hogy tanúbizonyságot tegyünk! De készek vagyunk erre? A jó pásztor, aki élete példáján keresztül tanított és vezetést adott, megerősít mindenkit, aki kegyelmébe és támogatásába helyezi bizalmát, és arra hív bennünket, hogy vele feltétlen együttműködésben éljünk. Ilyenformán megerősítve képesek leszünk segíteni egymást az egység felé vezető úton. Legyünk erősekké az Úrban, hogy így erősíthessük meg egymást a szeretetről való közös tanúságtételben.

Imádság

Mindeneknek Atyja! Arra hívsz, hogy egy nyáj legyünk Fiadban, Jézus Krisztusban. Ő a mi jó pásztorunk, aki zöldellő mezőkre, csendes vizekhez vezet, és helyreállítja lelkünk békességét. Őt követve hadd törődjünk azokkal is, akik meglátták bennünk az egy igaz pásztor, a mi Urunk Jézus Krisztus iránti szeretetet, aki él és uralkodik veled és a Szentlélekkel együtt, egy Isten örökkön-örökké. Ámen.

8. nap

Főtéma: *Krisztus uralma egyesít.* • Alapige: *Aki győz, annak megadom, hogy velem együtt üljön királyi székemen.* (Jel 3,21)

Olvasmányok

- 1Krón 29,10–13: *A te kezedben van az erő és hatalom, a te kezed tehet bárkit naggyá és erőssé.*
- Zsolt 21,1–7: *Hiszen gazdag áldással fordulsz feléje, fejére színarany koronát teszel.*
- Jel 3,19b–22: *Aki győz, annak megadom, hogy velem együtt üljön királyi székemen.*
- Jn 12,23–26: *És ha valaki nekem szolgál, megbecsüli azt az Atya.*

Magyarázat

Jézus az elsőszülött, aki feltámadt a halálból. Megalázta magát, és felmagasztaltatott. Krisztus nem sóvárgott a győzelemre, de megosztja minden emberrel uralmát és felmagasztalását.

Dávid – énekében, amely a király és népe örömből született a templom építése előtt – azt az igazságot fejezi ki, hogy minden kegyelemből történik. Még egy földi uralkodó is lehet Isten uralmának visszatükrözője, akinek hatalmában áll, hogy bárkit naggyá és erőssé tegyen.

A király hálaadó zsoltára ezt a gondolatot viszi tovább. A keresztény hagyomány messianisztikus értelmezést is ad a zsoltárnak: Krisztus az igaz király, tele áldással és élettel, Isten tökéletes jelenvalósága az emberek között. Bizonyos értelemben ez a kép nem vonatkozhat az emberekre? Nem az ember a teremtést betetőző alkotás? Nem azt akarja Isten, hogy *„társörökösei legyünk az ő Fiának”*, és *„tagjai az ő királyi háznépének”?*

A *Jelenések könyvének* levelei a hét gyülekezetnek olyan üzenetet hordoznak, amelyek az egyházra minden időben és helyen vonatkoznak. Azok, akik Krisztust beengedik otthonukba, meghívást kapnak arra, hogy az örök élet részesei legyenek vele együtt. A királyi székre való befogadás ígérete előzőleg csak a tizenkettő felé hangzik. Itt azonban kiterjesztést nyer mindenkire, aki győzedelmes.

Ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám is. Összeköthetjük Jézus *„Én vagyok”* mondatát Isten kimondhatatlan nevével. Jézus szolgája, akit az Atya megjutalmaz, ott lesz, ahol az ő Ura is: az Atya jobbján ül, hogy uralkodjék.

A keresztények tisztában vannak azzal, hogy a köztük lehetséges egység, még ha emberi erőfeszítést igényel is, mégiscsak Isten ajándéka. Ez részesedés Krisztusnak a bűn, a halál és a gonosz felett aratott győzelmében, amelyek a megosztottság okozói. Krisztus győzelmében való részvételünk a mennyben teljesedik ki igazán. Az örömhírről való közös tanúságtételünkben meg kell mutassuk a világnak azt az Istent, aki nem korlátoz és nem győz le minket. Hitelesen kell elmondanunk kortársainknak, hogy Krisztus győzelme úrrá lesz mindenen, ami bennünket az élet teljességétől, tőle és egymástól elválaszt.

Imádság

Mindenható Isten, mindenek Ura! Taníts minket dicsőséged titkán elmélkedni. Áldj meg bennünket, hogy alázattal fogadjuk ajándékaidat, és tiszteljük minden ember méltóságát. Szentlelked erősítsen meg az előttünk álló lelki harcokban, hogy egyesülve Krisztusban vele együtt uralkodhassunk dicsőségben. Add meg nekünk ezt általa, aki megalázta magát, és felmagasztaltatott, aki veled és a Szentlélekkel él örökkön-örökké. Ámen.

Ökumenikus élet Lengyelországban

Általános információk

Lengyelország – hivatalos nevén a Lengyel Köztársaság – közép-európai ország a Balti-tengernél. Nyugatról Németország határolja, délről a Cseh Köztársaság és Szlovákia, keletről Ukrajna és Fehéroroszország, északkeleten Litvániával, északon pedig Oroszországgal szomszédos. A Balti-tengeren Dániával és Svédországgal vannak határvizei.

312 700 négyzetkilométernyi területével Lengyelország a kilencedik legnagyobb ország Európában. Fővárosa Varsó. Az ország népessége több mint 38 millió, a lengyelek az összlakosság 97%-át teszik ki. 1939-ig a népesség egyharmada etnikai kisebbségekből állt. Mintegy hatmillió ember pusztult el a második világháborúban.

Manapság a lengyel népességnek csak kicsiny hányadát képezik az etnikai kisebbségek. A legnagyobb létszámú kisebbséget az ukránok, beloruszok, németek, romák, litvánok, szlovákok, csehek alkotják.

A lengyel a szláv nyelvek – közöttük pedig az úgynevezett nyugati szláv nyelvek – közé tartozik. Az etnikai kisebbségek számára Lengyelországban törvény garantálja, hogy saját nyelvüket használhassák. A 19. században gazdasági és politikai okokból kezdődő kivándorlás során tizenötmillió lengyel kezdett az ország határain kívül új életet. Jelenleg a kivándorolt lengyelek legnagyobb közösségei Amerikában, Németországban, Brazíliában, Franciaországban és Kanadában élnek.

Történelmi állomások

A kereszténység története Lengyelországban ezeréves múltra tekint vissza. Az első keresztény közösségek *Cirill* és *Metód* missziói munkájának eredményeként jöttek létre. Az egyházi életet az első történelmi uralkodó, a *Piast* családból származó *Mieszko* uralma alatt szervezték meg. Ő egyesítette a Visztula folyó medencéjében élő szláv törzseket. Mieszko 966-ban keresztelkedett meg, és ezt a dátumot tekintik a lengyel államalapítás évének is.

Az első független, teljes jogú érsekséget lengyel földön 1000-ben létesítették Gnieznóban. Abban az évben három uralkodó – a német, a cseh és a lengyel – találkozott egy kongresszuson a mártír püspök, *Szent Wojciech* sírjánál. Erre az eseményre utalnak ökumenikus és nemzetközi jellegükkel a jelenlegi gnieznói kongresszusok, amelyeket 1997 óta rendeznek meg.

Lengyelország első királya az 1025-ben megkoronázott *Bátor Boleszláv* volt. Ő jelentősen kiterjesztette az országhatárokat, és támogatta a misszionáriusok munkáját is.

Az idegenek kezdettől fogva hazát és vonzó körülményeket találtak lengyel földön. Elsősorban zsidók, karaiták és muszlim tatárok voltak a 12. századtól.

A 15. és 16. századot a lengyel történelem aranykorszakának tartják. A politikai, gazdasági és kulturális tündöklés ebben a korszakban érte el a csúcspontját. Ekkor érték el Lengyelországot a reformáció eszméi is. *Luther Márton* tanításai a városi polgárok körében találtak kedvező fogadtatásra, míg *Kálvin János* és *Zwingli Ulrik* tanai az arisztokráciát vonzották.

A nyugati országokkal szemben – amelyek egymást kölcsönösen megpróbáló vallási háborúkban vettek részt – Lengyelország tekintélyes vallási toleranciájával tűnt ki, és a protestáns disszidensek menedékévé vált.

A 17. század az ellenreformáció időszaka, amikor a protestánsokat megfosztották politikai jogaiktól, a radikális irányzatok követőit pedig kivándorlásra kényszerítették. Ez fékezte, illetve megállította a lengyel protestantizmus fejlődését.

1791-ben a szejm – a lengyel parlament – elfogadta a világ második újkori alkotmányát, amely garantálta a hitvallás és a vallásgyakorlás szabadságát.

Sajnos 1772 és 1795 között Lengyelországot három alkalommal is felosztották a szuperhatalmak: Poroszország, Oroszország és Ausztria. Ennek következményeképpen az ország százhuszonhárom éven át nem szerepelt az európai térképeken. A lengyelek nemzeti felkelések sorozatával próbálták visszaszerezni függetlenségüket; az ország 1918-ban nyerte vissza szabadságát.

A két világháború közötti időszak (1918–1939) az államiság helyreállításával telt, az országot feldaraboló hatalmak káros politikája és a háborús rombolás után. A függetlenség húszéves rövid időszaka gyors növekedést jelentett. Lengyelország sikeresen kikeveredett a nagy gazdasági válságból (1920–1930). Ipara virágzott, bevezették az egyetemi oktatást, és minden feltételt megteremtettek a tudomány és a kultúra fejlődéséhez.

Lengyelország történetének egyik legtragikusabb része a második világháború időszaka (1939–1945). A német nácik 1939. szeptember 1-jén megtámadták az országot, a lengyelek hat hétig harcoltak a megszállók túlnyomó katonai erejével szemben. A helyzet még nehezebbé vált 1939. szeptember 17-én, amikor a szovjet Vörös Hadsereg elfoglalta Lengyelország keleti részeit. A németek által elfoglalt területen létrehozták az ellenálló Hazafias Hadsereget és a földalatti kormányt. 1943 áprilisában a varsói gettóban felkelés tört ki. A nácik az egész zsidó kerületet módszeresen felégették, és a földdel tették egyenlővé.

1944 augusztusában a fővárosban, Varsóban felkelés tört ki, amelyben kétszázezer felkelő és civil lelte halálát. Amikor a felkelés összeomlott, a náci németek a megmaradt népességet deportálták, és a főváros 95%-át lerombolták.

A lengyel katonák a világ számos frontján harcoltak: Norvégiában, Angliában, Olaszországban, Hollandiában, a Szovjetunióban, Közép-Keleten és Afrikában.

1945-ben, a háború után, a jaltai és potsdami egyezmény aláírását követően Lengyelország a szovjet szférába került, és kommunista köztársaság lett belőle. Korábbi határait elmozdították: a Szovjetunió átvette Lengyelország keleti területeit, a nyugati határt az Odera és a Neisse folyó mentén állapították meg. Mindkét határozatnak messze nyúló politikai, gazdasági, társadalmi és vallási következményei lettek. Több millió, különböző nemzetiségekhez tartozó embert áttelepítettek vagy elmozdítottak lakóhelyéről.

Az 1970-es évek végén gazdasági összeomlással kellett szembenéznie az országnak. Or-

szágszerte sztrájkok zajlottak, és az egyre növekvő elégedetlenség létrehívott egy erőteljes társadalmi és politikai mozgalmat: 1980-ban megalakították a Szolidaritás nevű független szakszervezetet, amelyhez mintegy tízmillió ember csatlakozott. A szervezetnek *Lech Walesa* lett a vezetője.

A Szovjetunió politikai átalakulása, a peresztrojka és a hatalmas szakszervezeti és függetlenségi mozgalom Lengyelországban hozzájárult az európai demokratikus változásokhoz, és szuverenitást hozott Lengyelországnak.

1989-ben végbement a politikai rendszerváltás. Létrejött a parlamenti demokrácia, és egyúttal az ország visszatért a piacgazdasághoz. Megtartották az első szabad parlamenti választásokat, miután új politikai pártok és civil szervezetek jöttek létre. 1999-ben Lengyelország csatlakozott a nemzetközi biztonsági szervezethez (Észak-atlanti Szerződés Szervezete, NATO), illetve gazdasági szervezetekhez (WTO, OECD). 2004 óta Lengyelország az Európai Unió tagja, 2011 júliusától decemberéig ellátta az unió elnöki tisztét.

Vallási helyzet

Lengyelország legnagyobb egyháza a római katolikus egyház, amelyhez a lakosság 95%-a tartozik. Ez az egyház évszázadokon keresztül nagy szerepet játszott a lengyel identitás és függetlenség megőrzésében, különösen az ország szétszakadozottsága idején – 1772–1918 – és a kommunista időszakban. A „lengyel pápa" megválasztása 1978-ban óriási jelentőséggel bírt a társadalmi és politikai változások tekintetében. *II. János Pál* pápát arról ismerték az egész világon, hogy tiszteletet tanúsított a különböző vallások iránt, támogatta a népek közötti békét, az emberi méltóságot és a szabadságot.

Lengyelország második legnagyobb egyháza az ortodox egyház, mintegy ötszázötvenezer hívővel. Eredete szoros kapcsolatban van Szent Cirill és Metód missziói tevékenységével. Az ország vallási szerkezetének az ortodoxia állan-

dó jellemzője volt. 1925 óta a Lengyel Ortodox Egyház autokefál státusban van.

1956-ban a breszti egyezséget követően számos ortodox pap és hívő elismerte a pápát. Ezzel létrejött a görög katolikus egyház, amelynek ma körülbelül százezer követője van.

Az Evangéliumi Lutheránus Egyház – mintegy hetvenötezer taggal – és az Evangéliumi Református Egyház – mintegy háromezer-ötszáz hívével – a 16. századbeli reformációban gyökerezik. Az Evangéliumi Metodista Egyház, illetve a Baptista Unió – mintegy öt-ötezer követővel – a 19. századtól kezdve létezik Lengyelországban.

Van még két egyház, amelyek a 19. század és a 20. század fordulóján jöttek létre, és az ókatolikus egyházak családjába tartoznak: a Mariavita Egyház és a Lengyel Katolikus Egyház. A Régi Mariavita Egyháznak mintegy huszonötezer követője van, és 1906-ban vált el a római katolikusoktól, a Lengyel Katolikus Egyház pedig az Amerikába kivándorolt lengyelekből szerveződött, s mintegy húszezer követője van.

Vannak még egyéb aktív egyházak is Lengyelországban, mint például a pünkösdi, az adventista és más evangéliumi egyházak. Lengyelország olyan vallási csoportoknak is otthont ad, mint a Zsidó Vallási Közösségek Uniója, a Karaite Vallási Unió vagy a Muszlim Vallási Unió.

Ökumenikus helyzet

Az elmúlt századokban Lengyelország nagyon sokszínű volt a hitvallások tekintetében, és nagyon büszke volt a szabadság, a vallási tolerancia és az ökumenikus együttműködés régi hagyományára. A jelenlegi vallási térkép sok történelmi esemény következményeként jött létre, különös tekintettel a második világháborúra és az azt kísérő határmódosításokra, a tömeges kitelepítésekre, elvándorlásokra.

Az ökumenizmus történelmi hagyományai Lengyelországban a 16. századig nyúlnak vissza.

1570-ben jelentős eseménye volt a sandomierzi egyezség, amelyet a lutheránusok, a kálvinisták és a cseh husziták írtak alá. 1777-ben az evangélikusok és a reformátusok unióra léptek, 1828-tól 1849-ig a két felekezetnek közös konzisztóriuma volt.

Az első felekezetközi szervezet Lengyelországban „a Nemzetek Közötti Barátságot Elősegítő Világunió Lengyel Ága" nevű szervezet volt, amely 1923-ban jött létre az egyházak közreműködése nyomán. Kezdetben a lutheránusokhoz, a kálvinistákhoz tartozó egyházak közül hat csatlakozott a lengyel ághoz. A vitás kérdéseket maguk között oldották meg, és közös cselekvésre kötelezték el magukat. Amikor a Lengyel Autokefál Ortodox Egyház csatlakozott az unióhoz 1930-ban, akkor felismerték a két különálló felekezet – az evangéliumi és az ortodox – történelmi találkozásának lehetőségét egy közös szervezetben.

A második világháború alatt, 1942 vége felé ideiglenes ökumenikus tanácsot állítottak fel, amely létrehozta a lengyel keresztények ökumenikus hitvallását, megfogalmazván a közösen jónak tartott hitelveket.

1945-ben öt protestáns egyház képviselői – az Evangéliumi Lutheránus, az Evangéliumi Református, az Evangéliumi Metodista, a Baptista Unió és az evangéliumi keresztények – közös, hivatalos missziót alapítottak, ezt a Lengyel Köztársaság Protestáns Egyházainak Tanácsa néven ismerjük. Elnöke *Konstanty Najder,* a metodista egyház szuperintendense volt.

A Lengyel Ökumenikus Tanács hivatalosan 1946 november 15-én jött létre Varsóban, tizenkét felekezet képviselői vettek benne részt. Elnökké az evangélikus egyház lelkészét, *Zygmunt Michelist* (1890–1977) választották. Az 1960-as évek végéig a Lengyel Ökumenikus Tanács és a római katolikus egyház kapcsolata nem volt hivatalos. Azonban sok katolikus – papok és hívek egyaránt – részt vett a keresztény egységért tartott imaheteken, amelyeket az ökumenikus tanács tagegyházai szerveztek.

Az első, katolikus templomban tartott ökumenikus istentiszteletet, amelyre a II. vatikáni zsinat előtt került sor, a varsói Szent Martin-templomban tartották 1962. január 10-én. Erre meghívták más keresztény felekezetek képviselőit is. Ebben az évben ünnepeljük ennek az eseménynek az ötvenedik évfordulóját.

A Lengyel Ökumenikus Tanácsból és a püspöki konferencia ökumenikus bizottságából alakult vegyes bizottság 1974-ben jött létre. Ez lehetővé tette a hivatalos kapcsolatokat a római katolikus egyház és a Lengyel Ökumenikus Tanács között.

1977-ben a vegyes bizottság kijelölt egy dialógus-albizottságot, amelynek az a feladata, hogy teológiai témákat vitasson meg. Húsz évvel később az együttműködés alapját figyelembe véve megalakult a Lengyel Püspöki Konferencia és a Lengyel Ökumenikus Tanács Dialógusbizottsága. A Lengyel Ökumenikus Tanács és a római katolikus egyház közötti együttműködés egyik eredményeként írták alá 2000-ben a Lengyel Ökumenikus Tanács hat tagegyházának, illetve a római katolikus egyháznak a vezetői *A keresztség szentsége mint az egység jele* című dokumentumot. Ebben az aláírók kölcsönösen elismerték a keresztség érvényességét.

2000 óta a dialógusbizottság a vegyes házasságok kérdését is vizsgálja. 2009-ben már bemutattak egy ökumenikus tervezetet a vegyes házasságokról.

A Lengyelországi Bibliatársulat koordinálta azt a fontos eseményt, amelyen bemutatták az *Újszövetség* és a zsoltárok ökumenikus fordítását. Tizenegy egyház vett részt a fordítási munkában. Jelenleg pedig folyamatban van az *Ószövetség* ökumenikus fordítása.

A keresztény egységért tartott imahétre szóló füzetet idén tizenötödik alkalommal jelentetik meg. Ebben az évben az anyagot a Lengyel Ökumenikus Tanács és a római katolikus egyház képviselői közösen készítették el.

2009-ben kiadtak egy könyvet *A Krisztus felé vezető úton – A lengyel keresztény egyházak magukról* címmel. Ebben a Lengyel Ökumenikus Tanácshoz tartozó egyházak és a római katolikus egyház a háború utáni időszakban először mutatkoznak be *egy* kiadványban.

Azt is érdemes megemlítenünk, hogy II. János Pál és *XVI. Benedek* pápa is találkozott a Lengyel Ökumenikus Tanácshoz tartozó egyházak papjaival és híveivel, amikor lengyelországi zarándokútjaikon ökumenikus imádságokon vettek részt.

Jelenleg hét egyház tartozik a Lengyel Ökumenikus Tanácshoz: a Lengyel Autokefál Ortodox Egyház, a Lengyel Katolikus Egyház, az Ókatolikus Mariavita Egyház, az Evangéliumi Lutheránus Egyház, az Evangéliumi Református Egyház, az Evangéliumi Metodista Egyház és a Lengyel Baptista Unió. A Lengyelországi Bibliaszövetség és a Lengyel Katolikusok Társadalmi Szövetsége is belépett a tagok sorába.

Itt az idő!

Az élelmiszerboltban egy-egy gyakran vásárolt terméken időnként új címkét látok. „Új és jobb!” – áll rajta a felirat. Ez néha kuncogásra késztet, mert alapjában véve azt jelenti, hogy korábban, amíg a gyártó nem végezte el a „jobbításokat”, gyengébb, rosszabb minőségű terméket adtak el nekem. Ugyanakkor azonban hálát is érzek, amiért vették a fáradságot, hogy javítsanak a terméken, bármilyen módon tették is ezt.

Az évnek ebben az időszakában gyakran szükségét érzem, hogy hasonló címkét „ragasszak fel” magamra, legalábbis jelképesen. Áttekintve a nemrég elmúlt évet, úgy gondolok vissza sok dologra, hogy bárcsak másképpen vagy bárcsak jobban csináltam volna. Ahelyett, hogy fatalistaként úgy állnék hozzá, hogy „én ilyen vagyok, és mindig ilyen is leszek”, azon igyekszem, hogy a jövőben jobban csináljam. És most, amikor a naptár az új esztendőre ugrott, kiváló alkalomnak tűnik „új és jobb” önmagamra törekedni.

Azonban – mint tudjuk – a kudarchoz vezető út is jó szándékokkal van kikövezve. Megígérjük, megfogadjuk, elhatározzuk, akár meg is esküszünk, hogy jobban – vagy legalábbis másképp – csináljuk, aztán napokon vagy heteken belül mégis azon kapjuk magunkat, hogy többnyire ugyanúgy tesszük a dolgunkat, mint azelőtt. Ahogy Jézus olyan egyszerűen megállapította Mt 26,41-ben: *„…a lélek ugyan kész, de a test erőtlen.”*

Ezt vereségként kellene elkönyvelnünk? Ezek szerint hiú remény a változtatás, haszontalan törekedni rá? Nem. Azonban ha megrögzötten ragaszkodunk elképzeléseinkhez, szokásainkhoz, abban a hiszemben, hogy biztosan jól járunk el, vagy büszkeséget érzünk „önmegvalósításunk” felett, akkor valóban kudarcra vagyunk ítélve.

Rossz szokásokat nehéz elhagyni, jó szokásokat pedig rendkívül nehéz felvenni. Végső soron *újjá* válni abban, ahogyan gondolkodunk, beszélünk és viselkedünk, és *javulni* abban, ahogyan eljárunk a mindennapi életben, rendszerint többet igényel, mint szépen hangzó fogadalmakat vagy akaraterőt.

Néhány javaslatot szeretnék itt megfogalmazni ahhoz, hogy hosszú távon is sikeresnek bizonyuljanak a változtatásaid, s hogy valóban „újjá és jobbá” válj. Ezek abban a kipróbált és hűséges könyvben találhatók, amelyre olyan gyakran hivatkozunk: a Bibliában.

Keress támaszt! A büszkeség rettentő akadály lehet, különösen akkor, ha valaki a kívánt változások elérése érdekében nem használja ki azt az előnyt, amelyet mások segítsége jelenthet. Örülhetünk és elégedettek lehetünk, ha saját magunk képesek voltunk valamit megcsinálni, de a legtöbb esetben jobb lesz a végeredmény, ha egyesítjük képességeinket és adottságainkat, és egymással összhangban, csapatként működünk együtt a közös célok érdekében. *„Vassal formálják a vasat, és egyik ember formálja a másikat.”* (Péld 27,17) *„Jobban boldogul kettő, mint egy: fáradozásuknak szép eredménye van. Mert ha elesnek, az egyik ember fölemeli a társát. De jaj az egyedülállónak, mert ha elesik, nem emeli föl senki. (…) Ha az egyiket megtámadják, ketten állnak ellent. A hármas fonál nem szakad el egyhamar.”* (Préd 4,9–10.12)

Keress bátorítást! Bármilyen keményen próbálkozunk is, a dolgok nem mindig alakulnak úgy, ahogyan várnánk. Lehet, hogy előre nem látott problémákkal, esetleg ellenségeskedéssel is számolnunk kell. Ilyen időkben mindnyájunknak jól jön a bátorítás – akár biztató szavakban, akár úgy, hogy valaki segítséget, erőforrásokat ajánl fel a vágyott változtatáshoz. *„A reménység hitvallásához szilárdan ragaszkodjunk… Ügyeljünk arra, hogy egymást kölcsönösen szeretetre és jó cselekedetre buzdítsuk.”* (Zsid 10,23–24)

Keress erőt! Néha legnagyobb erőfeszítéseink is csődöt mondanak, a változás lehetetlennek látszik. Ilyenkor nem szabad elfelejteni, hogy *„az Istennek semmi sem lehetetlen”* (Lk 1,37). És ne felejtsük el, hogy Jézus biztosította a követőit: *„Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők… nélkülem semmit sem tudtok cselekedni.”* (Jn 15,5) Pál apostol pedig így vall: *„Mindenre van erőm a Krisztusban, aki megerősít engem.”* (Fil 4,13)

■ Robert J. Tamasy

Forrás: Monday Manna

HETI ÚTRAVALÓ

„A törvény Mózes által adatott, a kegyelem és az igazság Jézus Krisztus által jelent meg.” (Jn 1,17)

Vízkereszt ünnepe után a második héten az *Útmutató* reggeli és heti igéi az Úristennek a teljes Szentírásban kijelentett akaratát, a törvényt s az evangéliumot tárják elénk. Jézus Krisztusban látható Isten akarata! Az ő dicsősége jelent meg a világban. „Jézus Krisztus a láthatatlan Isten képe: minden őáltala és őérte teremtetett, és őbenne áll fenn minden.” (Kol 1,15–17; LK) Ti is „jöjjetek, és lássátok az Isten műveit, csodálatosak az ő cselekedetei az emberek között” (GyLK 718,4) ma is. A kánai menyegzőn elfogyott a bor, ám a lakodalmi vendég e parancsszavával borrá változtatott hat kővedernyi vizet: *„Töltsétek meg a vedreket vízzel.” „Most merítsetek, és vigyetek a násznagynak.”* (Jn 2,7.8) *Luther* szerint: „A víz borrá változtatása azt jelenti, hogy Jézus a törvény értelmét megédesítette; a törvény Jézust követeli, hozzá utal, hogy kegyelme a hitben újjászüljön, s igazi jó cselekedetek végzésére képesítsen.” Pál intelmeit szeretetből írja: *„a testvérszeretetben legyetek egymás iránt gyengédek… A szentekkel vállaljatok közösséget szükségeikben, gyakoroljátok a vendégszeretetet… Örüljetek az örülőkkel…”* (Róm 12,10.13.15) Mózes a törvény megtartására inti népét: Isten döntései *„által lesztek bölcsek és értelmesek a népek szemében… A tűz közepéből az Úr beszélt hozzátok… Kijelentette nektek szövetségét, amikor megparancsolta, hogy tartsátok meg a tíz igét…”* (5Móz 4,6.12.13) De a szombati kalásztépés kapcsán Jézus kijelenti: *„A szombat lett az emberért, nem az ember a szombatért; tehát az Emberfia ura a szombatnak is.”* (Mk 2,27–28) S ugyanakkor azt hirdette, a törvény érvényes: *„A törvényt és a prófétákat Jánosig hirdették, azóta az Isten országának örömhírét hirdetik… De hamarabb elmúlik az ég és a föld, mint hogy a törvényből egyetlen vessző is elveszne.”* (Lk 16,16.17) Az első apostoli gyűlés határozata a Szentlélek vezetése alatt született, írásban és szóban is kihirdették, *„hogy tartózkodjatok a bálványáldozati hústól, a vértől, a megfulladt állattól és a paráznaságtól. Ha ezektől őrizkedtek, jól teszitek. Legyetek egészségben!”* (ApCsel 15,29) Jézus titokban ment el Jeruzsálembe a lombsátorünnepre, mert: *„az én időm még nincs itt”*, és a mindenkori világ *„engem gyűlöl, mert én arról tanúskodom, hogy a cselekedetei gonoszak”*. Mégis nyilvánosan tanított a templomban: *„Nem Mózes adta-e nektek a törvényt? De közületek senki sem tartja meg a törvényt.” „Ne ítéljetek látszat szerint, hanem hozzatok igazságos ítéletet.”* (Jn 7,6.7.19.24) Csak Jézus lehet ma is minden ember számára az egyetlen út Istenhez, az ő igazsága s az örök élet. Halála előtt Isten embere áldást mondott: *„A Sínairól jött az Úr, a Széírről ragyogott rájuk… Mennyire szereti népét!”* (5Móz 33,2.3) Mózes törvényt adott, ám a testté lett Ige volt *„telve kegyelemmel és igazsággal”*. S mi is *„az ő teljességéből kaptunk kegyelmet kegyelemre”* (Jn 1,14.16). „Eljött hozzánk az üdvösség, / Mely kegyelemből árad…” (EÉ 320,1)

■ Garai András

Hogyan tanított csendességre Isten Bárányа?

Steinberger Györgynek Az út a Bárány nyomdokán című könyve (fordította *Vargha Gyuláné*, a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület kiadása) nekem egykor kétségkívül nagy segítségemre volt.

Már ismertem a Bibliából: *„Kínoztatott, pedig alázatos volt, és száját nem nyitotta meg…”* (Ézs 53,7; Károli-fordítás) Ez azt jelentette számomra, hogy az első, amit a Bárány iskolájában meg kell tanulnom, hogy csendes és alázatos legyek. Isten igéje arra tanított: *„Vegyétek föl magatokra az én igámat, és tanuljátok meg tőlem, hogy én szelíd és alázatos szívű vagyok: és nyugalmat találtok a ti lelkeiteknek.”* (Mt 11,29) A Szentírás kétféle csendességről beszél: Isten előtt való csendességről és Istenben való csendességről. Meg kellett tapasztalnom, hogy mielőtt Isten velem beszélne, csendesnek kell lennem előtte.

Megértettem azt is, hogy Isten gyermekének az a legnehezebb, ha Isten hallgat, pedig nagyon várom gyors válaszát. Hányszor fordult elő ez az én lelki életemben is! Isten hallgatását mindig töredelmes bűnbánatom követte, és könyörögtem Isten válaszáért. A válasz meg is érkezett – nem mindig úgy, ahogy én azt elgondoltam, de mindig javamat szolgálta. Megtanultam: *„Jó várni és megadással lenni az Úr szabadításáig.”* (JSir 3,26)

Az Isten előtt való csendességben tanultam meg csendesnek lenni Isten iránt. Ez már magasabb fokozatot jelentett, mert Isten iránt csendesnek lenni annyit jelentett, hogy mindent őreá kellett bíznom, és mindent őtőle kellett várnom, mindent az ő kezéből kellett vennem, és meg kellett tanulnom minden ügyem mögött az én mennyei Atyámat látni. Jézus azt mondja: *„Minden, amit nékem ád az Atya, énhozzám jő…”* (Jn 6,37) Vagyis minden, amit ő nekem szánt, az enyém lesz.

Nagy hatással volt rám Mária találkozása Jézussal. Ő olyan lélek volt, aki megtanulta, hogy csendes legyen Isten iránt. Nem hiába ült Jézus lábainál, megtanulta a legnehezebb leckék egyikét: hallgatni. Mikor Márta bevádolta, hallgatott a Mester előtt, mert ő jobban megértette Mesterét, mint tanítványai (Jn 12), s ezt azzal bizonyította, hogy megkente őt a temetésére. Tudta, hogy az ő Urának meg kell halnia, áldozattá kell lennie a világ bűneiért, az övéért is; az ő Urának, mint a gabonaszemnek, a földbe kell esnie, s meg kell halnia, különben egymaga marad.

A kenet által erősítette ebben az Urat, s így szólt hozzá: „Uram, én megértettem a te utadat. Mint ahogy a kenet jó illattal töltötte meg az egész házat, úgy lesz a te halálod életnek illatává az egész föld kereksége számára; mint ahogy én a legdrágábbamat adtam teneked, te sokkal inkább fogod a legdrágábbadat odaadni; mint ahogy én kiöntöm ezt a jó illatú kenetet, úgy fognak jönni számtalanok, és ugyanezt cselekszik, mihelyt haláloddal elkészítetted számukra az utat.” Ez nagy felüdülés volt az Úr számára, hogy volt valaki, aki így megértette, s így bátorította halálos útja előtt.

De hogyan cselekszik Júdás? Azt mondja: Mire való ez a tékozlás? Hát tékozlás volt ez? S mit szól erre Mária? Hallgat! Csendes a Mester előtt; a feleletére vár. Az Úr újra megvédi, s így szól: Jó dolgot cselekedett velem. *„Bizony mondom néktek, valahol csak prédikálják ezt az evangéliumot az egész világon, amit ez az asszony cselekedett, ezt is hirdetni fogják az ő emlékezetére.”* (Mk 14,9) Méltó ez az asszony, hogy emléke fönnmaradjon, s hogy ma is tanulhassunk tőle, hogyan lehet valaki csendes Isten iránt.

De senki sem vitte olyan tökéletesen keresztül ezt a maga életében, mint a Bárány. Csendes volt Isten iránt akkor is, amikor nem volt fejét hová lehajtania; csendes volt, mikor Júdást kellett megtűrnie tanítványai közt; csendes volt Isten iránt a Gecsemánéban, és csendes volt a Golgotán!

Csendesnek lenni az Istenben! Ez a legmagasabb fok, ahol minden akaratunk, minden vágyunk, minden óhajtásunk teljesen egybeolvad az övével, ahol még reménységeinket és várakozásainkat is ő munkálja bennünk, amint Dávid mondja: *„Csak Istenben nyugodjál meg, lelkem, mert tőle van reménységem.”* (Zsolt 62,6) Itt a lélek már bement a szombatnapi nyugodalomba. Az Úr nyugodalmába, s itt olyan mélységes nyugalmat élvez, amelyet a tengerfenékhez hasonlóan semmiféle vihar többé meg nem érinthet és meg nem zavarhat.

Megtanultam, hogy mélyen bele kell hatolnom Jézus lelkének mélységébe, és akkor békesség lesz az osztályrészem. Ezt tapasztalom, amióta életemet ő irányítja. Áldott legyen érte megváltó Krisztusom!

■ Szenczi László

HIRDETÉS

Evangélikus esték Dunaföldváron

Sorozatunk következő vendége (az ökumenikus imahét keretében) *Káposzta Lajos* nyugalmazott esperes *Van-e még szükség reformációra* című előadásával. Időpont: január 20. péntek, 17 óra. Helyszín: Dunaföldvár, Ispánház (a Várudvarban). A belépés díjtalan. Minden érdeklődőt sok szeretettel várunk!

PALACKPOSTA

„Igyekezzetek még jobban megerősíteni elhívásotokat!”

A *Palackposta* rovatba hatodéves teológushallgatók írnak. Hatodévesek, akik persze többnyire régebb óta készülnek a lelkészi hivatásra. Mindannyiunknak megvan a magunk története, miért is választottuk a teológiát. Tőlem is gyakran megkérdezik, miért ebbe az irányba indultam. Hat év után most engem mégis inkább az foglalkoztat, hogyan maradtam és maradhatok meg ezen az úton.

Egy új cél kitűzésekor könnyen elönt a lelkesedés. Valamibe belekezdeni csupa izgalom, a folytatáshoz kell igazán energia. Egy vidéki gyülekezet felügyelője mondta el, hogy a településen, ahol azelőtt nem volt hol istentiszteletet tartani, eldöntötték, átépítenek egy családi házat imaházzá. Az egész falu megmozdult. Mindenki lelkesen segített, adományozott, betont kevert, téglát pakolt, sódert fuvarozott, és így tovább. Elkészült az imaház – de csak néhányan használják, mert arra már nem volt igényük az embereknek, hogy hűségesen, hétről hétre istentiszteletre gyülekezzenek össze benne…

Tizenhat évesen döntöttem el, hogy teológiát fogok tanulni, hogy lelkész leszek. A végső döntéshez egy istenélmény segített, amelyben azt a bizonyosságot kaptam, hogy ő alkalmassá tesz erre a pályára.

Később azután többször elbizonytalanodtam: tényleg erre hívott el az Isten, nem értettem őt félre, tényleg ez az én utam? Az egyetem teológusnapokat szervezett, melyeken egy-egy vidéki gyülekezetet látogattunk meg. Különös, hogy szolgálni, adni mentünk, mégis úgy tértünk haza, hogy mi kaptunk a hívektől. És itt nem csupán arra gondolok, hogy bőséges ebédre hívtak, és annyi süteményt sütöttek nekünk, hogy tizenkét teli kosárnyi maradékot hoztunk haza a kollégiumba. Elfogadták a szolgálatunkat, amely örömöt jelentett számunkra.

Amikor nyári táborokban vagy épp a cigánymisszióban szolgáltam, úgy éreztem, ennek van értelme. Ezt akarom csinálni egész életemben, és boldog vagyok, hogy erre kaptam elhívást.

Egyszer egy nagyon nehéz szigorlathoz érkeztem, és sorra játszottam el az esélyeimet. Addig tologattam magam előtt az időpontokat, míg úgy tűnt, túl nagy ez a feladat, nem tudok levizsgázni. Keményen tanultam, de a vizsga előtti napon úgy éreztem, nem lesz elég a tudásom. Imádságomban azt mondtam: „Istenem, te hívtál el, köszönöm, hogy előre tudod, mi lesz a vizsga eredménye.” Teljesen elbizonytalanodtam. Tudtam, hogy ha nem sikerül, ez a tanulmányaim végét is jelentheti. „Lehet, hogy mégsem ez az én utam?” – nyugtalanított a kérdés. Végül jó eredménnyel vizsgáztam.

És sorolhatnám még a példákat: amikor a Bibliát olvasva kaptam megerősítést, amikor egy tanárom vagy teológustársam biztatása segített, amikor az imádság vagy egy istentisztelet jelentette a megerősítést.

„Igyekezzetek még jobban megerősíteni elhívásotokat!” – ez a teológia jeligéje erre a tanévre. Hatodévesként egyre inkább érzem ennek szükségét. Megerősödni abban, hogy Isten elhívott, hogy többre, szebbre, örömtelibb szolgálatra hívott el, mint amit most egyáltalán el tudok képzelni.

■ Vigh Bence

Névjegy: Vigh Bence
Hatodévemet Budapesten, a Felső erdősori metodista gyülekezetben végzem. Az Evangélikus Hittudományi Egyetemnek elsősorban azt köszönöm, hogy szélesítette a látókörömet, és megláttatta velem, milyen gazdag az egyetemes keresztény hagyomány, és persze azt, hogy megszerettette velem a teológiát.

OSZTOZÓ

Év eleji megálló

A 2012. esztendő kezdetén megállásra biztatunk. Január 15-én állj meg, pontosabban ülj be Budapesten a Deák téri templomba! A Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért (KÖSZI) interaktív istentiszteletének a címe ugyanis ez: *Megálló.* A hagyományos liturgiát sok-sok interaktív elem és dramatikus játék egészíti ki, amely segít megérteni az ige üzenetét. A KÖSZI csapata nem másra vállalkozik, mint hogy „megfürdet” a világ világosságában, hogy igazi közösségben legyenek a résztvevők Jézus Krisztussal és egymással. Az istentisztelet, amelyen *Benkóczy Péter* hirdeti az igét, 18 órakor kezdődik.

Január az ökumené hónapja. A világ számos országában és hazánkban is több száz településen imádkoznak és énekelnek együtt katolikusok és protestánsok az ökumenikus imahét alkalmain. Amellett, hogy e helyen is az istentiszteleteken való részvételre bátorítunk, három könyvet ajánlunk figyelmedbe a „nagy testvérek” kínálatából.

E rovatban már szóltunk *Koller Eszter* egyik könyvéről – ha elolvasod a fiatal szerző *Váratlan ölelés* című második kötetét, kilenc, szívet melengető történettel lehetsz gazdagabb. A gyűjtemény rövid írásaiban sok minden megtörténik: például gondolkodik és szeret a cserepes virág, és a szeretet hatására még a morcos kántor is elmosolyodik. (A kötet a Szent Gellért Kiadó és Nyomda gondozásában jelent meg.)

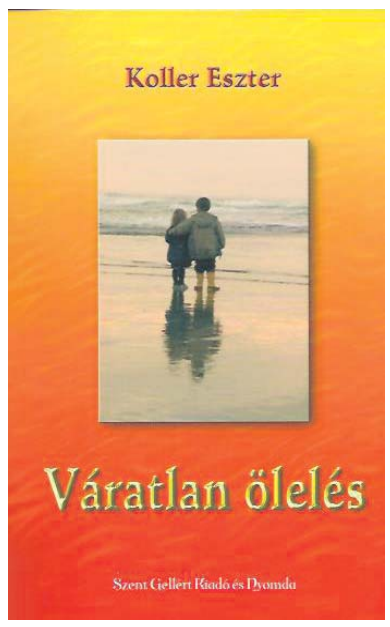

A közelmúltban látott napvilágot *XVI. Benedek* pápa Jézus-könyvének, *A názáreti Jézusnak* a második része. A kötet a jeruzsálemi bevonulástól veszi sorra a passió történetét, majd a feltámadás és a mennybemenetel eseményeit. Róma püspöke meglehetősen nagy ökumenikus nyitottsággal magyarázza a négy evangélium alapján a megváltást, többször is idézve német lutheránus teológusok álláspontját. A könyv előnye, hogy közérthető nyelvet használva, mégis tudományos alapossággal mutat rá összefüggésekre és a zsidó vallásban megtalálható gyökerekre.

A Harmat Kiadó adta ki *Cseri Kálmán* áhítatokat tartalmazó gyűjteményét. A közelmúltban nyugdíjba vonult pasaréti református lelkipásztor *A kegyelem harmatja* című kötete a 2012-es esztendő mind a 366 napjára kínál olvasnivalót. Az egy-egy oldal terjedelmű írások – gyakran irodalmi idézetekkel illusztrálva – segítenek a hétköznapokba átültetni az igehelyek üzenetét.

■ Jenő

Az oldalt szerkesztette: Vitális Judit

Nem szögelnek, hanem kötöznek – közösségben

Találkozás a budavári–kelenföldi cserkészcsapat parancsnokával

▶ **Miniszteri elismerő oklevéllel tüntette ki a Magyar Cserkészszövetséget 2011. november 22-én *Réthelyi Miklós* nemzetierőforrás-miniszter. A gyermeki jogok világnapja (november 20.) alkalmából kiosztott díjakkal a minisztérium azokat a civileket vagy szervezeteket kívánta elismerni, akik vagy amelyek az ifjúság nevelésében kiemelkedően fontos és hasznos munkát végeznek. Az oklevelet *Buday Barnabás* evangélikus lelkész, a szövetség elnöke vette át. Hazánkban hat evangélikus alapítású cserkészcsapat működik. Mi a 32. számú Dévai Bíró Mátyás cserkészcsapat vezetőjével, *Bence Győző* teológushallgatóval beszélgettünk.**

– A kezdetekről nagyon kevés információnk van. Annyit tudunk, hogy a csapat 1920 körül alakult, és a cserkészet 1946-os feloszlatásáig működött. A kezdetekben Budavár volt az otthona; a kelenföldi fiatalok is oda jártak, és azt követően sem vált ketté, hogy 1928-ban felépült a kelenföldi templom – onnantól kezdve kétpólusú lett a csapat.

Az újjászervezés 1989-ben kezdődött, és 1990. július 7-én hivatalosan is létrejött a 32. számú Dévai Bíró Mátyás cserkészcsapat. A régi idők emlékére továbbra is a budavári és a kelenföldi gyülekezetek közös csapataként működik. Az újjáalakulás után *Sass János* bácsi volt az első parancsnok, őt *Marton Tamás,* majd *Martonné Némethy Márti* követte. 2006-tól *Bence Domonkos* vezette a csapatot, én pedig két éve vettem át a stafétabotot.

– Mekkora közösségről beszélhetünk?

– Körülbelül hatvanöt tagunk van. Ez a létszám nyolc aktív őrsből – közülük kettőt ősszel indítottunk el! – és egy tízfős roverközösségből tevődik össze. Csapatunkban a fiúk és a lányok aránya teljesen kiegyenlített, és az egyensúlyra igyekszünk is odafigyelni.

Négy korosztállyal foglalkozunk: kiscserkészekkel (alsós gyerekek), cserkészekkel (felsős gyerekek), „kószákkal” (gimnazisták) és roverekkel (tizenhét–húsz évesek). A jövőre nézve igen biztató, hogy – köszönhetően annak, hogy sok család jár a gyülekezetbe, és a szülők a gyerekeket a hittan mellett a cserkészetre is elhozzák – a legnépesebb korosztályunk a kiscserkészek korosztálya; a csapat felét ők teszik ki. Az idősebbek körében sem jellemző a lemorzsolódás, a cserkészőrs ugyanis nagyon jó megtartó erő. Az őrsömmel, amelyben felnőttem, még mindig rendszeresen összejárunk, és a táborból is csak egy őrstársunk hiányzott.

– Milyen egy átlagos őrsgyűlés?

– Az őrsök heti rendszereséggel találkoznak. A kiscserkészek egy órára, a nagyobbak másfél órára gyűlnek össze. Az őrsvezetők előre meghatározott munkaterv alapján készülnek fel ezekre az alkalmakra. A cserkészet egyik fontos alapelve a cselekedve tanulás, ezért a kicsik esetében az óra anyagát játékos formában adják át a vezetők. Célunk továbbá a kreativitás fejlesztése, ennek elengedhetetlen eszköze a mesélés, és gondot fordítunk a kézügyesség fejlesztésére is. De talán a legfontosabb az, hogy a gyerekek elsajátítsák a közösségi élet szabályait és azt, hogy minél otthonosabban mozogjanak a gyülekezetben.

– A heti gyűlések mellett milyen nagyobb évközi eseményeket szerveztek?

– Van egy jól bevált éves munkatervünk, de az igények növekedésének köszönhetően tavaly és idén is előrukkoltunk két-két új programmal. A tanévet évkezdő délutánnal szoktuk indítani, erre tavaly egy nagy történelmi nyomozós játékot állítottunk össze. Aztán október végén őszi tábort tartottunk, december elején pedig Mikulás-túrára mentünk. Ebben a félévben új alkalom volt a kószatúra, ami ötnapos szlovéniai kirándulás volt, és szintén először rendeztünk kiscserkészkarácsonyt.

Hagyományosan február 24-én tartjuk a csapat gálaestjét, amelyre minden őrs kis műsorral készül. Március 14-én szoktuk megrendezni a vári számháborút; a budai cserkészkerület háromszáz-négyszáz cserkésze vesz részt a hatalmas küzdelemben. Ezt követi majd a kószák lelki hétvégéje, áprilisban pedig családos kirándulásra megyünk, melyre nemcsak cserkészeink családjait, hanem a gyülekezet minden családját szeretettel hívogatjuk. Május végén tavaszi tábort tartunk, ennek keretében tesznek próbát a gyerekek.

Az év csúcspontja a tíznapos csapattábor. Teljesen nomád körülmények között lakunk ilyenkor, még az asztalt, a polcokat és a fürdőnket is magunk készítjük el. Mindehhez kidőlt fákat és hozatott deszkákat használunk, és nem szögelünk, hanem mindent spárgával kötözünk össze. Nagy kihívás a gyerekeknek az is, hogy őrsönként étkezünk, és minden őrs saját magára főz.

– Tartjátok a kapcsolatot más evangélikus cserkészcsapatokkal?

– Sajnos erre nemmel kell válaszolnom. A 2006-os szolnoki Szélrózsán tettünk egy kísérletet arra, hogy összehozzuk a csapatokat, és az akkor nagyon jól is sült el, de a későbbiekben nem volt energiánk újabb találkozókat szervezni. A kerületünkben lévő csapatok közül viszont többel nagyon jó kapcsolatot ápolunk. A vezetőképző táborokban és a Kárpát-medencei regöscserkésztáborokban sok új barátra találtak csapattagjaink, és a barátságok révén az egyes csapatok között is közeli viszony alakult ki. Többször táboroztunk már együtt más csapatokkal, és úgy tűnik, idén nyáron sem leszünk egyedül.

– Személyesen a te életedben mit jelent a cserkészet?

– 1998 nyarán költözött a családom Budapestre, és azóta cserkészkedem. Ebben a közel másfél évtizedben csaknem húsz táborban vettem részt, és rengeteg kalandban volt részem. Az őrsömet már kilenc éve vezetem, és hatalmas élményt jelent felnőni látni a fiúkat.

Mindaz, amiről eddig beszéltem, óriási csapatmunka eredménye. Az elmúlt években sokan időt és energiát nem sajnálva fáradoztak a csapatért. A jelenleg nyolcfős vezetőségért is nagyon hálás vagyok Istennek. A vezetőségből hárman vagyunk egyetemisták, a többiek még érettségi előtt állnak, de már most hihetetlen hozzáértéssel és odaadással végzik a rájuk bízott feladatot. Talán a többiek nevében is mondhatom, hogy azért fontos számunkra ez a szolgálat, mert mi is rengeteg jót kaptunk a cserkészeten keresztül, és öröm ezt a jót továbbadni a következő generációknak.

■ V. J.

A cserkészetről az Evangélikus Élet *2009. május 3-ai számában* Honpolgárnevelés Bi-Pi módra *címmel olvashattatok interjút* Buday Barnabással, *a Magyar Cserkészszövetség evangélikus elnökével (lásd: http://www.evangelikuselet.hu/lapozgato/2009-18). A Magyar Cserkészszövetség honlapja: www.mcssz.hu. A 32. számú Dévai Bíró Mátyás cserkészcsapat honlapja: www.32dbm.hu.*

Általános tisztújítás 2012

Egyházunkban a hatévente esedékes általános tisztújításra kerül sor ebben az esztendőben. Elsőként gyülekezeti szinten kell megtörténniük a választásoknak, hogy ezeket a törvényes rendben követhessék az egyházmegyei, majd a kerületi, végül az országos szintű jelölések, illetve választások. Az alábbi táblázatban olvasóink kérésének eleget téve együtt látható a teljes választási folyamat ütemezési terve – a gyülekezeti szinttől az országos szintekig.

A 2012. évi általános tisztújítás ütemezése

Esemény	2011. december	2012. január	február	március	április	május	június	július	augusztus	szeptember	október	november	december
A gyülekezeti jelölőbizottság megerősítése	X (ha van)												
A gyülekezeti jelölőbizottság közgyűlésen történő megválasztása, megalakulása, 3-5 taggal, 6 évre választva (szavazatszámláló bizottságként is működik)	X (ha nincs)												
A gyülekezeti jelölőbizottság ajánlásokat gyűjt gyülekezeti presbitériumi tagokra, gyülekezeti tisztségviselőkre és küldöttekre az egyházmegyei közgyűlésbe	X	X	X										
A gyülekezeti jelölőbizottság véglegesíti a gyülekezeti jelöltlistát			X										
Az egyházmegyei jelölőbizottság ajánlásokat gyűjt a gyülekezetektől az esperes és az egyházmegyei felügyelő személyére		X	X										
Az egyházmegyei jelölőbizottság véglegesíti a jelöltlistát az esperes és az egyházmegyei felügyelő személyére			X										
Gyülekezeti választó közgyűlés (gyülekezeti tisztségviselők és presbiterek, küldött + póttag az egyházmegyei közgyűlésbe)				X									
A gyülekezeti tisztségviselők és a presbitérium ünnepélyes eskütétele és beiktatása				X	X								
A gyülekezeti presbitérium alakuló ülése (az egyházmegyei elnökség választása, a gyülekezet szavazatának leadása) – esetleg második forduló!					X x								
Az egyházmegyei jelölőbizottság ajánlásokat gyűjt az egyházmegyei tisztségviselőkre, az egyházkerületi közgyűlési és országos küldöttekre				X	X	X							
Egyházmegyei alakuló és választó közgyűlés (presbitérium, tisztségviselők, kerületi közgyűlési tag + póttag és zsinati küldött + póttag)							X						
Az egyházmegyei elnökség, presbitérium és tisztségviselők ünnepélyes beiktatása							X						
Az egyházkerületi jelölőbizottság ajánlásokat gyűjt az egyházkerületi felügyelő személyére							X	X	X				
Az egyházkerületi jelölőbizottság ajánlásokat gyűjt az egyházkerületi tisztségviselők és küldöttek személyére							X	X	X				
A gyülekezeti presbitérium ülése (az egyházkerületi felügyelő választása, a gyülekezet szavazatának leadása) – esetleg második forduló!									X x				
Ajánlások gyűjtése zsinati küldöttek személyére (diakónia, oktatás, EHE, missziói)									X	X			
Egyházkerületi alakuló és választó közgyűlés, tisztségviselők és egyházkerületi küldöttek megválasztása										X			
Az egyházkerületi tisztségviselők és a kerületi felügyelő ünnepélyes beiktatása										X			
A zsinati küldöttek megválasztása (diakónia, oktatás, EHE, missziói)											X		
A zsinat alakuló ülése												X	
Az országos presbitérium alakuló ülése													X

Megjegyzés: Az országos munkaági bizottságok, az intézmények igazgatótanácsai és az országos irodaigazgató választása 2013-ban lesz.

Üzenet a múltból – felsőnánai lelet

Különleges élmény kezemben tartani azt az üvegpalackot, amelyet nemrég találtak a felsőnánai evangélikus templomban – mondta *Sefcsik Zoltán,* a Felsőnánán is szolgálatot teljesítő szekszárdi evangélikus lelkész. Az üveg egy tizenkét éves fiúcska üzenetét tartalmazta – nevét, címét, a konfirmáló társak névsorát – 1932-ből. De Sefcsik Zoltán szerint a levél több puszta információnál, valójában üzenet egy nyolcvan évvel ezelőtti, reménnyel élő közösségből.

Ez a remény talán mostanra sem kopott el teljesen, annak ellenére sem, hogy a településen élő lutheránusok száma igencsak megfogyatkozott. Az 1941-es népszámláláskor még 1157 hívő lelki otthona volt a felsőnánai evangélikus templom, a kitelepítések után, 1949-ben viszont már csupán 199 evangélikus élt a faluban, 2001-ben pedig ez a szám már csak 65 volt. 2010-ben 2 konfirmandusa volt Felsőnánának, most pedig 2 lelkes hittanosuk van – árulta el a lelkész.

A templomot használják a Felsőnánán élő reformátusok is, illetve alkalmanként koncertek, iskolai rendezvények helyszíne, de sajnos már igen rossz állapotban van.

Az egykor német ajkú evangélikus gyülekezet temploma 1789–1791 között épült barokk stílusban. A régiek visszaemlékezései szerint nagy ünnepeken zsúfolásig megtelt: az egyik oldalon a férfiak, a másikon az asszonyok ültek, a karzaton az ifjak. Az épület nevezetessége a karzatfestmény.

Felújítva legutóbb több mint húsz éve volt a templom a Németországból küldött nagylelkű segítségnek köszönhetően. Ám adódtak gondok, ugyanis a hazánkban akkoriban még kevésbé ismert, speciális vakolatot rossz eljárással rakták fel. Az épület emiatt megszívta magát vízzel, és szinte teljesen tönkrement.

Három éve az újjáépítés reményében pályázatot nyújtottak be, de hiába. A teljes felújításhoz nagyjából már 55 millió forintra lenne szükség. *Bognár László* polgármester elmondta: reménykednek, hogy tavasszal lesz egy megfelelő pályázat, amelyen sikerrel is járnak.

Forrás: teol.hu / H. E.

ERŐS VÁRAK

Vajdahunyad vára Dél-Erdélyben

Ma Magyarországon Erdély várai közül a dél-erdélyi Hunyadi-várkastély a legismertebb. Ennek egyetlen oka van: az ezredéves kiállításra *Alpár Ignác* megépítette fából, majd kőből fő építészeti elemeinek másolatát a Városligetben (lásd a 2009/24. számunkban megjelent írást). Így Vajdahunyad vára főhomlokzatának képe, illetve a vár elnevezése minden azóta élt generáció tudatába mélyen bevésődött.

A történelem és a várak szerelmeseként régóta készültem a személyes találkozásra. Valóban olyan a megjelenése, amilyennek a Ligetben ábrázolták? A kifulladt nehézipar miatt környéke tényleg lepusztult? Valódi méretei kisebbek vagy nagyobbak a másolaténál? Ugyanis a korábban már ott járt barátaim között nem volt egyetértés: volt, aki egyszerűen miniatűrnek titulálta, más monumentalitását emelte ki.

A személyes találkozás végül mindenre választ és életre szóló élményt adott. A vár látványa lenyűgöző volt, és háttérbe szorított minden korábbi lekicsinylő véleményt. Megértettem, hogy *Ligeti Antal* 1872-ben festett, a Magyar Nemzeti Galériában őrzött híres képe, a *Mátyás király hazatérése a vadászatról* korántsem művészi túlzás. Az olajfestmény az ősi fészkébe vadászatról hazatérő uralkodót és gazdag zsákmányát hurcoló kíséretét mutatja – a háttérben egy óriási várkastéllyal.

A vár magját feltételezhetően még a nándorfehérvári hős, *Hunyadi János* apja, *Vajk* építtette a 15. század legelején. A Hunyadi család hírnevét kivívó kormányzó idején késő gótikus stílusban bővítették, és az addigi hadászati célok mellett ekkor vált igazi nemesi székhellyé. Fia, *Mátyás* király még abban a században,

A SZERZŐ FELVÉTELE

Bethlen Gábor erdélyi fejedelem az 1600-as évek elején számos reneszánsz elemmel toldotta meg és díszítette. Utolsó, zömében barokk stílusú kiegészítése az 1700-as évekből származik.

A Hunyadi-várkastély jelenlegi formáját 19–20. századi helyreállításakor, többek között *Steindl Imre* munkája nyomán nyerte el.

Ma egy szépen felújított, látogatóbarát vármúzeumban sétálhat az arra járó turista. Környezete ugyan magán viseli a még magyar időben kiépült, majd a román szocializmus végével összeomlott kohászat nyomait, de ez a vártnál kevésbé zavarja az építészeti összhatás érvényesülését.

■ Rezsabek Nándor

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban
Január 15-én, a vízkereszt ünnepe utáni második vasárnapon 10.04-től istentiszteletet hallhatunk a Kossuth rádió hullámhosszán Zuglóból. Igét hirdet *Tamásy Tamásné* lelkész.

Istentiszteleti rend • 2012. január 15.

Vízkereszt ünnepe után 2. vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: Jn 2,1–11; Róm 12,6–16. Alapige: Péld 3,19–21.27–35. Énekek: 336., 437.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Bencéné Szabó Márta; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. Veperdi Zoltán; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (összegyülekezés napja; ökumenikus istentisztelet, közreműködik az Ozvena kórus); du. 2. (Pintér-Jurkovics Mária előadása Kultusz és kultúra a Pilisben élő szlovákok között címmel); **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Mészáros Kálmán baptista egyházelnök és Gáncs Péter; du. 6. (úrv., ifjúsági) Benkóczy Péter; **VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű) Scott Ryll; de. 11. (úrv.) Pelikán András; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Haller u. 19–21., I. emelet** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Gát u. 2. (katolikus templom)** du. 6. (vespera) Bolba Márta, liturgus: Muntag Lőrinc; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. dr. Blázy Árpádné; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; negyed 12. Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 10. (úrv., rádiós istentisztelet-közvetítés) Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Bakay Beatrix; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Deák László; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Deák László; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Soroksár, Otthon Közösségi Ház, Szitás u. 112.** du. 2. Győri János Sámuelné; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lacknerné Puskás Sára.

Összeállította: Boda Zsuzsa

Árpád-kori templomaink nyomában

Beszélgetés Rosta Szabolcs régésszel

▶ Mi lett a régi templomainkkal? „Lerombolta a török” – válaszoljuk rendszerint e kérdésre. És aztán mi lett velük? Bizony, sokan nem tudják, hány templomunk falai rejtenek középkori köveket. Merthogy igaz, ami igaz: zömmel a 18–19. században épültek, de milyen építőanyagból? A régi krónikák szerint például a soltvadkerti református templom építéséhez az 1780-as években a közeli Bócsa-pusztán álló Árpád-kori templomromot bontották le, majd a köveit beszállították a községbe. A ma már nyilván elítélendő cselekedet akkor üdvös célt szolgált: a „szent kövek” átmentését egy másik szakrális épületbe. Vajon mit tudunk a többi Árpád-kori épületmaradványunkról?

Ilyen kérdésekben a szaktudós – jelen esetben a történész és a régész – ismeretei a mérvadóak. Ezért is örültem, amikor az Atilla Király Népfőiskola meghívására *Rosta Szabolcs* régész, a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Múzeumi Szervezetének főigazgatója tartott előadást városunkban. Mint elmondta, a Duna–Tisza közi középkori templomokról, illetve templomos helyekről nagyon megbízható térkép áll a rendelkezésünkre, melyet 1520 körül, tehát még a végzetes mohácsi csata előtt készített egy tudós ember, bizonyos *Lázár* deák. Először erről kérdeztem a főigazgatót.

– Lázár deák idejében még minden falu megvolt a környéken?

– Abból indulunk ki, hogy noha voltak török betörések, a legtöbb település még megvolt, legalábbis a templom állt. Így a Kiskunságban huszonöt középkori templomról tudunk, melyek létét egyes esetekben ásatásokkal is igazolni tudjuk.

– Az ásatások mit mutatnak: egyezik Lázár deák rajza, illetve a térképén jelölt pozíció a megtalált templom jellegével és helyével?

– A pozíciót nehéz követni, hiszen Lázár deák korában még nem voltak nagy pontosságú mérőműszerek. Találgatni lehet, esetleg régi leírásokra hagyatkozhatunk. Sok esetben egy domb vagy halom is jelenthet több száz éves sitthalmot vagy betemetett templomromot. Mindenesetre ha azt, amit találtunk, összevetjük Lázár deák rajzával, akkor kitűnik, hogy ő valószínűleg személyesen járt a helyszíneken. Az egyik templomrajzon például cseréptetőt ábrázol, a régészek pedig valóban találtak

A SZERZŐ FELVÉTELE

cseréptörmeléket. Másutt köríves erődítést is rajzol a torony köré, melynek nyomait az ásatásokon a régészek kimutatták.

– Milyen jellegű templomok voltak ezek?

– Nem egy időben és nem egyfajta használatra épültek. Gondolok itt arra, hogy valamelyik még az *I. István* korabeli „minden tíz falu építsen egy templomot” törvény értelmében épült. Más esetben bencés monostor létesült, ehhez épült a templom. Közben 1241–42-ben jöttek a tatárok, lerombolták a templomot, majd épült a helyére újabb. A tatárjárás egyébként nagyon nagy érvágás volt a Duna–Tisza közi lakosságnak, hiszen az ekkor kipusztult templomos települések aránya hetvenöt százalék! Ez a síkvidéki részeken egyébként másutt is jellemző.

– A templomok esetében az ásatások során felfedezhetők-e pusztulás, ostrom nyomai? Hiszen itt az Alföldön a kő leginkább a templomépületekben található meg építőanyagként…

– Egy Szank – Kiskunmajsához közeli község – mellett talált leletegyüttes biztosan köthető a tatárjáráshoz. Az égésnyomok, illetve a tárgyak időmeghatározása egyértelműen erre mutat.

– A törökök megjelenéséig csak a tatárok pusztították a templomokat?

– Előfordult, hogy a 13–14. században betelepülő kunok bontották le a keresztyén templomot, például a Szankhoz közeli Csengelén. De az utókor sem maradt tétlen a templomrombolások terén…

– Például?

– Tudjuk, hogy az 1920-as években „múzeumi felügyelet mellett” bontották el a bugaci templomromokat. Az 1960-as, 70-es években a termelőszövetkezetek kibontakozásával sok kunhalmot és templomdombot eltúrtak. Leletmentés nem vagy csak töredékesen történt ezeken a helyeken. 2002-ben Bugac-Felsőmonostoron egy ottani „kisgazda” mélyszántást végzett a templomdomb körül. Pedig tudhatta, hogy ott értékek vannak a föld alatt. Sikerült is kiforgatnia a sírokat…

– Önök a föld mélyén talált alapfalakból következtetni tudnak az eredeti templom méreteire, emellett – összevetve Lázár deák térképével – bizonyára az épület külső megjelenése is egyértelműsíthető. Szabad-e visszaépíteni – szakrális vagy akár idegenforgalmi célzattal – egy-egy ilyen templomot?

– Az biztos, hogy a számítógép és a háromdimenziós technika alkalmazásával sok minden modellezhető. A monostorok mintatervek alapján készültek, tehát ha megtaláltuk a falakat, és összevetjük más, meglévő leletekkel, meg tudjuk rajzolni, miként nézett ki maga az épületcsoport. Hogy mit akar ezekkel a jelenkor, illetve a jövő? Miután megtaláltuk a leleteket, igyekszünk a legjobb útra terelni a későbbi törekvéseket…

– Találtak-e esetleg vidám dolgokat egy-egy ilyen helyszínen?

– Az előbb említett bugac-felsőmonostori ásatáson egy érdekes márványlapra lettünk figyelmesek. A 14. századi templomjárólapba valaki egy stilizált szarvast karcolt, másvalaki pedig egy emberi formát.

– Mi lehetett ezek hátterében? Valami rituális különlegesség?

– Á, nem. Sokkal inkább az, hogy a gyerekek unták a misét…

■ Ifj. Káposzta Lajos

Nem lopták a napot

FOTÓ: HOKKER ZSOLT

Lopott idő – e témacím jegyében gyűltek össze január első hétvégéjén a Budai Egyházmegye fiataljai a piliscsabai Béthel missziós központban. A budahegyvidéki, budaörsi, óbudai és szentendrei fiatalok – lelkészeik vezetésével – filmnézéssel, áhítatokkal, előadással és sok-sok beszélgetéssel értékelhették át az idő múlását, boncolgathatták ezt a mindannyiu(n)kat érintő és foglalkoztató témát.

■ Szalay Andrea

Boldog és környezettudatos új évet!

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó

Nemrég azt kérdezte tőlem valaki, hogy mi az a *teremtésvédelem*, és miért kell egy evangélikus hetilapnak ezzel a témával foglalkoznia. Hiszen vannak ilyen témájú újságok és portálok, ahol felkészült környezetvédelmi szakemberek és újságírók dolgoznak, miért „veszünk olyan kabátot magunkra, amely nem a miénk".

Azt gondolom, hogy ez a kabát igenis a miénk is, ahogyan minden emberé, aki ezen a Földön él. Mert mindannyian felelősek vagyunk szűkebb és tágabb lakó- és életterünkért. És jó hír az, hogy ezt a felelősséget egyre többen érzik is, és egyre többen tesznek is azért, hogy megőrizzék a természeti értékeket, és megvédjék azt, amit Isten a teremtésben ránk bízott.

Ez a felelősségvállalás indította el néhány évvel ezelőtt az *Evangélikus Élet Üzenet az Ararátról* című rovatát is. Mert úgy érezték a lap gazdái, hogy ebben a fontos témában nekünk, evangélikus keresztényeknek is meg kell szólalnunk, és el kell mondanunk, hogy mit gondolunk a természet- és környezetvédelemről, tágabb értelemben a teremtésvédelemről, és persze azt is, hogy mit teszünk ennek jegyében akár személy szerint a saját életünkben és háztartásunkban.

Rovatgazda elődeim nevében is mondhatom, hogy nem mindig hálás feladat cikket írni vagy kérni a rovat számára. Akik otthon vannak a témában, és van némi írói vénájuk is, sokszor annyira elfoglaltak, hogy reménytelen megkérni őket egy-egy cikk megírására. Amikor eltaláljuk az olvasók érdeklődését, akkor pozitívak a visszajelzések, de többször kaptam már indulatos bírálatokat is, hogy miért mindig a madarakról beszélünk. A tavaly ilyenkor elindított kvízjátéknak nagy sikere volt, minden alkalommal sok megfejtés érkezett. De illúzió lenne azt gondolni, hogy mindig mindenkinek a tetszését elnyerhetjük.

Elsődleges feladata ennek a rovatnak az első pillanattól fogva a szemléletformálás. Annak tudatosítása minél több emberben, hogy mindenkinek tennie kell a teremtett világért.

Például gazdálkodjunk felelősebben az egyre inkább fogyó nyersanyagokkal! Ha elzárjuk vagy megjavíttatjuk a csöpögő csapot, máris sokat tettünk. Ha pedig nem vásároljuk meg a műanyag palackokat, igazán felelős döntést hoztunk! De ha nem tudunk lemondani a palackozott vízről, legalább a szelektív hulladékgyűjtőbe dobjuk a kiürült palackot!

Etessük és itassuk a madarakat, és tanítsuk meg a gyerekeinknek és az unokáinknak, hogy vigyázzanak rájuk, szeressék őket! Milyen nagyszerű élmény akár az ablakból is lesni a hálás seregletet, amint az eledelért tolakszanak! Milyen jó meglátni a természet értékeit, és milyen elszomorító azt látni, hogy vannak, akik elpusztítják őket.

Az új esztendő beköszöntekor sokan tesznek újévi fogadalmat. Szeretném azt gondolni, hogy egyre többen vannak, akik ilyenkor is gondolnak a természetvédelemre, a teremtésvédelemre, ezzel kapcsolatos is tesznek fogadalmakat, és egész évben be is tartják, amit megfogadtak. Egyre többen próbálnak környezettudatos életformát kialakítani – az ez irányba tett legkisebb lépés is óriási dolog!

A rovat számára azt kívánom az új esztendőre, hogy minél többen ragadjanak tollat, és osszák meg az *Evangélikus Élet* olvasóival a teremtésvédelemmel kapcsolatos gondolataikat, és persze számoljanak be a teremtésvédelem érdekében megtett lépéseikről is!

■ Sánta Anikó

Cigánysorok

Most, hogy közelgő esküvőmre készülök, mindenhol csak azt hallom vagy olvasom, hogy a megfelelő frizura, ruha, smink kiválasztása a legfontosabb, hiszen egy menyasszony dolga az, hogy az esküvője napján legyen a legszebb… Ahogyan vasárnap álltam az oltártérben, és egy „ifjú párt" fényképeztem, eszembe jutottak ezek a figyelmeztetések. Néztem Ágit, a menyasszonyt, sugárzott róla a boldogság, sugárzott róla az isteni béke. Nem volt fehér tüllszoknyája, nem volt merev konty a fején, mégis ő volt a legszebb nő az egész templomban.

Isten színe előtt állva erősen fogták egymás kezét a vőlegénnyel, Sándorral, és visszagondoltak arra az életükre, amelyből kiemelte őket az Isten…

Intézetben nevelkedtek mind a ketten, otthon nem voltak megfelelő körülmények, sokszor megverték őket. Sanyi elmondta, hogy nem volt mit enni, ezért ennivalót loptak maguknak. És azt vették fel ruhaként, amit éppen találtak. Három évig éltek így élettársként, majd „papíron" összeházasodtak. Hitre jutásuk előtt – őszintén elmondták – már a válás szélén álltak. De az Úrban egymást is megtalálták újra.

Arra a kérdésemre, hogy miben változott azóta a kapcsolatuk, azt a választ kaptam, hogy megszűntek az egymás közötti problémák. Vannak összetűzések gyereknevelési kérdésekben, de az egymás közötti vitáknak már vége. „Már nem veszem fel a kesztyűt másokkal szemben, mint régen. És most azt láttuk jónak, hogy Isten előtt is megesküdjünk, hiszen az áldása nélkül mit érünk? Csak őbenne bízhatunk, senki másban!"

Ez történik, ha Isten belenyúl az életünkbe. Ez történt Görögszálláson ezzel a maroknyi cigány közösséggel, amelynek tagjai közül egyre többen a kilátástalan élethelyzetből Isten tenyerén találják magukat. Be lett vésve nevük az Isten markába. Belenyúlt az életükbe, és megszólítva őket, megújult életet adva munkálkodik közöttük. Nem lett több pénzük, nem kaptak új házat, sokkal többet kaptak – örök életet.

És most a harmadik cigány esküvőn vagyunk túl. Sok év élettársi kapcsolat vagy a polgári házasságkötést igazoló papír után ezek a párok úgy érezték, nincs értelme folytatni Isten áldása nélkül. Sanyi, a büszke vőlegény számára ezen a vasárnapi esküvőn valósággá válhatott az áldás, miszerint Isten kegyelme lesz ezerízig azokkal, akik őt szeretik. Körülvették őket gyermekeik, a gyülekezet, a rokonok, cigány testvérek, együtt oszthattuk meg az örömöt, együtt énekeltük: „Sokszor úgy érzem, összeroskadok…" De „van egy út, amit Isten készített" – ez az ő számukra nemcsak egy kedves ének, hanem a valóság.

Áldott alkalom volt, nagyon szép esküvői alkalom. És azt is megértettem, hogy nem a fehér ruhától szép egy menyasszony, nem is a dekorációtól lesz egy esküvő emlékezetes, hanem az Isten jelenlététől, az ő áldásától, hiszen mit érünk mi e nélkül?

■ Györfi Judit

HIRDETÉS

Felvétel az Evangélikus Hittudományi Egyetemre a 2012/2013-as tanévre

Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen lelkészek, katekéták/lelkészi munkatársak, kántorok, teológusok és hittantanárok képzése folyik.

A képzés lehetőségei a következők:

1. Teológus-lelkész szak: egységes, osztatlan mesterképzés (MA)
Képzési idő: 12 félév • Megszerzendő kreditek száma: 360 • A képzés Budapesten, nappali tagozaton folyik.

2. Katekéta-lelkipásztori munkatárs alapszak (BA)
Képzési idő: 6 félév • Megszerzendő kreditek száma: 180 • A képzés Budapesten, nappali és levelező tagozaton folyik.

3. Kántor alapszak (BA)
Képzési idő: 6 félév • Megszerzendő kreditek száma: 180 • A képzés Budapesten, nappali tagozaton folyik.

4. Hittanár-nevelőtanári mesterszak (MA)
Képzési idő: 5 félév • Megszerzendő kreditek száma: 150 • A képzés Budapesten, nappali tagozaton, az EHE és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar közös képzése keretében folyik.

5. Teológus mesterszak (MA)
Szakirányok: biblikum, szociáletika • Képzési idő: 4 félév • Megszerzendő kreditek száma: 120 • A képzés Budapesten, levelező tagozaton folyik.

További információk az Evangélikus Hittudományi Egyetem honlapján *(http://teol.lutheran.hu)* találhatók.

A *mellékletekkel* ellátott, kitöltött saját *jelentkezési lapnak*, valamint a *piros postautalványon feladott 4000 Ft* felvételi eljárási díjnak *február 15-éig* kell az Evangélikus Hittudományi Egyetem Rektori Hivatalába beérkeznie (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3. Tel.: 469-1051, fax: 363-7454, mobil: 06/20/824-9263).

HIRDETÉS

Álláshirdetés

A győri Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ a 2012/2013-as tanévtől fizika–(kémia vagy matematika vagy bármely) szakos középiskolai tanárt keres. Érdeklődni lehet személyesen: 9025 Győr, Péterfy Sándor u. 2. vagy telefonon: 06/96/510-172, illetve a 06/20/824-6280 mobilszámon.

HIRDETÉS

A győri Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ szeretettel várja az evangélikus vallású gyerekeket óvodájába, az általános iskola 1. osztályába, valamint a négy és nyolc évfolyamos gimnáziumi képzésekre. További információk a *www.peterfy.hu* honlapunkon olvashatók. Érdeklődni lehet személyesen: 9025 Győr, Péterfy Sándor u. 2. vagy telefonon: 06/96/510-172, illetve a 06/20/824-6280 mobilszámon.

A Keresztyén Igazság legutóbbi számának tartalmából

Karácsony örömhírét hirdeti meg a *Keresztyén Igazság* december közepén megjelent számának elején *Tubán József.* Igehirdetésében Krisztusra mutat, aki felvette emberi formánkat, hogy megszabadítson bűntől és haláltól.

Véghelyi Antal sorozatának újabb darabjában ismét izgalmas témát gondol végig: az olvasóval a törvényében és evangéliumában is elrejtőzködő Istent láttatja meg, akinek minden cselekedete az ember szabadításáért történik.

A Magyar Evangélikus Konferencia tavaly szeptemberi tanácskozásán hangzott el az a két előadás, melyet most írásos formában az olvasók is megismerhetnek. *Csepregi Zoltán Négynyelvű reformáció a Kárpát-medencében* című előadásában az anyanyelv és a felekezethez tartozás összetartó erejének változásait mutatja be, érdekes összefüggésekre irányítva a figyelmet, új ismereteket nyújtva egyháztörténetünkhöz. *Demmel József* a szlovák–magyar politikai konfliktusok történelmi gyökereiről beszél, s keresi a konfliktusok megoldásának lehetőségeit.

Id. Zászkaliczky Pál tanulmányában *Reményik Sándor* életét, költészetét, hitének fejlődését követheti végig az olvasó. A tanulmány a költő halálának hetvenedik évfordulójára emlékezve íródott.

A *Hálóba kerítve* című könyv apropóján, a könyvet bemutatva, *Jankovits Béla* gondolkodik el az egyházunkban folyó tényfeltárás, tisztázódás szükségességéről, bizonytalanságairól, a munka fogadtatásáról, légköréről. A könyvismertetéshez kapcsolódva – *Ízelítő* címmel – idézetek olvashatók a kötetből.

A folyóirat friss száma ezenkívül kiegészítést közöl a korábbi számban megjelent, *Ordass Lajos és Nagybörzsöny* című tanulmányhoz, valamint egy hibaigazítást is: a *Hacsak* című könyv *Ittzés János* nyugalmazott püspök írásainak gyűjteménye.

HÍREK, HIRDETÉSEK

HIRDETÉS

Meghívó

A Csákvári Evangélikus Egyházközség *Harmonia Floriana* kórusa és a Városmajori Jézus Szíve Plébánia *Bárdos Lajos* kórusa január 14-én 19 órakor közös koncertet ad az ökumené jegyében. Helyszín: Városmajori Jézus Szíve-templom (1122 Budapest, Csaba u. 5.). Műsoron: *Eccard, Briegel, Buxtehude, Esterházy, Saint-Saëns, Rachmaninov* művei. Vezényel: *Szebik Ildikó* és *Fekete Andrea.*

HIRDETÉS

Meghívó

Kelenföldi gyülekezetünk egykori lelkésze, *Kendeh György* (1912–2000) születésének 100. évfordulója alkalmából január 22-én, vasárnap megemlékezést tartunk templomunkban (1114 Budapest, Bocskai út 10.). A fél 11-kor kezdődő istentiszteleten a Kendeh család lelkész tagjai szolgálnak. Az istentiszteletet követően megemlékezésre és új gyülekezeti kiadványunk, *Thurnay Béla* (szerk.) *Nem nagyobb a szolga az ő urának – Kendeh György lelkész élete és szolgálata* című könyvének bemutatójára kerül sor. A megemlékezést szerény agapéval zárjuk.

Az egyházközség elnöksége

A Déli Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatala értesíti a hatéves képzésben részesült, 2010 augusztusa előtt ordinált beosztott lelkészeket, hogy május 30-án, szerdán parókusi alkalmassági vizsgálatra kerül sor. Jelentkezni írásban lehet a püspöki hivatalban január 31-ig. Az írásbeli feladatokat és a szóbeli tételeket a jelentkezőknek postai úton juttatjuk el.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS ŐRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS aranykoszorús harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.

Levélcím: 2162 Őrbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból január 15-étől január 22-éig

VASÁRNAP

9.00 / Duna Tv
Isten kezében
Magyar egyházak
10.04 / Kossuth rádió
Evangélikus istentisztelet közvetítése Zuglóból. Igét hirdet: Tamásy Tamásné lelkész
10.30 / m1
Evangélikus magazin
(ismétlés: 13.30 / m2)
10.55 / m1
Evangélikus ifjúsági műsor
11.30 / m1
Erdélyi templomok
12.45 / Duna Tv
Lyukasóra (irodalmi műsor)
15.05 / Bartók rádió
Jubilate Deo. Évszázadok egyházi muzsikája
21.30 / Bartók rádió
Az emberi hang dicsérete
Benne: Penderecki: *Lengyel rekviem*

HÉTFŐ

10.00 / Bartók rádió
Hang-fogó
13.04 / Kossuth rádió
Nyelvemlékeink
A Halotti beszéd
13.30 / Kossuth rádió
Erős vár a mi Istenünk!
Az evangélikus egyház félórája
14.00 / Bartók rádió
A hét zeneszerzője: César Franck
20.05 / Kossuth rádió
Rádiószínház
Utas és holdvilág
21.30 / Duna Tv
Fekete bárány (amerikai–ír játékfilm, 2008) (91')
21.55 / m1
Vízilabda-Európa-bajnokság 2012
Magyarország–Olaszország férfi vízilabda-mérkőzés

KEDD

14.15 / Duna Tv
Napok, évek, évszázadok
Tőkéczki László műsora
14.35 / Kossuth rádió
Tér-idő
A reneszánsz ember és alkotó
14.45 / Duna Tv
Határtalanul magyar (művészeti, tudományos magazin)
21.00 / m1
Jack és Jill (amerikai–kanadai romantikus film, 2008) (84')
21.25 / Bartók rádió
Hang-fogó
Benne: Liszt: *Fantázia és fúga az* Ad nos, ad salutarem undam *korál dallamára*
21.30 / Duna Tv
A tábornok (lengyel játékfilm, 2009) (85')
24.00 / m1
Barangolások öt kontinensen

SZERDA

13.30 / Kossuth rádió
„Tebenned bíztunk eleitől fogva…”
A református egyház félórája
14.15 / Duna World
Református magazin
16.10 / Duna Tv
Ablak a természetre (magyar ismeretterjesztő sorozat)
Virágok versengése
16.35 / Duna World
Delta (tudományos magazin)
20.05 / m1
Férfi kézilabda-Európa-bajnokság 2012
Magyarország–Spanyolország
21.30 / Duna Tv
A csendes amerikai (amerikai–ausztrál–német játékfilm, 2002) (96')

CSÜTÖRTÖK

5.20 / m1
Hajnali gondolatok
12.00 / Kossuth rádió
Déli harangszó a sárszentlőrinci evangélikus templomból
14.00 / Bartók rádió
A hét zeneszerzője: César Franck
A „francia Bach” és Victor Hugo
15.40 / Duna Tv
Közlekedés biztonságban (magyar ismeretterjesztő sorozat)
16.20 / m2
Mindentudás egyeteme 2.0
21.30 / Duna Tv
Az emigráns – Minden másképp van (magyar játékfilm, 2007) (107')
21.30 / Duna World
Shakespeare: Machbeth (tévéjáték Shakespeare drámájából)

PÉNTEK

9.30 / Duna World
Balatoni utazás (magyar ismeretterjesztő sorozat)
13.50 / m2
Arborétumok, gyűjteményes kertek
14.30 / RTL Klub
Séta a múltba (amerikai film, 2002) (94')
21.30 / Duna Tv
Az országúti járőr (amerikai–mexikói játékfilm, 1992) (100')
23.15 / Duna World
A nap vendége
Romsics Ignác
0.10 / Duna Tv
Nincs asztalom, sem székem… (magyar dokumentumfilm-sorozat)
0.30 / m1
Emberek-koncert 2011

SZOMBAT

6.00 / Duna Tv
Ezer év szentjei
7.15 / Duna Tv
Az Ótestamentum (olasz sorozat) Noé fiai
10.00 / Kossuth rádió
Szombat délelőtt
10.45 / Duna Tv
A hűség – Advent Andrásfalvy Bertalannál (magyar dokumentumfilm-sorozat)
17.00 / Bartók rádió
Rádióhangversenyek
Korálok
20.50 / m2
A calabriai fiú (olasz filmdráma, 1987)
21.00 / Duna Tv
Tánckar (amerikai játékfilm, 1985)
21.30 / Duna World
Szeleburdi vakáció (magyar játékfilm, 1987) (70')

VASÁRNAP

10.00 / Kossuth rádió
Református istentisztelet közvetítése Kispestről
10.30 / m1
A Biblia a magyar képzőművészetben
10.40 / m1
Református magazin
11.10 / m1
Evangélikus ifjúsági műsor
14.30 / Bartók rádió
Kritikus füllel
Ligeti György: *Requiem*
20.04 / Kossuth rádió
Himnusz
A Rádiószínház dokumentumműhelyének műsora
20.05 / Duna Tv
Eszter hagyatéka (magyar játékfilm, 2008) (87')
21.15 / Bartók rádió
Az emberi hang dicsérete
Benne: Dittersdorf: *Eszter (oratórium)*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (január 15.)
Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall? Mk 8,36 (Ézs 5,8; Jn 2,1–11; Róm 12,/4–8/9–16; Zsolt 89,20–53) Anyagiasság, a pénz szeretete, a gyűjtögetés, felhalmozás kényszere, a birtoklás mámora – a másik oldalon pedig kiüresedés, értelmetlenné váló élet, és a végén semmi sem marad… Csak az, amit lelkünkből, szívünkből, szeretetünkből itt hagyunk. Abból fognak élni, arra fognak emlékezni, az fog minket jelenteni nekik, nem a tárgyak. Isten színe előtt minek van jelentősége? A lefelé tekintő ember és a spirituális szemléletű, „ég felé” tekintő ember közötti különbség megfogalmazását számunkra Jézus tanítása, példázatai, figyelmeztetései teszik kikerülhetetlenné. *„Ne gyűjtsetek magatoknak kincset a földön, ahol moly rágja és rozsda marja… Mert ahol a ti kincsetek van, ott lesz a ti szívetek is.”* Halljuk meg idejében a figyelmeztetést!

Hétfő (január 16.)
Vigyázzatok, hogy szívetek el ne csábítson benneteket, el ne hajoljatok, ne szolgáljatok más isteneket, és ne boruljatok le azok előtt. 5Móz 11,16 (1Kor 8,6; 5Móz 4,5–13; 1Kor 3,1–8) Ne legyen más istened rajtam kívül! Bizony, a felvilágosult, modern ember is ismer és imád más isteneket! Még ha nem tudja is, hogy aki vagy ami a szívét betölti, annak lett rabja, hiszen szolgálja, és függ tőle. Izrael népe és a mai ember számára ugyanaz az ige hirdettetik: a teremtő – s számunkra a megváltó és megszentelő – Istenen kívül ne lakjon más szívünkben. Őt imádjuk és szolgáljuk, és egyedül tőle kapunk meg mindent, ami életünket teljessé, egésszé, értelmessé teszi.

Kedd (január 17.)
Tied, Uram, az ország, magasztos vagy te, mindenek feje! 1Krón 29,11b (Ef 4,15; Mk 2,23–28; 1Kor 3,9–17) Jézus ezt mondja Pilátusnak: *„Az én országom nem e világból való.”* És: *„Nem volna fölöttem hatalmad, ha onnan felülről nem kaptad volna.”* Minden hatalom Istentől való. Egyesek földi hatalommal vannak felruházva, hogy az isteni igazságot és értékeket valósítsák meg a földön. Van, aki hű ehhez, más visszaél vele. A hatalom, az ítélet, a számonkérés azonban mindig Istené. Aki magának akarja a hatalmat, a dicsőséget, az imádatot, s nem Istennek szolgál, felelni fog tettéért. Mindannyian őelé állunk egyszer. Adjuk át neki magunkat, életünket, legyünk egészen az övéi, életünk rá mutasson, akié minden dicsőség!

Szerda (január 18.)
Felkiáltott a beteg gyermek apja, és így szólt: „Hiszek, segíts a hitetlenségemen!” Mk 9,24 (Ézs 33,22; Lk 16,14–17/18/; 1Kor 3,18–23) A hit paradoxona… Értjük, mekkora erő, bátorság van ebben a mondatban? Valaki kimondta, s mi is megtehetjük! Az igazi Krisztus-hit hatalmas erőket mozgósít, és életünk minden területét átjárja. Az erő Krisztusé, nekünk nem kell mást tennünk, mint leborulni elé. Azt adni, azt vállalni, akik vagyunk. Hitetlen, de hitre vágyó lelkünket a kezébe tenni. Elfogadni a munkáját bennünk. Amikor elesünk, kérni, hogy segítsen fel. És hálát adni, hogy nem kell előtte másnak mutatkoznunk. Úgy szeret és fogad el, amint vagyunk – betegen, sérülten, bűneinkkel, hinni vágyó hitetlenségünkkel is. Rajtunk is tud Jézus segíteni.

Csütörtök (január 19.)
Adjatok hálát az Úrnak, mert jó, mert örökké tart szeretete! Zsolt 106,1b (Kol 3,17; ApCsel 15,22–31; 1Kor 4,1–13) Mennyire fontos a hálaadás az életünkben? Szoktunk például köszönetet mondani szeretteinknek, kollégáinknak, barátainknak, vagy csak akkor jutnak eszünkbe, ha kérni akarunk tőlük valamit? Ha képesek vagyunk felismerni, mi mindenért adhatunk hálát Istennek, akkor nem fog eltelni egy napunk sem hálaadás nélkül. Amint hitünkben növekszünk, felismerjük majd, hogy ő még a rosszból is jót hoz ki, a fájdalom, a veszteség, a szenvedés is javunkat szolgálja. Még azért is hálával tartozunk Istennek. Hitbeli növekedést, lelki békét, örömöt hoz a hálaadás képessége.

Péntek (január 20.)
Krisztus mondja: „Ha az embereknek megbocsátjátok vétkeiket, nektek is megbocsát mennyei Atyátok.” Mt 6,14 (1Móz 13,8; Jn 7,1–13; 1Kor 4,14–21) Olyan lelki folyamat a megbocsátás, amelyre nemcsak annak van szüksége, aki elkövetett egy bűnt, hanem annak is, aki elszenvedte. Ezt sokszor sem belátni, sem megvalósítani nem könnyű. Mégis azt mondja a jézusi tanítás: ne mérlegeljünk, hanem bocsássunk meg. Hiszen nekünk mennyivel többet bocsát meg az Isten! A harag teher, rabság, a gyűlölet és az indulat ártalmas, Jézus meg akar szabadítani ezektől bennünket. Bocsánatot adni és kapni egyaránt a gyógyulás útja, és ő erőt ad, hogy rálépjünk erre az útra! Isten teszi értünk a legnagyobbat, amikor Krisztusért minden bűnünket megbocsátja!

Szombat (január 21.)
Uram, te már elkezdted megmutatni szolgádnak nagyságodat és erős kezedet. 5Móz 3,24a (1Pt 1,13; 5Móz 33,1–4/7.12–16/; 1Kor 5,1–13) Nemcsak nagy erővel és hatalommal jön az Isten, hanem néha úgy, mint ahogy Illéshez érkezett: *„A tűz után halk és szelíd hang hallatszott.”* Isten ott is mindig jelen van, ahol mi vagyunk, és úgy közeledik hozzánk, ahogy arra üdvösségünk érdekében jónak látja. Ha össze vagyunk törve, megsimogat és megvigasztal; ha ingadozunk, erős kézzel megtart; ha nem látjuk magunk előtt az utat, ő vezet; de szigorú is tud lenni, és fenyíteni is tud, ha arra van szükségünk.

■ Kőháti Dorottya

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line**: www.evelet.hu, www.evangelikuselet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu. • **Előfizetés**: elofizetes@evelet.hu.
Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő**: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor**: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line**: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Rovatvezetők**: Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Hafenscher Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó**: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).
Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.
Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével töröltetni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

1 133130 212025